

Ljudska PRAVICA

LJUDSKA PRAVICA
OSTANOVljena 4. OKTOBRA
1944 - MED NARODNOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK - OD OSVOBODITVE
DO 1. JULIA 1953 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKO POVEZANO
ŠT. 2 - BORBO -

Drugi dan zasedanja Zvezne ljudske skupščine

NADALJEVANJE POLITIKE STABILIZACIJE IN ZBOLJŠANJA ŽIVLJENJSKEGA STANDARDA

Beograd, 20. decembra. Zvezna ljudska skupščina je danes nadaljevala delo. Na ločenih dopoldanskih sejah sta Zvezni svet in Zbor proizvajalcev sprejela več zakonskih osnutkov, odlokov in poročil. V debati so ljudski poslanci v obeh domovih sprožili več spreminevalnih predlogov k zakonskim osnutkom.

Na popoldanski skupni seji sta oba domova sprejela osnutek družbenega plana za leto 1958, o katerem sta prebrala ekspozice člana ZIS Mijalko Todorović in Marijan Brečelj.

Zvezni svet je na ločeni seji med drugim sprejel tudi zakon o skladu za pospeševanje likovne umetnosti »Moše Pijadac«.

Zvezni svet in Zbor proizvajalcev sta na ločenih sejah sprejela zakon o združenju v gospodarstvu, zakon o elektrogospodarskih organizacijah, zakon o sredstvih gospodarskih organizacij, zakon o zaključnem računu in izpolnitvi proračuna za l. 1956, zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevku za stanovanjsko izgradnjo, zakon o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o občinskih dokladi in krajevnem samoprispevku, zakon o spremembi čl. 36 zakona o agrarni reformi in kolonizaciji ter odlok o odobritvi zaključnih računov zveznih proračunskih skladov za l. 1956 z osnutkom zaključnih računov teh skladov.

Oba domova sta na ločenih sejah sprejela tudi odlok o omejitvi uporabe sredstev amortizacije in o nižjih stopnjah amortizacije za gospodarske organizacije določene dejavnosti, odlok o obrestni meri na sredstva gospodarskih organizacij, na sredstva, naložena v banki in na kratkoročne kredite, odlok o stopnjah prispevka za socialno zavarovanje in odlok o prepustitvi prispevka iz dohodka in zemljarine gospodarskim organizacijam določene dejavnosti.

Zvezni svet je na ločeni seji sprejel odlok o potrditvi uredb Zveznega izvršnega sveta in potrditev obveznega tolmačenja člana 11 o Jugoslovanskem rdečem križu.

Oba domova sta sprejela poročilo odbora za prošnje in pritožbe, Zvezni svet pa zakon o pooblastilu ljudskim republikam, da lahko po svojih zakonih o zaščiti spomenikov kulture in naravnih redkosti ravna drugače, kakor določa splošni zvezni zakon o zaščiti spomenikov kulture in naravnih redkosti.

Včeraj popoldne so poslanci na skupni seji poslušali ekspozice Avda Huma o osnutku zakona o združenju v gospodarstvu in obrazložitev sekretarja za industrijo ZIS Marija Cvetkovića o osnutku zakona o elektrogospodarskih organizacijah. (Ekspozice Huma in obrazložitev Cvetkovića objavljamo na 4. strani.)

Iz ekspozice Mijalka Todorovića

Mijalko Todorović je v svojem ekspozitu med drugim rekel, da sioni zvezni družbeni plan za leto 1958 na sadoh gospodarskega razvoja v letošnjem letu in na postavkah perspektivnega plana. Zato je najprej kratko pojasnil oceno glavnih sadov gospodarskega razvoja v letošnjem letu. Še prej pa je govoril o glavnih nalogah iz družbenega plana za letošnje leto.

Po uspehih v gospodarstvu se letošnje leto razlikuje od prejšnjih, saj je bilo v marsikaterem oziru izjemno leto. Predvsem smo dosegli letos visoko stopnjo celotne proizvodnje in narodnega dohodka. Narodni dohodek je narasel v primerjavi z lanskim letom za kakih 22%. Če bi presojali letošnje leto samo po tem dejstvu, bi lahko rekli, da je bilo eno najuspešnejših po vojni. Zlasti važno je, da je večji narodni dohodek ne samo sad velikega povečanja industrijske proizvodnje, marveč v še večji meri izrednega povečanja kmetijske proizvodnje. Takšen razvoj proizvodnje na teh dveh glavnih gospodarskih področjih je omogočil večjo gospodarsko dejavnost tudi na ostalih gospodarskih toriščih. Zato lahko rečemo, da je takšno povečanje narodnega dohodka sad naporov in večje dejavnosti v vsem gospodarstvu.

Mijalko Todorović je navedel potem nekaj podatkov, ki pričajo tudi o drugih važnih spremembah na področju proizvodnje. V industrijski proizvodnji, ki je narasla za kakih 16%, so nastale tudi spremembe v njeni osnovni sestavi. Vtem ko je proizvodnja opreme letos narasla za 11%, je

proizvodnja potrošnega blaga narasla za 17%. Za toliko je narasla tudi proizvodnja reprodukcijskih potrebščin. Povečanje kmetijske proizvodnje je preseglo naša planska predvidevanja. Vrednost kmetijske proizvodnje je bila v primerjavi z lanskim letom večja za kakih 35%, v primerjavi s povprečno vrednostjo v letih 1951-55 pa približno za 27%. V kmetijski proizvodnji doseženi uspehi niso sad slučajnih okoliščin, čeprav je tudi ugodno vreme pripomoglo k takšnemu njenemu razvoju. Nedvomno so vplivali na dobro letino tudi ukrepi za pospeševanje kmetijske proizvodnje.

Splošni napredek našega gospodarstva je nudil ugodne pogoje za razvoj kmetijske proizvodnje, ker smo lahko dali kmetijstvu mnogo več strojev, orodja, umetnih gnojil itd. kakor druga leta. K povečanju kmetijske proizvodnje so znatno pripomogli tudi stabilnejši odnosi v gospodarstvu. Značilno je na primer, da smo prav letos zasejali kakih 450.000 ha polj več kakor lani in da je bilo mnogo manj neobdelane zemlje kakor prejšnja leta.

Vsi dosedanja ukrepi na področju kmetijstva seveda končev ne bi rodili tako zadovoljivih sadov, da nismo dali kmetijstvu v investicijami in v raznih drugih oblikah večjih sredstev. Tako smo na primer letos porabili približno milijon ton umetnih gnojil ali kakih 300.000 ton več kakor lani. Letos smo porabili tudi mnogo več dobrega semena pšenice in hibridne koruze. Znat-

no se je povečala tudi mehanizacija v kmetijstvu. Da pa ne bomo pretiravali v presoji doseženih uspehov v kmetijstvu, moramo opozoriti na to, da je takšno povečanje kmetijske proizvodnje sledilo slabši letini v lanskem letu. Upoštevati moramo tudi letošnje vreme in druge činitele. Vendar pa lahko trdimo, da je bilo letošnje leto prelomno v tem smislu, da pomeni močan začetek stabilnega vzpona kmetijske proizvodnje v prihodnjem obdobju.

Spremenjeno razmerje med gospodarskimi in negospodarskimi investicijami

Letošnje leto je značilno ne samo po skupnem povečanju proizvodnje, marveč tudi zato, ker je znatno narasla skupna potrošnja, zlasti njene posamezne oblike. Osebnna potrošnja je narasla za kakih 13,5%, oziroma za kakih 12% na prebivalca. Potrošnja delavcev in uslužbencev je narasla nekoliko bolj kakor potrošnja kmetov. Različna raven cen kmetijskih pridelkov v raznih krajih, zlasti pa razlika med velikimi mesti in manjšimi naselji, je vplivala na različno realno povečanje osebne potrošnje. Tudi letos se je bolj kakor v kateremkoli prejšnjem letu pokazalo, da drobna oziroma primitivna, tehnično neopremljena trgovina, dostikrat prepuščena sama sebi, ni mogla izpolniti nalog preskrbe, čeprav so bili viri preskrbe obilnejši kakor prejšnja leta.

Razen osebne je tudi splošna potrošnja znatno presežala lanski obseg; skupni izdatki v splošni potrošnji bodo za kakih 18% višji od lanskih. Povečanje proizvodnje in dohodka je omogočilo tudi znatno povečanje celotnega obsega investicij. Investicije v osnovna sredstva bodo za kakih 50 milijard ali za 13% večje. Še pomembnejše kakor povečanje obsega investicij so spremembe, ki so nastale glede razdelitve investicij po njihovi namembnosti. Spremenilo se je razmerje med gospodarskimi in negospodarskimi investicijami, in sicer v korist slednjih, kar je bila ena izmed nalog naše gospodarske politike. V okviru gospodarskih investicij je nastal premik v smeri povečanja investicij v kmetijstvu, prometu itd., hkrati pa so se zmanjšale industrijske investicije. Povečani obseg investicij in njihova spremenjena sestava sta

omogočila, da smo dali nekaj sredstev za rekonstrukcijo posameznih tovarn.

Za letošnje investicijsko dejavnost je značilen tudi nadaljnji premik med obsegom zveznih investicij, predvsem investicij iz splošnega investicijskega sklada, ter investicij gospodarskih organizacij, ljudskih odborov in raznih samoupravnih skladov. Vtem ko je znašal delež zveznih investicij v osnovna sredstva kakih 32% celotnih investicij nasproti 36% v lanskem letu, je znašal delež investicij gospodarskih organizacij ter politično teritorialnih enot letos 68%, lani pa 64%. Med letom se je pokazala slaba stran povečane izvozne dejavnosti, ki se zrcali v dinamični neskladnosti med izvozom in potrebami notranjega trga. Zato so cene nekaterih živil nekoliko narasle. Pa tudi če upoštevamo vse te okoliščine, lahko rečemo, da bi bili lahko že letos storili več glede neposrednega obravnavanja problema primanjkljaja v plačilni bilanci, kar bo ena glavnih nalog naše gospodarske politike v prihodnjih letih.

V planu je treba upoštevati realne možnosti

V celoti gledano je naše gospodarstvo znatno razširilo svoje stike s tujino. Povečanje proizvodnje in narodnega dohodka v letošnjem letu je ugodno vplivalo na nadaljnje razvijanje čedalje bolj stabilnih odnosov v našem gospodarstvu, čeprav bomo morali za bolj trajno stabilnost še bolj povečati kmetijsko proizvodnjo ter odstraniti primanjkljaj v plačilni bilanci. Zato bo nadaljnja stabilizacija gospodarstva tudi prihodnja leta naša važna naloga, njen sestavni del pa čimprejše izravnanje plačilne bilance.

Družbeni gospodarski plan in gospodarsko politiko v letu 1958 smo začrtali na že utrjenih temeljih naše gospodarske politike. Pri obravnavanju naše materialne možnosti v prihodnjem letu moramo takoj poudariti, da ni moč pričakovati takšnega novega vzpona proizvodnje, kakršnega smo dosegli letos, in je pametno, da v planu upoštevamo realne možnosti, ki nam nudijo dovolj poročila, da ga bomo lahko izpolnili. Preseganje planov pa bo samo pripomoglo, da bomo cilje in naloge naše gospodarske politike čim popolneje uresničili.

Družbeni plan predvideva povečanje narodnega dohodka za 3,8 odstotka v primerjavi z letošnjim letom. Povečanje naj omogoči za 11% večja industrijska proizvodnja in povečanje gospodarske dejavnosti na ostalih področjih, razen kmetijstva. V kmetijstvu računamo s približno za 4% manjšo proizvodnjo kakor letos. Ob upoštevanju vpliva vremena na kmetijstvo smo morali oprežno oceniti njegovo proizvodnjo v prihodnjem letu. Imamo vse pogoje, da že prihodnje leto storimo odločnejše ukrepe v smeri zmanjšanja primanjkljaja v plačilni bi-

lanci. Izvoz bomo lahko znatneje povečali, presežke letošnje kmetijske proizvodnje pa prodali na tujem trgu. To je ena naših važnih neposrednih nalog. Druga naloga je nadaljnje povečanje osebne potrošnje. V letu 1958 bomo morali omogočiti ugodne pogoje za uveljavljanje novega sistema razdelitve dohodka v gospodarskih organizacijah, da bomo tako podprli boj za hitrejšo povečanje delovne storilnosti ter odstranili določene neenakomernosti v nara-

mo za 3,8% smo se morali postaviti na stališče, da morajo celotne investicije iz domačih sredstev ostati na letošnji ravni in da pride njihovo povečanje v poštev samo na podlagi dodatnih virov iz tujine v obliki posojil, reparacij in drugih prejemkov. V okviru povečanja gospodarskih investicij smo posvetili posebno pozornost kmetijstvu. Investicije za kmetijstvo bodo narasle od kaldi 40 milijard v letošnjem na 60 milijard v prihodnjem letu. V inve-

UKAZ

Vrhovnega komandanta oboroženih sil FLRJ
za 22. december 1957

Beograd, 20. dec. (Tanjug). Tovariši vojniki, podoficirji, oficirji, generali in admirali. Ko vam čestitam ob 22. decembru, Dnevu Jugoslovanske ljudske armade, vam v imenu naših narodov in v svojem imenu izrekam priznanje za uspehe, ki ste jih z neutrudnim delom dosegli v izgradnji naše armade. Hkrati vam želim, da bi tudi v bodoče dosegli še večje uspehe v nadaljnji krepitvi naših oboroženih sil, v katerih vidijo naši narodi zanesljivo jamstvo vseh dosežanj in bodočih pridobitev socialistične Jugoslavije in njene neodvisnosti.

V počastitev proslave Dneva Jugoslovanske ljudske armade odrejam:

ob 22. decembru 1957 izstreliti v glavnem mestu FLRJ Beogradu 15 častnih saliv iz 24 topov, v glavnih mestih ljudskih republik Zagrebu, Ljubljani, Skoplju, Sarajevu in Titogradu pa 10 častnih saliv iz 12 topov.

Zivela naša herojska Jugoslovanska ljudska armada, čuvár in branilec svobode in neodvisnosti naših narodov!

Zivela naša socialistična domovina Federativna ljudska republika Jugoslavija!

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Vrhovni komandant oboroženih sil FLRJ
maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito

ščanju osebnih dohodkov, ki so nastale letos. Zaporedno povečanje osebne potrošnje v letošnjem letu za 13,5%, v prihodnjem pa za kakih 8% je vsekakor izreden napor, ki naj ga stori vse naše gospodarstvo, da bomo odstranili ali vsaj znatno zmanjšali zaostajanje osebne potrošnje v prejšnjih letih za splošnim naraščanjem proizvodnje in narodnega dohodka.

Da takšno povečanje osebne potrošnje ne bi ogrozilo dosežene stopnje akumulacije v našem gospodarstvu in ne zmanjšalo naših možnosti za nadaljnji razvoj proizvodnih sil, je nujno potrebno ne samo, da dosežemo predvideni obseg proizvodnje in tempo naraščanja družbenega proizvoda, marveč da se tudi hitreje poveča delovna storilnost, kajti samo če bomo dosegli ta cilj, bo takšen tempo naraščanja osebne potrošnje gospodarsko upravičen. Če bomo dosegli v družbenem planu predvidene uspehe, bo osebna potrošnja v dveh letih narasla približno za 22%, narodni dohodek pa za kakih 26%.

Spričo teh ciljev in letošnjega povečanja narodnega dohodka sa-

sticijski dejavnosti nas čakajo prihodnje leto nove naloge. Uresničevati bomo namreč začeli zelo važne za splošen gospodarski razvoj, znatno več bomo investirali v promet in kmetijstvo, pa tudi v razvoj gospodarstva zaostalih področij.

Vsi ti in drugi gospodarski ukrepi, ki jih pripravljamo za prihodnje leto, pomenijo, da se bo prihodnje leto nadaljevala politika stabilizacije in nadaljnega zboljševanja življenjskega standarda, pa tudi politika krepitve materialne podlage komunalnega sistema v skladu z gibanjem materialnih možnosti. Vse te in druge naloge bomo prihodnje leto izpolnjevali v drugačnih pogojih kakor letos. Gre predvsem za bistveno razširitev pravic delovnih kolektivov v razdelitvi dohodka gospodarske organizacije, ki zahtevajo veliko družbeno odgovornost delavskega samoupravljanja v uveljavljanju teh pravic. Napredek, ki smo ga dosegli v stabilizaciji našega gospodarstva in omenjeni cilji ne smejo biti ogroženi z bolj svobodno razdelitvijo dohodka v gospodarskih organizacijah. Nasprotno, novi sistem razdelitve kot materialna podlaga za nadaljnji razvoj delavskega samoupravljanja se mora pokazati tudi v gospodarskem učinku tako, da bo zagotovil večjo proizvodnjo, večjo delovno storilnost in večjo odgovornost v uporabi družbenih sredstev.

Gospodarske organizacije lahko zdaj za daljše obdobje začrtajo svoje naloge, lahko bolj racionalno razpolagajo s svojimi sredstvi in pri tem upoštevajo, da je samo od njih odvisno ne samo to, kakšen bo njihov dohodek v letošnjem letu, marveč tudi, kako se bodo v prihodnje razvijale, s tem pa tudi, kakšni bodo njihovi pogoji za povečanje delovne storilnosti, da se zagotovi postopno in stabilno naraščanje osebnih dohodkov v naslednjih letih. Razen tega je aktivni vpliv predvsem komune, pa tudi političnih in drugih družbenih organov, nujni pogoji, da zagotovimo tako spoštovanje osebnih koristi in zaslug delovnih kolektivov in posameznikov kakor tudi koristi skupnosti. (Nadaljevanje na 2. strani)

Državni sekretar za notranje zadeve Svetislav Stefanović je v sredo v Beogradu sprejel visokega komisarja za begunce Avgusta Lindta in s njim govoril o bližnji dokončni ureditvi vprašanja beguncev iz Madžarske

Zahvala Franca Leskoška za čestitke

Beograd, 20. dec. (Tanjug) — Član Zveznega izvršnega sveta Franc Leskošek se po tej poti zahvaljuje za čestitke, ki jih je ob svoji 60-letnici in visokem odlikovanju prejel od številnih delovnih kolektivov, ustanov in posameznikov.

VREMENSKA NAPOVED

za soboto, 21. decembra

Na Primorskem in v višjih legah pretežno jasno, v notranjosti Slovenije zlasti ponoči in dopoldne nizka oblačnost ali megla. Nočne temperature se bodo gibale med -4 in 0, na Primorskem do +4, najvišje dnevne do +4, na Primorskem do +10 stopinj Celzija.

ZASEDANJE ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE

Nekateri problemi osebne potrošnje in trgovine

Iz ekspozija državnega sekretarja za blagovni promet dr. Marijana Breclja

V svojem ekspoziju o osebni potrošnji in trgovini je dr. Marijan Breclj med drugim rekel, da je v skladu z resolucijo Zvezne ljudske skupščine in perspektivnim planom gospodarskega razvoja odkazano v osnutku družbenega plana za leto 1958 osebni potrošnji posebno mesto. V prvih dveh letih plana bi ob predlaganem povečanju v prihodnjem letu za 8 % dosegli skupno povečanje osebne potrošnje v primerjavi z letom 1956 za kakih 22 %, vtem ko predvideva perspektivni

petletni plan povprečno povečanje v dveh letih za 15 %. To pomeni, da bo v prihodnjem letu tempo naraščanja osebne potrošnje hitrejši kakor predvideva perspektivni plan. To bo gospodarsko upravičeno iz dveh razlogov. Prvič, ne moremo pričakovati povsem enakomerne stopnje naraščanja osebne potrošnje vsako leto, ker se bo naraščanje narodnega dohodka v posameznih letih v določeni meri spreminjalo, na kar zlasti vpliva še nestabilizirana kmetijska proizvodnja.

reč cene na drobno narasle za 4 %, predlanskim pa za 13 % v primerjavi s prejšnjim letom. Predvideno splošno povečanje osebne potrošnje bo prihodnje leto omogočilo, da se bo nadaljeval

zelo pozitivni proces spreminjanja sestave potrošnje, čeprav bo le postopen. Računati moramo tudi z močnejšim procesom diferenciacije dohodkov na podlagi kvalifikacij in delovnih učinkov, zlasti v zvezi z uveljavljanjem novega plačnega sistema. Ta proces je gospodarsko zelo важен in je lahko podlaga za večje uspehe v delovni storilnosti. Nadaljnje povečanje osebne potrošnje in zboljšanje sestave blagovnih skladov bo ustvarilo materialno podlago tudi za težnje po določeni vskladitvi cen, čeprav bo proces sklanjanja na področju cen postopen.

jalci imeli na razpolago znatne zaloge neprodanih pridelkov, pa tudi gotovine. Vse to kaže na povečano povpraševanje in na potrebo, da bomo zlasti v prvih mesecih novega leta posvetili posebno pozornost stabilizaciji trga in cen. Za zvišanje cen podjetja nimajo realne podlage in to bi lahko bilo v takšnem položaju samo spekulativnega značaja. Čeprav bi lahko takšni poskusi učinkovali samo začasno, bi utegnili škodovati stabilizaciji trga, zlasti v krajnjem obsegu, kar morajo organizacije upravljanja v podjetjih in komunalni organi zlasti upoštevati. Čeprav so materialno-ekonomski odnosi v proizvodnji

in razdelitvi za ureditev trga glavni činitelji, je zelo važen činitelj tudi organizacija prometa oziroma trgovine. Naša javnost trgovini oziroma njenim subjektivnim pomanjkljivostim pripisuje tudi tisto, kar je sad delovanja objektivnih činiteljev in kar izvira iz splošnih gospodarskih pogojev. Preostala in preveč splošna kritika trgovine ni prava pot, da bi trgovino zboljšali, temveč je predvsem treba upoštevati razne pomanjkljivosti in našim gospodarstvu. Sprito dosedanjih razmeroma majhnih materialnih investicij v to področje naša trgovina še ni mogla v zadovoljivi meri izpolniti svoje naloge.

šili na novi sistem razdelitve dohodka. V celoti gledano je ta plačni sistem ugodno vplival na poslovanje trgovinskih podjetij in zadržal, kar kaže večja dejavnost teh organizacij. Hkrati pa so se pokazale tudi pomanjkljivosti tega sistema in upravičene so pripombe, da so imela nekatera trgovinska podjetja na razpolago pretirano visoke plačne sklade. Vendar pa to ni bil splošen pojav, marveč je prišel do izraza samo v nekaterih panogah trgovine z industrijskim blagom. Z novimi predpisi bomo omogočili bolj aktivno vlogo in vpliv komun v razdelitvi dohodka iz gospodarstva. V trgovini smo celo predvideli posebno obdavčenje, če nastane v posameznih podjetjih in obratih večji dohodek kot sad boljše konjunktore. Tako zbrana sredstva bomo usmerili v korist investicij v trgovini.

Zaostajanje trgovine se kaže zlasti v prometu s kmetijskimi pridelki, ker so pogoji na tem trgu specifični. To zlasti neugodno vpliva na življenje v velikih mestih, katerih naglo naraščanje terja bolj učinkovito in bolj sodobno organizacijo preskrbe, kakor je sedanja. Na podlagi dosedanjih izkušenj čutimo potrebo po nadaljnji proučitvi oblik družbene kontrole v trgovini na drobno. Konkretno gre za potrošniške svete, od katerih še nimamo prave koristi. V tem oziru moramo odločneje kreniti naprej in prek ustreznih oblik družbene dejavnosti na področju trgovine v okviru komunalnega sistema izpopolnjevati tudi to področje.

Področje blagovnega prometa je zaostalo

Za nas odločilna vprašanja proizvodnje so tako zelo pritegnila naše materialne in organizacijske sile, da je vse področje prometa zastalo. Zdjaj pa nam prav dosežena raven proizvodnje, letos pa tudi izredno dobra letina, odpirata v globino in širino problematiko blagovnega prometa, s tem pa tudi trgovine. Gre za to, da sprito položaja, ki nam ga narekuje sama stopnja razvoja proizvodnih sil ter količinsko večja proizvodnja v industriji in kmetijstvu, prevzemamo kot eno glavnih nalog v izpopolnjevanju organizacije gospodarskega življenja zboljšanje prometa v celoti. V državnih organih in gospodarskih organizacijah, ki se ukvarjajo z blagovnim prometom, je bilo letos precej dejavnosti za zboljšanje tega dela. Zelo važno dejstvo pa je, da problematiko tega važnega področja blagovnega prometa nismo do kraja spoznali in da razvoj tega področja še ne slovi na politiki, ki bi bila odsev enotnih teženj našega gospodarskega življenja.

Razprava v odborih naše Skupščine pa tudi mnoge bistvene pripombe v javnosti na račun trgovine terjajo čim hitrejšo in čim učinkovitejšo akcijo. Te akcije se moramo lotiti vsi odgovorni činitelji od zveznih organov do komun, od posameznih podjetij do zbornic in združenj zvez. Ne da bi opustili samostojno in gospodarsko upravičeno funkcijo, ki jo ima trgovina, nastane predvsem vprašanje, ali naš sistem proizvodnje v zadostni meri omogoča, da vplivajo na promet ali da se celo neposredno ukvarjajo z njim, seveda do tiste meje, ki jim jo narekuje njihov gospodarski račun. Nastane tudi vprašanje, ali imajo proizvajalci možnost in pravico, da vplivajo na prodajne cene v trgovini in kako naj vplivajo. Praksa kaže, da nastaja akumulacija pri nekaterih posredovalnih organizacijah, ki družbeno niso koristne in tako zelo upravičene. Funkcije proizvajalcev v blagovnem prometu še nismo ustrezno določili v skladu z našimi pogoji.

Sedanji mehanizem je treba izpopolniti z instrumenti, ki bodo omejili možnost špekulativnega formiranja cen

Eno izmed zelo važnih vprašanj na področju blagovnega prometa je funkcija veletrgovine, agencijskih služb in podobnih posredniških organizacij. Mi vemo, da mehanizem blagovnega prometa brez konkretnih organizacijskih oblik grosističnega prometa ne bi mogel dobro funkcionirati. Ne moremo pa trdit, da smo uredili to vprašanje na najbolj smotrni način. Potrošnik se upravičeno vprašuje, kako je mogoče, da se blago na poti od proizvajalca do njega tako zelo podraži, kako je mogoče, da je na enem mestu preveč, na drugem pa premalo blaga itd. V grosističnem prometu ima razmeroma malo ljudi opraviti z velikimi količinami blaga in zato njihovo delo bistveno vpliva na proizvodnjo in na potrošnjo. Zato mora biti odnos teh organizacij do skupnosti jasneje določen in njihova odgovornost poudarjena. Skupnost

Povečanje investicij v trgovini za 15 odstotkov

Nezadovoljivo stanje v materialni in tehnični opremljenosti naše trgovine zlasti neugodno vpliva na promet s kmetijskimi pridelki in je glavni razlog velikih razlik v cenah med posameznimi kraji, kar neugodno vpliva na dejavnost trgovine in prevoza blaga, pa tudi na same prodajne cene. Zlasti nezadostno število prodajalnih zagotovila trgovinskim obratom malone monopolistični položaj nasproti potrošnikom, kar jim omogoča, da tudi z manjšim fizičnim prometom ob višjih cenah dosežejo potrebni dohodek in dobiček. Negativne posledice takšnega stanja so tako občutne, da se moramo najodločneje lotiti obravnavanja tega problema.

V tej zvezi je Marijan Breclj poudaril, da osnutek družbenega plana za prihodnje leto računa s povečanjem investicij v trgovini za 15 %. Manjši del teh sredstev bomo zagotovili v splošnem investicijskem skladu, glavna sredstva pa bodo pri gospodarskih organizacijah, združenjih in splošnih družbenih ter pri ljudskih odborih. Zato morajo ljudski odbori posvetiti največjo pozornost izgradnji prodajalnih in skladišč, kakor tudi nakupu za promet nujno potrebne opreme. Zdržne organizacije bi morale iz svojih sredstev, ki so sprito ugodnega položaja na trgu že zdaj znane, več investirati v graditev skladišč, nakup vozil in druge sodobne opreme. Kot sodobni nakupovalci kmetijskih pridelkov morajo združne akumulacije iz prometa uporabljati predvsem za zgraditev materialne in tehnične baze prometa. Prav tako bi morala trgovska podjetja in obrati pri razdelitvi skladov, o katerih odločajo sama, več dati za svojo material-

no izgradnjo. Letošnje leto je pokazalo, da imamo zato realne možnosti.

Ob koncu svojega ekspozija je Marijan Breclj rekel, da bo izpopolnjevanje delavskega samoupravljanja, družbenega upravljanja in komunalnega sistema vsekakor olajšalo in pospešilo ureditev omenjenih problemov.

DNEVNIK

Na Bledu se je začelo včeraj posvetovanje jugoslovanskih metalurgov o problemih proučevanja železa in jekla. Razen predstavnikov metalurških podjetij, vključenih v Združenje jugoslovanskih železarn, ter predstavnikov institutov se udeležujejo posvetovanja tudi predstavniki potrošnikov metalurških izdelkov. Posvetovanje so sklicali sprito naglega naraščanja proizvodnje naše industrije in povečanja izbire izdelkov ter njih prodaje na svetovnem tržišču. Namen konference je, izmenjati izkušnje na področju materiala kakor tudi doseči medsebojno povezavo strokovnega kadra s potrošniki.

Strokovno posvetovanje Drštva varnostnih inženirjev in tehnikov LRS je bilo včeraj v Turist-hotelu v Ljubljani in so se ga med drugim udeležili tudi predstavniki republiškega sveta za delo in sveta za socialno varstvo. Razpravljali so o perečih problemih varnosti in zaštite pri delu, saj je samo v Sloveniji vsako leto približno 40.000 obratnih nezgod in poklicnih obolenj.

OSNUTEK VOZNEGA REDA V TOVORNEM PROMETU

Za neposredno povezavo kmetijskih in industrijskih centrov z velikimi mesti

Beograd, 20. dec. (Tanjug). Osnutek novega voznega reda v tovnem prometu, ki bo veljal od 1. junija 1958 do 1. junija 1959, bodo v kratkem dokončno sestavili ter ga poslali vsem zainteresiranim gospodarskim organizacijam ter ustanovam v javno razpravo. Pri sestavljanju voznega reda so upoštevati zlasti, da bi dose-

gli boljše in neposrednejšo povezavo kmetijskih in industrijskih centrov z velikimi mesti kot največjimi potrošnimi središči. Namesto dosedanjega sezonskega tovnega vlaka na progi Zagreb-Split bodo uvedli stalni brz tovrni vlak, ki bi vse leto prevažal sadje, zelenjavo, ribe in drugo ter bi imel v Zagrebu neposredno zvezo z Beogradom. Tako bi se zboljšala preskrba beogradskega trga s proizvodi z jadranskega področja.

Na progi Vinkovci-Zagreb nameravajo uvesti nove tako imenovane tržne vlake, ki so se pokazali kot zelo koristni za zboljšanje preskrbe velikih mest s kmetijskimi pridelki. Na progi Ljubljana-Skopje bosta na primer vozila brza tovrna vlaka, ki bosta prevažala sadje in zelenjavo. Vozni red teh vlakov bo prilagojen tako, da bo omogočil zvezo s številnimi velikimi mesti in industrijskimi centri. Razširjen bo tudi mednarodni tovrni promet. Uvedena bosta dva nova sezonska vlaka, in sicer na progi Beograd-Jesenice ter Niš-Jesenice.

Kaj so pokazale izkušnje

Iz ekspozija Mijalka Todorovića v Zvezni ljudski skupščini

(Nadaljevanje s 1. strani)

Na koncu svojega ekspozija je Mijalko Todorović rekel:

»Prvič, izkušnje iz letošnjega leta so pokazale, da je stabilen, načrten in vskladen razvoj v gospodarstvu, t. j. stabilnost v materialni proizvodnji in razdelitvi glavnih pogojev, najboljše podlaga splošne stabilnosti, napredka in vzpona na vseh toriščih družbenega, političnega itd. življenja. V družbenih odnosih je ta stabilizacija ustvarila pogoje za neovirano krepitve in razraščanje svobodnih socialističnih odnosov in oblik. V političnih odnosih je omogočila okrepitev enotnosti delovnih množic ter nastanek in uveljavljanje novega širšega poleta, slonečega na zavesti o realnih, tudi v praksi uresničljivih osebnih in skupnih koristih, težnjah in ciljev. V gospodarstvu je vplivala na povečanje delovne storilnosti in omogočala aktiviziranje vseh proizvodjalnih sil družbe.

Bistveni činitelji takšne stabilnosti v gospodarskem gibanju so, kot rečeno (razen gospodarskih rezerv), skladno razmerje med proizvodnjo in potrošnjo, med aku-

mulacijo in življenjskim standardom, med osebno in skupno potrošnjo v okviru družbenega standarda, stabilizacija odnosov v mednarodni menjavi in plačilnih itd. Leto 1957 seveda ne more biti v celoti primer splošne harmonije; nasprotno, to leto bi lahko nudilo elemente za negativne primere v raznih smereh. Toda po splošni težnji in pomembnejšem napredku v upostavljanju takšnih pogojev in določenih nalog te izkušnje kar najbolj upoštevati. V predloženem planu smo si prizadevali, da bi dosežene uspehe iz leta 1957 na raznih področjih ohranili in okrepi, kolikor nismo mogli storiti še koraka naprej.

Drugič, vzporedno z razvojem čedalje bolj svobodnih odnosov, ki nastopajo na temelju družbenega samoupravljanja v vsem življenju naše skupnosti, zlasti pa na področju gospodarstva in ki sami zase pomenijo močno gibalno splošnega razvoja, novo, posebno proizvodno silo naše družbe, na-

staja potreba (zlasti sprito sedanje ravni proizvodjalnih sil in konkretno gospodarske politike) po istostanjskih, čedalje bolj učinkovitih instrumentih in metodah družbene evidence in kontrole, družbenega spremljanja in usmerjanja gospodarskih gibanj ter gospodarskega razvoja. Leto 1957 je pokazalo, da niti naši organi uprave ter druge institucije in organizacije, ki služijo temu cilju, niti naš tekoči instrumentarij niso vedno in povsod ustrezali tako pospešenemu ritmu gospodarstva in novim odnosom. Sprito tega dejstva so se v minulemu letu oostreje kazale in smo počasneje spoznavali ter odstranjevali mnoge negativne pojave. Bolj svobodni odnosi, ki so kot rečeno naša moč, bi se lahko brez ustrezne zavestne dejavnosti in intervencije, brez takšne evidence in kontrole spreminili v našo slabost.

Zato bo leto 1958 leto pomembnega organizacijskega in vzgojnega dela v našem gospodarstvu. To je ena izmed važnih predpostavk predloženega plana, zlasti glede na težave v materialnih odnosih. Prosim vas, da ta družbeni plan sprejmete.

Ljudska kontrola na Madžarskem

Budimpešta, 20. dec. (Tanjug). Ljudska skupščina je danes uzakonila Ljudsko kontrolo, o kateri že dalj časa razpravljajo po vsej državi. Pomagala bo vladi v nadziranju administracije in gospodarstva, predvsem pa zaščiti družbenega premoženja, v boju proti sovražni dejavnosti, korupciji in birokraciji. H kontrola mislijo pritegniti čim širši krog ljudi. Najvišji organ Ljudske kontrole bo centralni komite, ki ga bo volil republiški prezidij. Nižje organe bodo volili ljudski odbori. Nadalje so objavili, da so štirje poslanci odstopili. Razlogov niso objavili. Med njimi je tudi Karoly Janza, ki je bil lani v vladi Imra Nagya obrambni minister.

PLENUM CK KP SOVJETSKE ZVEZE

Po sindikalni liniji

pritegniti ljudi v upravljanje proizvodnje in soodločati o njih plačah

Moskva, 20. dec. (Tanjug). Na plenumu CK KP SZ 16. in 17. t. m. so razpravljali o delu sovjetskih sindikatov. Poudarili so, da je reorganizacija industrije in gradbeništva obrodila prve sadove in da lahko SZ v 15 letih doseže, da se industrijska proizvodnja poveča za dva- do trikrat, da se močno razvije kmetijstvo in znatno zviša življenjska raven delovnih ljudi. S sodelovanjem sindikatov se je razvila nova oblika socialističnega

Obisk iz Jemena

Beograd, 20. dec. (Tanjug). Prihodni teden pride v Beograd jemenski prestolonaslednik princ Seif el Islam Mohamed el Badr, ki ga je povabila na obisk naša vlada. El Badr je podpredsednik ter zunanji in obrambni minister v jemenski vladi.

Tovorni promet po Donavi

Praga, 20. dec. (Tanjug). - V Bratislavi se je začela konferenca predstavnikov donavskih dežel CSR, SZ, Bolgarije, Madžarske, Romunije in Jugoslavije. Dogovorili se bodo o sodelovanju v urejanju gospodarskih in tehničnih vprašanj v zvezi s tovarnim prometom po Donavi.

V sovjetski produkciji smer na jedrsko električno energijo

Gospodarski načrt 1958 prilagoden reorganiziranemu upravljanju industrije in gradbeništva — Tri četrtine tovarn in podjetij še v centralizirani upravi — Pospešena gradnja stanovanj

Moskva, 20. dec. (Tanjug). - V Moskvi sta začela včeraj zasedati oba doma Vrhovnega sovjeta ZSSR. Prvi dan so razpravljali o razvoju sovjetskega gospodarstva. Proučili so gospodarski plan za leto 1958 in izpolnitev gospodarskega plana za leto 1957 ter plan in proračun za prihodnje leto. O perspektivnem planu za leto 1958 je poročal Kuzmin. Dejal je, da se v marsičem razlikuje od dosedanjih, to pa spričo reorganizacije industrije in gradbeništva. Osnovne gospodarske organizacije so imele večji vpliv na sestavljanje plana kot doslej. Osnutek plana bodo še podrobno proučili v vsaki republiki. Z znatnimi investicijami bo prihodnje leto v zveznem merilu zagotovljen nadaljnji razvoj težke industrije, zlasti industrije železa, jekla in valjanega materiala. Znatna sredstva so namenili tudi za razvoj kemične industrije.

Letos bodo zgradili v Sibiriji novo mesto, sibirsko centralo sovjetske Akademije znanosti. Zanj bodo porabili 290 milijonov rubljev. Prihodnje leto bodo dogradili tudi enotno energetsko bazo za evropski del Sovjetske zveze. V primerjavi z lanskim letom se bo proizvodnja električne energije povečala za 21,5 milijarde kilovatov. Zgradili bodo tudi več atomskih central z zmogljivostjo 240.000 kilovatov in več poskusnih atomskih postaj z novimi reaktorji. V bližnji bodočnosti bodo te atomske centrale dajale evropskemu delu Sovjetske zveze znatne količine električne energije, ki ne bo dražja od dosedanje. Prihodnje leto bodo zgradili 61 milijonov kv. metrov stanovanjskih površin, torej za 17 milijonov več kot letos. Finančni minister Zverjev je v poročilu o proračunu omenil, da bodo prispevali znatna sredstva za dvig življenjske ravni ljudstva. Nekaterim kategorijam prebivalstva bodo znižali davke. Dohodki bodo znašali 642 milijard rubljev, izdatki pa 627. Zverjev je med drugim tudi dejal, da Sovjet narodnega gospodarstva upravlja zdaj okrog tri četrtine vseh tovarn in podjetij v SZ.

S SESTANKA NOVINARJEV V DRŽAVNEM SEKRETARIATU ZA ZUNANJE ZADEVE

Zgolj stvarni naponi za utrditev in za sodelovanje so pozitivni

Beograd, 19. dec. (Tanjug). Na današnjem sestanku z novinarji so predstavniki državnega sekretariata za zunanje zadeve Branka Draškovića vprašali, kaj sodi o sadovih zasedanja Atlantske zveze v Parizu. Izjavil je: — Spričo našega znanega stališča, da bi morali vsi naponi vlad veljati krepitvi miru in mednarodnega sodelovanja, bomo skrbno proučili sadove tega zasedanja. Zde zdaj lahko rečem, da bi mi in vsi narodi te sadove označili za negativne, če bi bil njihov glavni

smisel manifestacija moči, ne pa ustvarjanje pozitivnih možnosti za ublažitev mednarodne napetosti. Potem so se novinarji zanimali za mnenje državnega sekretariata za zunanje zadeve o pismu prvega sekretarja KP SZ Hruščeva, objavljenem v britanskem »New Statesmanu«. V tem pismu je Hruščev znova predlagal pogajanja med sovjetskimi in ameriški državniki, da bi napetost popustila. Nikita Hruščev se je alternativno zavzel tudi za širši sestanek predstavnikov kapitalističnih in socialističnih dežel. Na to vprašanje je Drašković odgovoril: — Naša vlada je zmerom pozitivno presojala in pozdravljala predloge, ki bi lahko pripomogli k poglobitvi zaupanja in sodelovanja med Vzhodom in Zahodom. Iz tega zornega kota gledamo tudi na predlog prvega sekretarja KP Sovjetske zveze Nikite Hruščeva.

Na vprašanje, kakšen je namen predstavnikov Mednarodne banke ob obisku v Jugoslaviji, je Drašković dejal, da je prišlo od-

Znanstveno in tehnično sodelovanje z ZSSR

Beograd, 20. dec. (Tanjug). V Beograd je danes prispela sovjetska delegacija v mešani komisiji za znanstveno-tehnično sodelovanje. Vodi jo namestnik predsednika vladnega komiteja za znanost in tehniko Peter Kolomišev. Na letališču so jo sprejeli predsednik naše delegacije v komisiji, sekretar Zvezne industrijske zbornice Vladimir Vujović in drugi.

Zasedanje komisije se je začelo danes popoldne.

Jedrsko sodelovanje v Zahodni Evropi

Pariz, 20. dec. (AFP). Organizacija za evropsko ekonomsko sodelovanje (OEEC) je ustanovila evropsko agencijo za jedrsko energijo z nalogo, da skrbi za tehnično sodelovanje zahonoevropskih dežel na področju jedrske energije. Svet organizacije je sprejel statut agencije.

Posebno pozornost je zbudil predsednik Akademije znanosti ZSSR Nesmejanov, ki je izjavil, da so umetna satelita izstrelili predvsem za znanstvene namene in da je politična plat uspeha potranskega pomena. Uspehi so nedvomni, pri tem pa ni treba pretiravati. Potrebni bodo še hudi naponi, da bo SZ na vseh področjih dohitela ZDA. ZDA znajo znanstvene pridobitve hitreje praktično izkoristiti kot SZ. Prednost znanosti mora v SZ postati pravilo.

Popoldne je kmetijski minister Mackljevič govoril o kmetijskih problemih in je poudaril, da je zdaj najvažnejše povečati donose žita.

poslanstvo Mednarodne banke k nam v zadevi običajne izmenjave misli o vprašanjih v zvezi z uporabo posojil te banke.

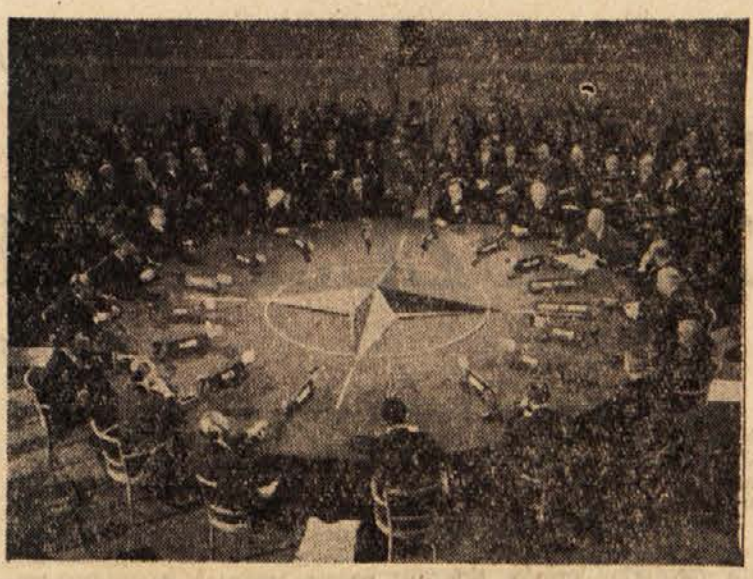
Na sestanku je Branko Drašković domačim in tujim novinarjem predstavil novega načelnika oddelka za tisk in informacije v državnem sekretariatu za zunanje zadeve Jakšo Petrića. Branko Drašković se je novinarjem zahvalil za sodelovanje v petih letih, ko je bil sam načelnik tega oddelka. Tudi predstavniki domačih in tujih novinarjev so se zahvalili Branku Draškoviću.

OB RAZHODU MINISTRSKIH PREDSEDNIKOV 15 DEŽEL

Razorožitveni zaključki državniške konference Atlantske zveze

ki pa so še vedno v nasprotju z vsemi sovjetskimi predlogi

Pariz, 19. dec. (AFP). Državniška konferenca Atlantske zveze se je včeraj opoldne zaključila. Zadnja seja predsednikov vlad je trajala malone tri ure. Takoj potem so objavili dokument, v katerega prvem delu, deklaraciji, so pojasnili temelji politike Atlantske zveze, drugi pa obsega poročilo o sadovih zasedanja. V dokumentu je poudarjeno, da so na konferenci »dosegli sporazum o sredstvih, da dobi Atlantska zveza novo moč«. Poročilo izraža mnenje, da je politika Sovjetske zveze »primorala zahodne dežele, da sklenejo tako pogodbo in organizacijo svoje oborožene sile«, in v njem je rečeno, da »Atlantske zveze nikoli ne bodo uporabile za agresijo«. V poročilu je rečeno, da se

Prizor s pariške konference državnikov Atlantske zveze

čvrsto zavzemajo za »obsežno in kontrolirano« razorožitev, »Slej ko prej smo pripravljeni razpravljati o slehernem pametnem predlogu, da bi dosegli cilj in zgradili trdne temelje trajnega miru. To je edini način, da odstranimo bojazen pred tekmovanjem v oboroževanju.« Poročilo obravnava tudi »nevarnost mednarodnega komunizma« in pripominja, da Atlantska zveza »pred takšno nevarnostjo ne bo klonila«. Razen »vojaškega sodelovanja, katerega cilj je obramba miru, mora Zveza omogočiti tudi gospodarski in socialni napredek«. Ta cilj je moč doseči samo, če dežele Atlantske zveze »priznajo svojo medsebojno odvisnost in združijo svoje napore za boljše izkoriščanje svojih virov zlasti na področju miro-

ljubne uporabe jedrske energije ter razvoja in boljše organizacije znanstvenega sodelovanja.« O mednarodnem položaju pravi poročilo, da je cilj sovjetskega bloka »oslabiti in razbiti svobodni svet«. Za odvrnitev te nevarnosti treba organizirati vsa sredstva in jih uporabiti, »brž ko bi položaj to zahteval«. Po tem poročilu »Sovjetska zveza ni nič stvarnega prispevala k obrnavanju najvažnejših problemov, ki povzročajo mednarodno napetost, zlasti ne k združitvi Nemčije. Zato Zveza poziva sovjetsko vlado, »naj izpolni svojo obljubo, ki jo je dala v tem vprašanju na ženevski konferenci državnikov štirih velikih sil v juliju 1955«.

Glede Bližnjega vzhoda je v poročilu rečeno, da je ondodna stabilnost »bistveno važna za svetovni mir«. Potem poudarja »za interesiranost na ohraniti miru in na razvoju pogojev za stabilnost tudi v Afriki.«

O razorožitvi je izraženo obžalovanje, da je ZSSR zavrnila zahodne predloge in da noče več sodelovati v razorožitveni komisiji OZN. »Pripravljeni smo proučiti sleherni predlog za splošno in postopno razorožitev, ki bi omogočil doseči sporazum o kontrolirani, omejitvi vsakršne oborožitve.« Poročilo trdi, da je »pretežni del sodobnega uničevalnega orožja že vključen v oborožitev sovjetskih oboroženih sil« in da bi se morale po mnenju ZSSR vse evropske dežele, razen ZSSR, odpovedati atomskemu in raketnemu orožju.

Požigi šol ne bodo pripomogli k narodnostnemu sožitju na Tržaškem

Trst, 20. dec. — V pretekli noči so neznanzi podtaknili ogenj v novi slovenski šoli pri Sv. Ivanu, kjer imata svoje prostore trgovska akademija in trgovska strokovna šola. Po terasi so razlili bencin, iz vžgalice napravili nekakšno zažigalno vrstico in ga z njo zažgali. Plamen sta opazila policijska agenta, ki sta takoj pritekla v hišo in ogenj pogasila. Stene sropja pa so bile medtem že do strehe vse črne od saji. Ze ponoči so prišli v šolo še drugi agenti s policijskega komitariata, ki so odnesli tudi kanto, v kateri je bilo še nekaj bencina. Hkrati pa so preiskovalni organi hišo in okolico natanko pregledali. Ravnatelja obeh šol sta dogodek prijavila pristojnim šolskim oblastem.

Vest o atentatu na šolo pri Sv. Ivanu je vzmirla mesto in okolico. To je bil že drugi podoben primer v zadnjih letih. Pred

ZDA POMOČ INDIJI IN EGIPTU

Washington, 20. dec. (Reuter). Gospodarska pomoč ZDA Indiji za prihodnje leto še ni določena, vendar sodijo, da bo znašala okrog 300 milijonov dolarjev. Zaveza bi kreditne za uvoz in izvoz in iz novega kreditnega sklada za razvoj ter prodajo ameriških kmetijskih presežkov Indiji. Egiptu pa je zagotovljena pomoč v znesku 295.000 dolarjev. ZDA bodo dobavile Egiptu več Diesellovih lokomotiv.

Bonnska »lokomotiva« pred atlantskimi vagoni namesto Dullesove?

Bonn, 20. dec. Javnost že več dni vznemirjajo raznolike vesti in komentarji o Atlantski zvezi. »Die Welt« danes beleži, da se je »kretnica premaknila«, tako da nemški vagon v prihodnje ne bo več avtomatično priključen k ameriški lokomotivi, in na stranjskem tiru je pripravljena nemška. Ta »lokomotiva« pa naj bi sprožila politične pobude nasproti Vzhodu, ker sodijo, da je Dullesova že zastarela in sposobna le še za prevoz čet in orožja. Čeprav uradno zanikajo govorice o nekakšnih načelnih trenjih z Washingtonom, opozarjajo tu na vrsto vsaj deklarativno no-

vih momentov v Bonnu. Pri tem opozarjajo, da si je v Parizu vsaka dežela pridržala pravico, da sama naknadno odloči o raketnih oporiščih na svojih tleh. Zagovorniki spravljivejše smeri v Atlantski zvezi tudi že proučujejo razne nove pobude za razorožitev, na primer jedrske demilitarizacije Srednje Evrope in dr.

Vladni predstavnik je v razgovoru z novinarji danes priznal, da je dobila vsaka članica Zveze proste roke glede pobud za pogajanja z Vzhodom. To si tu razlagajo kot pomemben odstop od prvotne toge smeri nekaterih zahodnih dežel, spričo katere je bila vsaka samostojna pobuda v zvezi z Vzhodom prekršek zahodne solidarnosti. O atomski in raketni oborožitvi Zahodne Nemčije je vladni predstavnik dejal, da »ni aktualna«.

Bevan proti Lloydju v britanski Spodnji zbornici

London, 20. dec. (Reuter) V Spodnji zbornici se je danes začela razprava o pariški konferenci atlantskih dežel. Selwyn Lloyd je v svojem poročilu dejal, da so v Parizu govorili predvsem o nevarnosti, ki preti »zahodnim deželam«. Obdolžil je SZ, da hoče ločiti Evropo od Velike Britanije in to od ZDA. »Nemčija ne more biti nevtralna ali pa bo izločena iz boja«. Atlantske dežele bi morale uveljaviti doktrino medsebojne odvisnosti na vojaškem področju. Z galerije so se tedaj oglasili ljudje s protestnimi klici. Izrekel pa se je za sestanek s sovjetskimi državniki, če bi kazalo, da bo uspešen.

Aneurin Bevan je potem obdolžil vlado, da je preveč toga in da imajo SZ in zahodne dežele vsaj eno skupno obveznost, da namreč preprečijo tretjo svetovno vojno. Edini rezultat konference je po njegovem povečanje atomskega orožja in graditev raketnih oporišč v Evropi.

KJER NOVA MLEKARNA POMENI NARODNI PRAZNIK

O Nepalju so do zadnjega govorili v glavnem samo, kadar je šlo za alpinistične odprave na Himalajo. Vrhovi najvišjega pogorja na svetu so cela stoletja zakrivali eno najstarejših držav, katere zgodovina se začena v dobi pohoda evropskih križarjev. O tej deželi so začeli govoriti, ko so nedavno tradicionalno monarhijo zamenjali z na pol ustavno, ko so sklenili kitajsko-nepalsko pogodbo, zgradili prvo cesto, ki je starodavno državo povezala z zunanjim svetom, ter sezidali prvo sodobno mlekarno. (Cesta in mlekarna sta dali povod za malone narodno slavo, kar najbolje dokazuje, kako zaostala je ta dežela.)

Te dni pa govore o Nepalju zaradi ostrih sporovod političnih strank z vladarjem, krize vlade, ki traja že več tednov.

Konec božje pravice

Spor se je začel konec maja, ko je vplivna Nepalska stranka kongresa zahtevala ustavodajno zbornico. Kralj Mahendna pa je videl v ustavni monarhiji tudi prvi korak k likvidaciji svojega vladarskega sploha. Ze leta 1955, ko je prejel vladarske posle, se je kralj izrekel za volitve, toda njihov sad naj bi bila samo zakonodajna zbornica. In da bi na eni strani preprečil izpolnitev omenjene zahteve, na drugi pa prekržal

račune svojih ogorčenih nasprotnikov, je Mahendna pospešil uveljavljenje zakona o delni zaščiti pravic kmetov. V deželi s 95 odstotki kmetov bi lahko postal priljubljen celo takšen polovičarski ukrep monarha. Zahteva po ustavodajni zbornici pa postaja splošna in neposredni cilj vseh vodilnih političnih strank. Dne 15. avgusta je prišel iz glavnega mesta Katmanduja v svet malone »krivoverski« razglas. Kralju odrekamo kakršnekoli božje pravice in pooblastila ter izjavljamo, da se noben individualni kraljev ukrep ne more odtegniti kritiki, zlasti če nasprotuje demokratični ustavni praksi.

Ta razglas je podpisala Demokratična fronta, v kateri so združene vodilne stranke — Nepalska stranka kongresa, Ljudska stranka in Ljudska stranka kongresa. To je bil napad tudi na kraljevo imenovanje Hunvara Indara Singa, voditelja Združene demokratske stranke, za novega predsednika vlade.

Državlјanska nepokorščina

Nepal ima ne samo najvišjo goro, visoko 8882 m, marveč menda tudi največ političnih strank, namreč 25. Dejansko pa jih ima večji vpliv samo 6. Razen omenjenih strank v Demokratični fronti in Združene demo-

kratske zveze sta pomembnejši stranki še Komunistična partija in desničarska skupina Parašad. Izvzemši KP je težko govoriti o kakem izdelanem programu strank. Prve štiri stranke si na zunanjem torišču bolj ali manj prizadevajo, da bi Nepal sodeloval s sosednimi deželami. Na notranjem torišču si prizadevajo odpraviti fevdalstvo, doseči ustavno monarhijo, gospodarske reforme in izboljšanje življenjske ravni ljudstva.

Podobna programa pa nista ovirala Demokratske fronte, da ne bi bila pred kratkim izvala padca Singove vlade, ki je prišla navzkriž tudi z vladarjem, ko je šlo za imenovanje nekaterih višjih funkcionarjev. Ta vlada pa je med drugim v treh mesecih dokaj zatrla tradicionalno korupcijo v državni upravi.

In vtem ko je vladna kriza trajala že četrti teden, so vodili prvaki Demokratične fronte po ulicah glavnega mesta dolge spre-vode. To je bil začetek državljanske nepokorščine z zahtevo po volitvah v ustavodajno zbornico. Nepokorščina državljana je trajala devet dni in 15. decembra je bil kralj primoran razglasiti: Volitve bodo februarja 1958.

Toda kakšne bodo te volitve? V zakonodajno ali v ustavodajno zbornico? Iz kraljevega razglasa tega ni videti. Zato vodilne politične stranke še niso zavzele svojega stališča o vladarjevem sklepu. Kriza vlade se vleče že česti teden in še bolj zaostruje družbeno krizo, v kateri so zadele druga ob drugo sile napredka, fevdalcev in monarha.

D. D. M.

S predčerašnjega zasedanja obeh domov Zvezne ljudske skupščine

GOSPODARSKA ORGANIZACIJE SE LAHKO ZDRUŽUJEJO, KAKOR JIM NAJBOLJ USTREZA

Iz ekspozija Avda Huma o osnutku zakona o združevanju v gospodarstvu

Državni sekretar za finance Avdo Humo je obrazložil zakonski osnutek o združevanju v gospodarstvu, ki ga je Zvezni izvršni svet predložil Skupščini.

Avdo Humo je dejal: »Ta zakonski osnutek je izraz doseženih rezultatov našega ekonomskega gibanja in tistih nujno potrebnih oblik, skozi katere se razvijajo naši materialni odnosi. Zakon sodi s svojimi določili v vrsto tistih instrumentov, ki odpravljajo zastarele oblike kot motnje pri nadaljnjem razvoju in poudarjajo nove, po katerih se mora gibanje sedanjega razvoja.

Avdo Humo je dalje rekel, da za naš sedanji gospodarski razvoj ni karakteristično samo to, da je v svojem razvoju dosegel višjo raven glede svojih možnosti količinske proizvodnje, ampak tudi glede možnosti, da pušča gospodarstvu v določenih okvirih novega gospodarskega sistema svobodne možnosti pri izvoru sredstev, da lahko samo brez posegovanja in vmešavanja drugih organov opravlja enostavno in razširjeno reprodukcijo.

To pomeni, da bo omogočilo obračanje svobodnih sredstev v gospodarskih organizacijah vzdrževanje gospodarskih organizacij na način, ki jim najbolj ustreza za doseganje ciljev njihovega razvoja. Razumljivo je, da se tudi v takem združevanju zagotavlja vpliv komunne in drugih družbenih činiteljev in to ne samo s splošnim odnosom komunne do gospodarskih organizacij, ampak tudi s predloženim zakonskim sistemom.

NOV ZNAČAJ ORGANIZACIJE ZBORNIC

Ko je navedel izkušnje dosedanjih oblik združevanja prek zbornic in strokovnih združenj, njihove pozitivne strani in pomanjkljivosti, je Avdo Hudo dejal:

»Zbornice so dobile z novim zakonom nov značaj organizacije. One so sedaj prvenstveno organizacije družbene skupnosti, ne da bi prenehale biti organizacije proizvajalcev, kar so bile tudi v prejšnjem sistemu. Toda gledane s tega vidika presegajo tudi

kot organizacije proizvajalcev same sebe in dobivajo zbornice prvenstveno družbeno funkcijo.

V okviru zbornice se vsklajajo posebni interesi posameznih panog z interesi gospodarskega področja, kateremu te panoge pripadajo, vsklajajo se interesi gospodarskih organizacij s splošno družbenimi interesi. V okviru zbornice se zlivajo interesi družbe za napredek proizvodnje z interesi proizvajalcev itd. Zato se naloge, ki so pred zbornicami, lahko rešujejo edino s sistemom družbenega upravljanja.

Pri upravljanju zbornice sodelujejo poleg gospodarskih organizacij, včlanjenih v zbornici, tudi določeni predstavniki družbene skupnosti. V organih zbornice (skupščini in upravnem odboru) imajo svoje predstavnike svetli, oziroma ljudski odbori okrajev, kakor tudi določene družbene in druge organizacije in ustanove (banke, znanstvene ustanove itd.). Toda, da zbornice ne bi izgubile obeležja samoupravnih organizacij, je določena meja glede sodelovanja predstavnikov družbene skupnosti v skupščini in upravnem odboru. Število predstavnikov družbene skupnosti ne sme biti večje od četrtine. Povezovanje predstavnikov neposrednih proizvajalcev z drugimi predstavniki družbene skupnosti zagotavlja ne samo širši družbeni vpliv na delo zbornice, ampak tudi zmanjšuje možnosti pojavov stanovskih, posebnih in lokalnih interesov gospodarskih organizacij, kajti zbornici bo dala večji pomen in družbeni ugled.

Zakon daje širše možnosti tudi za osnovanje strokovnih združenj. Odnosi strokovnih združenj in skupščine do upravnih odborov zbornice temelje na načelih, ki zagotavljajo zbornici in strokovnim združenjem, ne glede da so to samostojne organizacije, da delujejo kot enoten mehanizem. Strokovna združenja delajo samostojno za napredek posameznih gospodarskih panog, s čimer ne zmanjšujemo odgovornosti zbornice za napredek posameznih gospodarskih panog. Zaradi tega določa zakon, da morajo biti med

zbornicami in strokovnimi združenji močnejše organizacijske in funkcionalne zveze, s katerimi v določeni meri omejujemo samostojnost strokovnih združenj.

POSLOVNA ZDRUŽENJA

Nova oblika združenja, ki jo predvideva zakon, so združevanja na ekonomski osnovi.

Sedanji gospodarski sistem, ki izhaja iz načela svobodne razdelitve dohodka pri gospodarskih organizacijah, je dal možnosti poslovnega združevanja v gospodarstvu, pri čemer bodo podjetja v prihodnje lahko bolj samostojno odločala o opravljanju skupnih poslovnih nalog. Z združevanjem skladov ustvarjamo pogoje skupnega napredka posameznih panog in posameznih podjetij, skupne izgradnje novih zmogljivosti in boljše izkoriščanje obstoječih. V tem pogledu bo poslovno združenje pomagalo tudi k boljsemu reševanju nalog, postavljenih z družbenim planom.

S poslovnim združevanjem gospodarskih organizacij se začne proces bolj razvite in boljše organizacije dela, ki bo tudi na višjem nivoju.

Zakon prepušča podjetjem, da sama odločajo o ciljih, zaradi katerih se združujejo, upoštevajoč svoje ekonomske interese.

Podjetjem daje možnost, da se združujejo ne samo na področju prometa, temveč tudi zaradi proizvodno-tehnične kooperacije. To pomeni, da bodo podjetja lahko osnovala svoja poslovna združenja z različnimi proizvodno-tehničnimi cilji, kot so: skupna proizvodna določena proizvodov (ko-produkcija); vsklajevanje proizvodnih programov izbire in kakovosti (kooperacija proizvodnje); skupno kupovanje in uporabljanje licenc, skupno opravljanje raziskav in konstrukcijskih del,

skupno organiziranje pomožnih naprav novih podjetij, skladišč in drugih podobnih enot itd. Združenje bo lahko imelo tudi določene komercialne cilje, kot so: skupna nabava surovin in materiala, skupna prodaja blaga s ciljem izpopolnjevanja izbire ali kompleti-

ranja naprav, skupno opravljanje izvoza in uvoza itd. Naposled si združenja lahko sama sebi postavijo kot cilj tudi opravljanje določenih gospodarskih uslug, kot so skupna oprema in transport blaga, skupno opravljanje turističnih uslug, skupno opravljanje projektantskih, investicijskih, montažnih in remontnih del itd.

Zakon samo določa, kdaj združevanje ni možno. Ne moremo ustanoviti poslovnih združenj, ki so nasprotna načelom enotnega gospodarskega področja. Ni dopustno tudi združevanje, na osnovi katerega se delavski sveti združenih podjetij odrekajo osnovnih pravic delavskega upravljanja ali prenesejo na poslovno združenje pooblastila, zaradi ka-

terih združena podjetja zgubijo poslovno sposobnost v pravnem prometu in svojstvo samostojne gospodarske organizacije.

KAKO SE RAZDELI DOHODEK POSLOVNEGA ZDRUŽENJA

Ko je razložil, da se združenje osnuje z dogovorom in kako se ta potrjuje, je Avdo Humo dejal: Izhajamo iz postavke, da osnujejo podjetja poslovno združenje zaradi ustvarjanja določenih skupnih ekonomskih ciljev. Združena podjetja jamčijo za obveznosti združenja in prenesejo na združenje del svojih sredstev, tako da so zainteresirana, da bodo člani združenja samo tista podjetja, ki bodo lahko prispevala k uspešnejšemu uresničevanju njihovih ekonomskih ciljev in ki bodo lahko sodelovala pri morebitni izpolnitvi obveznosti združenja, za katere jamčijo.

Dohodek, ki ga ustvari poslovno združenje po izločitvi dela za osebne dohodke (plače) delavcev, zaposlenih pri združenju, se razdeli na člane združenja na osnovi sprejetih meril.

Skupni dohodek združenja se razporeja na povračilo materialnih stroškov, amortizacijsko vrednost osnovnih sredstev in redne prispevke družbeni skupnosti, ostanek predstavlja dohodek, iz katerega se izvaja del za osebne dohodke delavcev v združenju, nakar se ostanek dohodka razdeli na združena podjetja na osnovi meril, določenih s pogodbo o ustanovitvi združenja (sorazmerno vloženim sredstvom, sodelovanju v poslovanju itd.). Takšen sistem jamči, da osnivanje poslovnega združenja ne bo povzročilo spremembe odnosov v podjetjih, ki izhajajo iz enotnega sistema delitve dohodka podjetja. Takšen sistem zagotavlja, da se poslovna združenja ne spremenijo v neke organizacije s posebnimi interesi, ki se ne ujemajo z interesi združenih podjetij.

NADZORSTVO DRUŽBENE SKUPNOSTI NAD ZDRUŽENJI

Osnovna in obratna sredstva zagotavljajo poslovnemu združenju združena podjetja iz svojih sredstev. Združenje si lahko nabavi ta sredstva iz posojil, za katere jamčijo člani združenja. Sredstva za odplačevanje posojil, ki jih je sklenilo združenje, se zagotovijo iz dohodkov članov združenja.

Poslovno združenje upravlja predstavniki združenih podjetij. Upravljanje poslovnih združenj ne more biti zasnovano na splošnem sistemu delavskega upravljanja. Če bi izhajali iz takšnega sistema, tedaj združenje na ekonomski osnovi ne bi imelo pravega pomena. Poslovno politiko združenja bi v tem primeru določali organi delavskega upravljanja v združenju in ne sama združena podjetja, ki se dejansko združujejo zaradi vodenja skupne poslovne politike.

V pogojih širših možnosti za združevanje na ekonomski osnovi mora obstajati posebno nadzorstvo družbene skupnosti nad združenji. V določenih primerih družbena skupnost lahko intervenira, če poslovanje združenja ni zakonito. Take pravice ustvarja družbena skupnost z več instrumenti, s katerimi lahko tako pri ustanovitvi združenj kakor tudi v teku njihovega poslovanja zavrne vse poskuse, da bi na osnovi združevanja ukinila delavsko upravljanje v združenih podjetjih ali ustvarila monopolističen položaj na tržišču. Takšni instrumenti so potrditev pogodbe o osnovanju poslovnega združenja po pristojnem državnem organu; pravica državnega organa, da ovrže sklepe združenja itd.

Zakon o združevanju regulira enega važnih elementov našega gospodarskega sistema. On je dal okvire, v katerih se bodo razvijali procesi združevanja in poenotenja gospodarskih organizacij.

Nova organizacija elektrogospodarstva bo omogočila bolj ekonomično proizvodnjo in distribucijo

Iz ekspozija sekretarja Zvezne industrijske zbornice Marijana Cvetkovića

Sekretar za industrijo Zveznega izvršnega sveta Marijan Cvetković je obrazložil osnutek zakona o elektrogospodarstvu in perspektivo njenega nadaljnjega razvoja.

Pri postavljanju organizacije so upoštevali, da je treba zagotoviti bolj ekonomično proizvodnjo prenosa in distribucije električne energije, zatem bolj določeno delo in pravice dispečerske službe s ciljem, da se zagotovi uporabljanje najbolj ekonomičnih energetskih virov, nato, da se kjer koli je bilo mogoče pri gospodarskih organizacijah zagotovi samostojnost in delavsko upravljanje v podjetjih, pri višjih organizacijskih oblikah pa, da se zagotovi vpliv družbe.

Do takšnih odnosov v organizaciji elektrogospodarstva je prišlo predvsem zaradi nepovezanosti med različnimi sistemi po republikah, tako da je vsaka skupnost predstavljala zase posamezno ekonomsko celoto in ni bilo možno da bi se vključila v skupen elektroenergetski sistem Jugoslavije.

Skupnosti so bile prisiljene, ko so se sistemi medsebojno povezali, da dajejo druga drugi električno energijo, kar je povzročilo nadaljnje težave, ker niso bile določene cene za dano energijo med skupnostmi. Tako se je posamezni skupnosti splačalo imeti v pogonu nerentabilne termoelektrarne, medtem ko so se hkrati prelivali presežki neizkoriščene vode čez pregrade v drugi skupnosti.

Glede na elektroenergetsko bilanco se za leto 1958 običajno velika potreba po dobavi energije med posameznimi skupnostmi zaradi nevsklajene potrebe in vira električne energije v okviru posameznih skupnosti, medtem ko je v okviru vse države doseženo ravnotežje.

Z dosedanjim izgradnjo elektroenergetskih virov in prenosne mreže je povezan največji del proizvodnje elektroenergije v skupen sistem, ki lahko oskrbuje vso državo iz najbolj ekonomičnih virov, ne glede na to, kje so.

Za nadaljnjo izgradnjo energetskih virov in prenosne mreže, ki jo predvideva perspektivni plan, bosta prišli še do večjega izraza povezanost in enotnost energetskega sistema. Pri tem bo nujno, da se obstoječa organizacija elektrogospodarstva prilagodi novemu položaju, kakor tudi, da se načela, na katerih je zasnovana, vskladijo s stopnjo razvoja ostalega gospodarstva.

Osnutek zakona o elektrogospodarstvu in perspektivo njenega nadaljnjega razvoja.

Pri postavljanju organizacije so upoštevali, da je treba zagotoviti bolj ekonomično proizvodnjo prenosa in distribucije električne energije, zatem bolj določeno delo in pravice dispečerske službe s ciljem, da se zagotovi uporabljanje najbolj ekonomičnih energetskih virov, nato, da se kjer koli je bilo mogoče pri gospodarskih organizacijah zagotovi samostojnost in delavsko upravljanje v podjetjih, pri višjih organizacijskih oblikah pa, da se zagotovi vpliv družbe.

OSNOVE NOVE ORGANIZACIJE

Pri postavljanju organizacije izhajajo osnutki zakona z naslednjih postavk:

1. Distribucija se izvaja od proizvodnje in prenosa električne energije, kar vodi do ustvarjanja samostojnih distributivnih podjetij, ki imajo lahko v svojem sestavu tudi lokalne elektrarne. Distributivna podjetja postanejo neodvisna od podjetij za proizvodnjo in elektrogospodarskih skupnosti, medsebojno pa se lahko povezujejo v svoje strokovno združenje.

2. Ustanavljajo se samostojna podjetja za prenos električne energije in izgradnjo ter vzdrževanje prenosne mreže. V dosedanjih organizacijah ta podjetja niso imela nobene samostojnosti v okviru obstoječih skupnosti.

3. V elektrogospodarske skupnosti se združujejo vsa proizvodna podjetja, ki so medsebojno povezana z vodi visoke napetosti, kakor tudi podjetja za prenos električne energije. Skupnosti bodo osnovali za področja, ki so enotna s stališča proizvodnje, prenosa in potrošnje električne energije.

4. Elektrogospodarske skupnosti imajo poslovni značaj. One se pojavljajo kot kupci in prodajalci električne energije velikim potrošnikom in distributivnim podjetjem.

5. Skupnost jugoslovanskega elektrogospodarstva, v katero se vključujejo elektrogospodarske skupnosti, nima poslovnega zna-

čaja, izvzemši posle v zvezi z izvozom in uvozom električne energije. Njena naloga je, da skrbi za razvijanje enotnega sistema in da vsklaja proizvodnjo, prenos, potrošnjo in razdelitev električne energije. Razen tega zakonski osnutek popolneje precizira funkcije in naloge te skupnosti, kakor dosedanjji predpisi.

6. Uvaja se družbeno upravljanje v elektrogospodarskih skupnostih in skupnosti jugoslovanskega elektrogospodarstva. V organih družbenega upravljanja imajo svoje predstavnike razen združenih podjetij tudi strokovna združenja distributivnih podjetij, ljudski odbori določenih okrajev in zvezna industrijska zbornica kot predstavnik potrošnikov energije. Na podobnem principu je zasnovano tudi družbeno upravljanje v skupnosti jugoslovanskega elektrogospodarstva.

7. Osnutek zakona podrobno odreja pooblastila dispečerske službe in odnose med temi službami v elektrogospodarskih skupnostih ter skupnosti jugoslovanskega elektrogospodarstva.

V ekonomskih odnosih, ki jih ureja ta zakon, moramo poudariti naslednje momente:

pri dobavi električne energije je neposredno velikim potrošnikom ali distributivnim podjetjem se prodaja vrši po enotnih cenah po tarifi, predpisani za posamezne skupine potrošnikov. Razlika, ki jo ostvari elektrogospodarska skupnost med nabavnimi cenami, vključujoč tudi stroške prenosa in prodajnih cen električne energije, uporablja za kritje svojih stroškov in za formiranje svojega dohodka. Ta dohodek bo uporabljen deloma za formiranje skladov skupnosti in skladov skupnosti jugoslovanskega elektrogospodarstva, ostanek dohodka pa se razdeli na združena podjetja kot njihov skupni finančni uspeh. S tem se samo povečuje njihov lastni dohodek, ki ga imajo iz proizvodnje in prenosa in ki sodi v redno razdelitev dohodka gospodarskih organizacij.

KAKO SE BODO OBRACUNAVALE CENE ELEKTRIČNE ENERGIJE

Enotne cene električne energije po skupinah potrošnikov se obračunavajo na mreži razdelil-

nega podjetja. Stroške prenosne mreže nosijo namreč sami potrošniki z razliko od dosedanjega sistema enotne cene. Ki je predpisoval enotne cene pri končnem potrošniku. Čeprav je to načelo ekonomsko upravičeno, ga ne bo moč povsem dosledno uporabljati zaradi različnih stroškov distribucije. Ti stroški so ponekod tako visoki, da gredo v celoti na račun posameznih potrošnikov in se gibljejo med 129 dinarji na kilovatno uro do 99 dinarjev in še več ha kilovatno uro. Skupni stroški distribucije znašajo okrog 10,5 milijarde dinarjev.

Zaradi tega predvideva predlog zakona, da elektrogospodarske skupnosti iz svojega skupnega dohodka regresirajo distributivnim podjetjem 10 odstotkov povprečnih stroškov distribucije in 90 odstotkov individualnih stroškov distribucije. Zvezni izvršni svet lahko s svojimi predpisi, če se za to pokaže potreba, poveča odstotek mesečnih stroškov oziroma zmanjša predvideni odstotek individualnih stroškov distribucije, ki se regresira. Na ta način bo distributivno podjetje, ki ima večje stroške, kot so povprečni stroški distribucije, prisiljeno povečati predpisane cene svojim potrošnikom samo za del stvarnih stroškov distribucije, ne pa, da na potrošnika prenese vse stroške v celoti.

Zakon nadalje ureja doslej nerешeno vprašanje prodaje električne energije med skupnostmi na ta način, da pooblašča izvršni svet FLRJ, da lahko določi cene za medsebojno razdelitev električne energije med skupnostmi.

Osnutek zakona daje vrsto pravic komunam v zvezi z določanjem cen za komunalno potrošnjo prebivalcev. Dohodek, ki bi ga komunne dosegle iz povečane cene, bi se porabil za razvijanje distributivne mreže in njeno izboljšanje.

Postavke tega zakona so v skladu z obstoječo stopnjo in obstoječim razvojem elektroenergetskega sistema, kakor tudi z načeli čimbolj ekonomičnega izkoriščanja virov električne energije in načela njihove čimbolj ekonomične izgradnje in prihodnje, zaradi tega predlagam Skupščini, naj ta zakonski osnutek sprejme.

Z okrajne skupščine »Svoboda« v Ljubljani

Več pozornosti vsebini

Ljubljana, 19. decembra. Danes dopoldne je bila v dvorani kluba poslancev redna letna skupščina Sveta Svoboda in prosvetnih društev ljubljanskega okraja. Po poročilu in referatu o bodočih nalogah društev in občinskih svetov se je razvila razprava, ki priča, da je bila v preteklem letu v okraju živahna ljudskoprosvetna dejavnost. Na koncu so izvolili nov okrajni Svet Svoboda in prosvetnih društev in delegate za bližnji kongres Zveze Svoboda, ki bo v Mariboru.

Ker je čas prinesel nove oblike kulturnega izživljanja, je bilo treba najti tudi nove ustrezne oblike in metode v ljudskoprosvetnem delu. V okraju je 163 društev in Svoboda. V teh društvih je 141 dramskih odsekov, 69 pevskih zborov, 65 izobraževalnih odsekov in 81 knjižnic.

Največje uspehe v preteklem letu so dosegle dramske sekcije. Prav tovrstno kulturno udejstvovanje namreč najbolj privlačuje mladino, pa tudi gledališka šola v Ljubljani in Kamniku, ki sta že izsolali prve ljudskoprosvetne delavce (režiserje in igralce) sta prav gotovo pripomogli k dvigu kvalitete in pestrosti. Še posebej se je to delo razvijalo ob pripravah na okrajni festival, ki se je zanj prijavilo 40 društev. Glede repertoarja dramskih sekcij pa kljub temu še nismo napravili velikega koraka dalje. Marsikdaj namreč uvrščajo društva na spored dela, ki so podpovprečne kvalitete in nikakor ne sodijo na oder naprednega ljudskoprosvetnega društva. Skrb za izboljšanje repertoarja bo vsekakor ena izmed važnih nalog v prihodnjem letu.

Pereč problem pri pevskih zborskih je pomanjkanje mladega kadra. Mladina v pevskih zborskih najmanj sodeluje, ker so po njenem mnenju zastareli. To prav gotovo za marsikateri pevski zbor drži, saj nekateri pevovodje često nimajo razumevanja za novitete. Na skupščini so bili vsi mnenja, da je treba upoštevati želje mladine, saj jo bodo na ta način prav gotovo spet pritegnili.

Centralna ustanova za izvenšolsko izobraževanje Ljudska univerza se je pred kratkim osamostvoila. Zato posamezna društva ustanavljajo izobraževalne sekcije, ki dopolnjuje delo ostalih sekcij z dobrimi predavanji o gledaliških delih, filmih, koncertih itd. Povezava s profesionalnimi kulturnimi ustanovami jim omogoča posredovanje kvalitetnih del in seznanja najbolj oddaljene kraje s sodobnim kulturnim življenjem.

Skupščina je nadalje nakazala posamezne vsebinske probleme ljudskoprosvetnega dela, ki se bodo morala z njimi društva v prihodnjem letu resno spoprijeti.

Od VSEPOVSOD

V Mozirju so ustanovili vodovodno zadrugo

V Mozirju so pred dnevi ustanovili vodovodno zadrugo. Zadruga je zdaj 11 članov, računajo pa, da se bo število članstva še povečalo. Ustanovni občni zbor je bil zelo dobro obiskani. Vodovod bo zajel 4 vasi z blizu 2000 prebivalci in več kot 500 gospodinjstvom. Vodovod so že začeli graditi. Prva sredstva so dal na razpolago Oblo Mozirje. Vodovod je Mozirju zelo potreben, saj je voda v sedanjih primitivnih vodnjakih skoraj povsod okužena. Zaradi tega je bilo letos nekaj obolenj za tifusom.

V Nazarju bodo imeli sodoben zdravstveni dom

Te dni zaključujejo zadnja dela pri zdravstvenem domu v Nazarju. Dom bo sodoben urejen. V njem bodo prostori za zdravstveno ambulanto, zobno ambulanto z laboratorijem, protituberkulozni dispanzer in otroško posvetovalnico. V njem bodo tudi upravni prostori zdrav. doma. Poslopje bo veljalo okoli 18 milijonov dinarjev. Sredstva za to sta prispevala Oblo Mozirje in Zavod za socialno zavarovanje Celje. Nekaj sredstev pa so našli tudi kot kredit iz stanovanjskega sklada, ker je v njem tudi dve družinski stanovanji za zdravstveno osebje. Računajo, da bodo Zdravstveni dom izročili svojemu namenu za Novo leto.

Za Novo leto — električna luč

Dela pri elektrifikaciji LUC in okolice krajev v Zg. Savinjski dolini zadnji čas zelo hitro napredujejo. Vsega bo elektrificiranih 7 naselij z več kot 500 hišami. Vsega električnega omrežja bo 70 km, od tega 18 kilometrov daljnovoda.

Vsa dela cenijo na približno 80 milijonov dinarjev. Prebivalci sami so doleteli zbirali že več kot 30 milijonov dinarjev in to največ v lesu saj so prispevali 3000 m³ lesa. Precejšen delež so prispevali tudi s prostovoljnimi deli. Doletel so naredili prostovoljno že blizu 3000 ur. Pri tem se je najbolj izkazala vasa KRNIČA. Elektrifikacija sta podprla tudi KZ Luče in Oblo Mozirje. KZ je prispevala že 7 milijonov dinarjev, Oblo pa 4 milijone dinarjev. Prebivalci LUC računajo, da jim bo za Novo leto zasvetila električna luč. S tem bodo slavili eno največjih delovnih zmag tega kraja. Celotno elektrifikacijo pa bodo zaključili do konca prihodnjega leta.

V internatu bo prostora za 120 učencev

V bližini Industrijske kovinarske šole na Tezmem so že v jeseni začeli graditi internat, v katerem bo prostora za 120 učencev. Nova poslopje gradi splošno gradbeno podjetje »Konstrukcija« iz Maribora, po predračunu pa bo gradnja internata veljala okoli 80 milijonov dinarjev. V prirediteljskih prostorih novega internata bodo kuhinja, jedilnica, kotlarna za centralno kurjavo in ostale higijenske naprave. V prvem in

Internat Industrijske kovinarske šole na Tezmem v gradnji

drugem nadstropju pa bodo po dve učilnici in sobe za učence. Gradnja internata lepo napreduje in bo do Novega leta pod streho, vseljiv pa bo šele septembra leta 1958.

Členov ZB bi bilo lahko več

Na področju mozirskih občine deluje 11 osnovnih organizacij ZB z več kot 1000 člani. Letos so osnovne organizacije pridobile blizu 200 novih članov. Računajo, da je na področju te občine, ki zmeraj blizu 900 ljudi, ki izpolnjujejo pogoje za članstvo v tej organizaciji. Zato bodo morale osnovne organizacije temu vprašanju posvetiti v bodoče več pozornosti.

Te dni imajo osnovne organizacije svoje letne konference, na katerih določajo obratna svojega dela. Letne konference bodo opravili do konca tega leta. Na konferencah volijo nova vodstva in delegate za občinsko konferenco, ki bo v mesecu januarju prihodnjega leta.

Knjižnica Svobode v Ormožu

pastorka družnega življenja v mestu

Hotil sem po glavni ulici Ormoža. Videl sem nekaj lepo urejenih trgovin. Videl sem lepo urejena gostišča. Opazil sem urade, sodobno opremljene in svetle. Potlej sem obstal pred skromno, malo izložbo, v kateri so bile razporejene stare, obrabljene knjige. Vstopil sem v majhen, temen prostor in se znašel v knjižnici »Svobode« Ormož.

S 1500 KNJIGAMI V GOSTEH PRI UVIDEVNIH LJUDEH

Prvo presenečenje: ormoška knjižnica je gost v teh tesnih prostorih. Razen knjižnice je tu pisarna družbenih organizacij ormoške občine. Knjižnico so vzeli pod streho, ker nikjer drugje v celem Ormožu ni bilo prostora zanjo.

Drugo presenečenje: na policih je vsega 1500 knjig, pa še od tega števila jih je okrog 300 v nemškem jeziku. To je za Ormož in ormoško okolico več kot premalo. Pred vojno sta bili v Ormožu dve knjižnici in vsaka je razpolagala z najmanj 3000 knjigami. Ali ljudje ne berejo več? Ljudje še zmeraj berejo, celo več

kot pred vojno. Zalostno je samo to, da nimajo kaj prebrati. V knjižnico prihajajo predvsem kmečki ljudje iz okolice, ker meščani že dolgo ne morejo najti v knjižnici nič novega in se nekateri vozijo celo v Ptuj po knjige.

BREZBRIZEN ODNOS DO KNJIZNICE

Zakaj je s knjižnico v Ormožu tako? V povojnih letih je imela ta ustanova v mestu primerne prostore, poslovala je dobro in celo bila med najboljšimi knjižnicami v Sloveniji. Črni dnevi za knjižnico so se začeli 1954. leta, ko so s pristankom bivše občine zmetali knjige v neke vlažne prostore, na mestu knjižnice pa je začela poslovati podružnica ptujskega »Kmetovalca«. Celo leto so bile knjige pozabljene in ta čas je bilo nešteto knjig izgubljenih, ukradenih in uničenih. Preostanek je pred dvema leti prevzela »Svoboda«. Skoraj neverjetno je, da se je vse to zgodilo vprico kulturno osvetljenih delavcev in da nihče ni dvignil glasu v zaščito knjižnice. Čeprav se je pod okriljem »Svobode« knjižnica nekoliko

opomogla, vendar ne more predovati brez večje podpore in spodobnih prostorov, ki bi se nekeje v mestu vendar lahko našli.

ZA KNJIGE NI DENARJA

Lani je dobila knjižnica podporo občine v znesku 50.000 dinarjev, letos ima obljubljeno enako vsoto. Toliko dobivajo druge kakešna majhna društva. Na policah ne najdeš knjig za najmlajše, čeprav naravnost oblegajo knjižničarja Ni denarja, da bi jih nabavili. Manjkajo dela slovenskih pisateljev, zbirke slovenskih klasikov so nepopolne. Kar imajo naročenih novih knjig, je vse premalo. »Svoboda« ne more skrbeti za knjižnico, ker je sama v škripcih za denar, podjetja pa ne smatrajo, da bi to bilo potrebno.

Kaže, da je knjižnica v Ormožu pastorka, ki jo vsi po vrsti zapustavljajo. S tem mnenjem sem zapustil temno sobo. Ali se bo kaj spremenilo? Bo nova občina bolj z razumevanjem podprla ustanovo, ki opravlja v Ormožu in okolici nedvomno veliko kulturno poslanstvo.

-mr

se dalo marsikaj storiti, pravzaprav bi že bilo storjeno. Naravnost čudno je, da so letos v zvezi s pomanjkljivostim dosegli tako lepe uspehe. Mimo tega so zlasti v lepih turističnih krajih Zgornje Savinjske doline morali odvrniti goste, ker ni bilo dovolj prenočišč in gostinskih obratov za prehrano.

VSE PREMALO ZA TURISTIČNO PROPAGANDO

Mestoma bi lahko pritegnili nove turiste, če bi kraji imeli ustrezna zabavišča in druge naprave za razvedrilo. Sportni ribolov, zimski športi in lov v posameznih naravnost idealnih področjih sploh ne izkoriščajo za razvoj turizma. Če bi imeli v kraju bolje razvit javni promet; ugodne turistične avtobusne linije, ustrezno taksi službo, več bencinskih črpalk in servisnih delavnic ob prometnejših cestah, bi nedvomno zvalili v lepe kraje in letovišča osrednje Slovenije nove domače in inozemske turiste. Vse to bo treba še razviti. Propagandni sicer posvečajo na celjskem področju zadnji dve leti precej več skrbi, a še zmeraj premalo. Letno uporabijo za turistično in gostinsko reklamo samo poldrugi milijon dinarjev — torej komaj tisoči del letnega prometa. Sicer pa, še in še bi lahko naštevali razne probleme, ki so ovira za hitrejši razvoj turizma v celjskem okraju.

BREZ TESNEGA SODELOVANJA NE BO SLO

Tu naj omenimo nekaj zanimivih predlogov, ki bi jih v bodoče kazalo bolj upoštevati. Razpoložljiva investicijska sredstva, lastna in lokalna, naj bi vlagali v tiste objekte, ki so že nekoč služili turizmu. Vsi dohodki od turizma in gostinstva naj se v celoti vrnejo za pospeševanje turizma. Da bi se le-ta v prihodnje lahko normalno razvijal, bo treba uveljaviti načelo, da predpisi, ki urejajo odnose v turizmu in gostinstvu, ne spreminjajo vsako leto. Ker zasebni sektor v gostinstvu ugodno zapolnjuje vrzeli, priporočajo občinam, naj ne bi spremenile davčnih obveznosti in naj ne bi obdavčevale zasebnikov, ki v sezoni izdajajo tujske sobe. Razne obremenitve utegnejo stanje še poslabšati in tako škodovati turizmu. Samo letos so zasebniki dosegli več kot 40.000 nočitev, v tem ko se gostje hranijo v gostinskih obratih. Turistični delavci se med drugim tudi močno zavzemajo za to, da takse v celoti ostanejo turističnim društvom in ta z denarjem urejajo tisto, kar služi pospeševanju turizma. Občine, ki še ni- so izdale odločb o pobiranju tu-

rističnih taks, naj to store do prihodnje sezone. V zdraviliščih in turističnih krajih, kjer imajo tudi inozemske goste, želijo, da ostane podjetju del ustvarjenih deviznih sredstev, ker bi s tem lahko izboljšali marsikaj. Zlasti v zdraviliščih bi si lahko nabavili naprave, bodisi za ordinacije in drugo, kar doma ni mogoče kupiti. Več kritičnih pripomb so na posvetovanju izrekli na račun pobiranja taks za godbe in plačevanje prispevka za socialno zavarovanje sezonskim godbenikom. Tudi zastran pobiranja avtorskih honorarjev za glasbo mnogim ne gre v račun. Kajti gostinska podjetja so zelo na tesnem s sredstvi in si le malokatero lahko privoščijo godbo, ki potegne za seboj kar celo verigo raznih dav-jatev.

Po razpravi in številnih poročilih na posvetovanju lahko sodimo, da bo za razvoj turizma v celjskem okraju v prihodnje v širšem krogu pristojnih več razumevanja. To je mogoče soditi tudi po pripravah za prihodnjo sezono. Sodelovanje je torej potrebno na vsej črti, saj prinaša prav turizem drugim gospodarskim vejam nenehne možnosti za boljše uspehe.

F. K.

Rezervni oficirji in ljudstvo za proslavo Dneva JLA

Na lanskem občnem zboru ZROJ v Izoli so sklenili, da bodo vsako leto organizirali samostojno proslavo Dneva JLA. Lanskoletna proslava je dobro uspela (če izzamemo manjše pomanjkljivosti). Odzbor pa je dala dobre napotke, zato letos upravičeno pričakujemo, da bo proslava kar najbolj uspešna. Že pred mesecem je občinski odbor ZROJ Izola imenoval posebno komisijo za pripravo proslave. Komisija je pripravila pester kulturni in zabavni spored, tako da bodo člani JLA in ljudstvo občine slavnostno in v prijetnem razpoloženju praznovali ta dan. V soboto 21. decembra ob 18. uri bo svedena akademija s kulturnim sporedom v veliki dvorani Doma sindikatov. Rezervni oficirji JLA in člani ZB bodo imeli ob 20. uri družabno zabavo v večer v kino dvorani tovarne Arrigoni.

-Cic-

Velenje za Dan armade

Podružnica Rezervnih oficirjev v Velenju se pridno pripravlja na proslavo Dneva JLA. Na večer praznika bo priredila slavnostno akademijo, ki bo simbolično prikazala razvoj NOV in armade, ki je branik naše neodvisnosti.

Tezno pred Dnevom JLA

Dan JLA bodo v tezenskih kolektivih in šolah proslavili s številnimi proslavami. Tako bodo proslave v mariborski Metalni, Elektrokovinski in TAM. V Industrijsko kovinarski šoli TAM in TSS bodo dan pred dnevom priredili šolske proslave na katerih bodo nagradili s knjižnimi nagradami in diplomami najboljše učence iz predloženih vzgoje. Mladina Tovarne avtomobilov bo s posebnim avtobusom obiskala grančarje pri St. Ilju in jih obdarila s praktičnimi darili. Ob tej priložnosti bodo izvedli tudi kulturni program.

Veterinarska ambulanta pod streho

Veterinarska ambulanta na Izlahah bo precejšnjega pomena za pospeševanje živinoreje — saj je le-ta za to področje glavna kmetijska panoga — Kmetijska zadruga bo dvignila prostore za mlekarino — Kooperacija med zadrugami in zadrugo se lepo razvija — Zadruga bi rada v Zagorju uredila dve mlečni restavraciji, želela pa bi konkurirati tudi na zagorskem trgu s kmetijskimi pridelki

skih stanovanj, apoteko in laboratorij.

Veterinarska ambulanta na Izlahah bo za pospeševanje živinoreje velikega pomena, predvsem zaradi uvažanja čistokrvne pasme, saj je živinoreja za to področje glavna kmetijska panoga.

V kmetijski zadrugi predvidevajo, da bodo v kratkem trgovino prepustili trgovski mreži. To pa prav gotovo ne bo zmanjšalo prometa zadruga, saj se bo le-ta lahko v celoti posvetila organizaciji odkupa.

Mlekarina sedaj dobro dela, dnevno pripravi okoli sto kilogramov sira in surovega masla. Prostore mlekarne pa nameravajo sedaj povečati. Investicijski biro v Trbovljah že izdeluje za to potrebne načrte.

Zadruga pa se zavzema tudi za kooperacijo s kmetovalci. V kooperaciji bo v glavnem sodelovala zadruga. Že sedaj pa dajejo zadrugam posojila, predvsem na račun umetnih gnojil. Kmetovalci pa morajo potem vračati posojilo v naravnih ali denarnih oblikah.

Mleka je na tem področju dovolj, saj ga dnevno pošljejo v Zagorje iz Izlak 500 litrov, iz Cernišenika pa 400 litrov. Radi pa bi še povečali porabo mleka prav v mestu. Zato bi radi usposobili dve mlečni restavraciji. Vendar pa za sedaj to še ni mogoče, ker primanjkuje prostorov. Morda bi kazalo preurediti kakšno gostilno, ki jih je v Zagorju dovolj.

Pa tudi v ostalem mislijo v kmetijski zadrugi na Izlahah na zagorske potrošnike. V Trbovljah grade novo tržnico. Prav bi bilo, če bi del prostorov dobila tudi izlaska zadruga, saj bi lahko uspešno konkurirala ostalim prodajalcem, predvsem s cenami. To pa bi želeli prav vsi zagorski potrošniki.

M. L.

Kmalu bodo točili vodo v kuhinjah

Po več mesecih dela so prebivalci v Velenju le dobili vodovod. Treba je pohvaliti prizadevnost ljudi, ki so pri urejanju vodovoda precej delali in tako dosegli tisto, kar so si mnogi želeli. Napeljava je zdaj treba urediti še v posamezne stanovanjske

Doseči vsaj predvo no zmogljivost

Celje, 20. decembra — Na predlog Sekretariata za blagovni promet pri IS LRS je bilo večeraj dopoldne v Celju okrajno posvetovanje o problemih turizma. Posvetovanja so se udeležili sekretar za blagovni promet pri IS LRS dr. Boris Puc, predstavniki Turistične zveze Slovenije, Gostinske zbornice Slovenije OLO Celje, predstavniki občinskega okraja ter turistični in gostinski delavci.

LEPA NARAVA, HRANA IN PIJACA — TO SE NI VSE

Pri obravnavanju sedanjega stanja v turizmu na območju celjskega okraja so ugotovili, da je sicer turizem tu najmočnejše razviti v odnosu na naše razmere.

lahko povečal za 100 odstotkov. — No, prav v zvezi s tem pa priedemo do občutnih problemov in nesorazmerij. Kako je s tem, pove že skromna primerjava števila postelj. Leta 1938 je bilo v celjskem turističnem področju na raz-

Motiv iz Rogaške Slatine

V letošnji sezoni so dosegli več kot 450.000 turističnih nočitev, a promet v gostinstvu je narasel že na 1 milijardo 127 milijonov dinarjev. Mimo tega prihaja vsako leto v celjsko turistično področje več kot 80.000 izletnikov. S tem seve pa možnosti niso v celoti izkoriščene. Turizem v celjskem okraju bi se v nekaj letih

polago 4258 postelj, letos pa jih je vsega le 2938. Torej občuten padec, ki je največji v zdraviliščih Rogaška Slatina, Dobrna, Laško, Rimske Toplice. Ko so v omenjenih zdraviliščih ustanovili zdravstvene ustanove zaprtega tipa, je za potrebe turizma ostalo ponekod malo, ali pa celo nič postelj. Tako je celjsko področje glede prenočitvenih zmogljivosti zelo, zelo zaostalo za jugoslovanskim stanjem, ki je že preseglo predvojni raven. Povsem umiljiva je skrb turističnih delavcev za nadaljnji razvoj turizma, ki bi na tem področju že v sedanjih razmerah lahko mogočno cvetel in prinašal gospodarstvu, seveda prek ostalih gospodarskih dejavnosti (javni promet, uslužnostna obrt, trgovina, domača obrt, avto taksiji in drugo) večje dohodek.

Na posvetovanju so prav o tem in še drugih vprašanjih v zvezi s turizmom in gostinstvom največ razpravljali. Tako naj bi vsaj v prihodnjih petih letih usposobili vse tiste turistične postojanke, ki so že nekoč bile namenjene turizmu. To je razmeroma skromno, če upoštevamo, da je večina obstoječih objektov starih. Primer Rogaške Slatine, ki velja za neki vzor, je zelo kričeh. Tu je namreč 11 hotelov, ki nimajo tekoče vode, da ne omenjamo drugega udobja. Podobno je tudi v drugih turističnih krajih celjskega okraja. Gostinska podjetja ne morejo najeti kratkoročnih kreditov za investicije, ker jih v nekaj letih ne morejo odplačati in tudi obresti so previsoke. Z dolgoročnimi posojili bi

Grozi jim še »nočna« izmena

V Hrastniku primanjkuje šolskih učilnic — V nekaterih šolah pouk v treh izmenah — Za nadaljnjo gradnjo šol bodo potrebovali še 60 milijonov

V zgornjem Hrastniku so začeli graditi šolo že leta 1954, pa še zdaj ni dokončno zgrajena. Za gradnjo so porabili že nekaj več kot 20 milijonov dinarjev, poslopje pa ima šest učilnic. Za pouk uporabljajo le štiri, medtem ko so v drugih dveh pisarna, zbornica, shramba učil in telovadnica. Samo štiri učilnice za tamkajšnji okoliš pa ne zadostujejo, zato imajo pouk v treh izmenah.

Solsko poslopje je sicer namenjeno osemletki, ki bo pa potrebovala vsaj še 2 učilnici. Zato bo treba dograditi še dve učilnici, zbornico, telovadnico in stanovanja za hišnika. Načrti za te prostore so gotovi. Hrastničani, kakor tudi občinski ljudski odbor so se dolgo trudili, kje dobiti sredstva. Zda sicer nadaljujejo drugo etapo gradnje. V tem delu bosta dve učilnici, upravni prostori in delavnica, za kar bodo porabili nekaj nad 20 milijonov dinarjev. Ko pa se bo občinskemu ljudskemu odboru posrečilo zbrati denar za nadaljnjo gradnjo v višini okoli 40 milijonov pa bodo zgradili še telovadnico in stanovanje ter uredili okolico šole in okolici.

Obrotniška zadruga v Ormožu dobro napreduje

V začetku novembra se je 11 ormoških obrtnikov, ki niso imeli obrti, združilo v šiviljsko-krojarsko in cevlarjsko zadrugo. Začetek dela te zadruga je podprla občina, saj je že nekaj let potreba po takšni delavnici v Ormožu. Večina obrtnikov se je priključila k zadrugi z lastnimi šivalnimi stroji in orodjem, tako da so takoj pričeli delati. V prvem mesecu obstoja je zadruga dobila toliko naročil, da delajo večkrat tudi 12 ur dnevno, da lahko ustrezajo strankam iz Ormoža in okolice. Do sedaj so stranke zelo zadovoljne z delom zadruga, saj na šivanje objekti ne treba dolgo čakati, razen tega pa je tudi cena za uslugo zmerna. Za šivanje moške obleke računajo 3000 dinarjev. Zadruga bo lepo napredovala, če bo imela zmeraj dovolj dela. Bojijo se sicer, da bi le-ta v prihodnjem letu ne bilo dovolj, vendar je ta skrb brez osnove. Posredovalnica za šnjo, ki je ustanovitev te zadruga podprla, bo poskrbela, da bodo imeli dela dovolj in da ga ne bo zmanjkalo. Nabaviti bo treba tudi nekaj novih strojev, po možnosti tudi pletilnega. Z iznajdljivostjo in kakovostnim delom se bo zadruga nedvomno uveljavila v Ormožu in okolici.

Čeprav trka že zima na vrata, v Trbovljah hitijo urejati novo kopalnico. Hočejo, da bo spomladi urejena tudi že njegova okolica.

Trbovljah hitijo urejati novo kopalnico

Trbovljah hitijo urejati novo kopalnico

Trbovljah hitijo urejati novo kopalnico

Trbovljah hitijo urejati novo kopalnico

Trbovljah hitijo urejati novo kopalnico

Trbovljah hitijo urejati novo kopalnico

Trbovljah hitijo urejati novo kopalnico

Trbovljah hitijo urejati novo kopalnico

Trbovljah hitijo urejati novo kopalnico

Trbovljah hitijo urejati novo kopalnico

Trbovljah hitijo urejati novo kopalnico

Trbovljah hitijo urejati novo kopalnico

Trbovljah hitijo urejati novo kopalnico

Trbovljah hitijo urejati novo kopalnico

Trbovljah hitijo urejati novo kopalnico

Trbovljah hitijo urejati novo kopalnico

RAZSTAVA V LJUBLJANSKI MODERNI GALERII

Preporod italijanske grafike

V prvih dneh decembra je bila v prostorih Moderne galerije v Ljubljani odprta razstava sodobne italijanske grafike, ki obsega 153 grafičnih listov 126 italijanskih umetnikov in na svojem področju dobro dopolnjuje vtis, ki ga je naše občinstvo dobilo ob razstavi sodobnega italijanskega slikarstva in kiparstva v preteklem letu. Sedanja razstava je Ljubljani ljubezno posredovala benška Direzione Belle Arti in predstavlja izbor iz II. biennala italijanske sodobne grafike v Benetkah v letošnjem poletju in nas zato resnično seznanja z najnovejšimi ustvaritvami na tem področju.

V italijanski likovni umetnosti je v zadnjih letih opazen ponoven porast grafike, ki pa ni samo priložnostnega ali modnega značaja, ampak kaže vse znake resničnega preporoda. Mnogi italijanski umetniki iščejo novih poti v grafiki, značilno pa je tudi, da so se mnogi umetniki, ki so dolga leta zane-marjali ali celo opustili grafično delo, znova vrnili k njej; posebno važen pa je nastop mladih moči, ki se uveljavljajo in si ustvarjajo tudi nova središča grafične umetnosti, kot posebno Benetke, Forlì, Reggio Emilia in druge.

Organizatorji grafičnega biennala v Benetkah, katerega izbor predstavlja ljubljanska razstava, si prizadevajo zbrati na teh prireditvah čim širši krog umetnikov in posebno nuditi možnost za uveljavljanje mladim grafikom, obenem pa se vedno močneje pojavlja težnja polagoma združiti močno razdrobljene skupine grafikov po posameznih italijanskih pokrajinah v kulturno-narodnostno celoto. Vendar ob pozornem ogledu

kmalu zasledimo tiste značilne poteze, ki vežejo umetnike iz posameznih »pokrajinskih šol«, ki so posebnost italijanske likovne umetnosti ter navezujejo na sijajno tradicijo posameznih kulturnih središč, v katerih se je razvijala italijanska umetnost v preteklosti. To so: piemontska, lombardska, beneška, emilijanska, toskanska, skupina iz Le Marche, rimsko-napolitanska in sardinjska skupina. Te pokrajinske šole so se formirale v zadnjih sto petdesetih letih okrog raznih akademij, drugih podobnih umetniških ustanov in ob umetniških osebnostih visoke pomeni, ki so vtisnile pečat posameznim generacijam grafikov in končno se v njih izražajo tudi stotletna tradicija tega ali onega središča starejše italijanske kulturne zgodovine.

Že ob bežnem ogledu razstave italijanske grafike morda gledalca preseneti odločilna premoč črno-belih grafičnih listov in razmeroma maloštevilni barvni tisk, ki danes v drugih deželah, posebno v Pariski šoli, skorajda že prevladujejo. Prav tako opazimo, da italijanski grafik mnogo ustvarjajo v starih, strogih grafičnih tehnikah, to je posebno v bakrorezu in lesorezu in da v njih iščejo novih formalnih rešitev ter nazmeroma redko uporabljajo sedaj priljubljene »mešane« načine. Obe navedeni dejstvi pripisujejo italijanski umetnostni kritiki in teoretični resnosti njihovih grafikov, ki žele postaviti čisto črno-belo grafično umetnost na dostojno mesto v sodobnem življenju.

Motivni svet razstavljenih del nam vseskozi dokazuje močno na-

vezanost na domačo zemljo in domače okolje. Tako je velik del grafik posvečen krajini v njenih najrazličnejših podobah, izrazih in razpoloženjih, ki so obdelane v širokem razponu od naturalizma do abstrakcije in mnogo del je posvečen človeku oziroma oblikovanju človeškega telesa, kar pač ne preseneča pri tako bogati tradiciji »humanizma« italijanske umetnosti v preteklosti. Dalje srečujemo drobne prizore iz vsakdanjega življenja, enkrat obarvane s humorjem in drugič s satiro ter včasih s kritiko socialnih razmer. Vrsta del se končuje z drobnimi, tehnično dovršenimi ustvaritvami ekslibrisov, voščilnic in podobnih drobnih tiskov. Večina grafikov, ki razstavljajo v tem izboru, se giblje v okviru figurativne, nekateri se bližajo abstraktni formi (Paulucci, Minguzzi), vendar ne v njeni ekstremni obliki; tudi nekateri starejši umetniki, znani po svojih borbah za nove, moderne izraze, se danes predstavljajo v dokaj umirjenih oblikah, tako posebno znani pobornik futurizma v prvih desetletjih, Carlo Carrà.

V tem kratkem pregledu je nemogoče zajeti vse umetniške osebnosti, ki jih srečujemo na razstavi, saj razstavlja 126 umetnikov iz vse Italije. Dela so večinoma iz zadnjih treh let, samo nekaj grafik je starejših, med katerimi sega najdalje nazaj Pio Semeghini s »Portretom starca« iz l. 1907. Med razstavljalci srečujemo vrsto svetovno znanih osebnosti; tako je tu Massimo Campigli s svojimi značilnimi zasnijami ženskimi postavami v barvnih litografijah, Marino Marini z »Jezdecem«, ki nam v prefinjeni beli liniji na

lja Carlo Alberto Petrucci, grafik izredno solidne tehnike, učitelj številnih mladih umetnikov in teoretik ter vnet propagator preporoda italijanske grafike ali Marcello Boggione s svojimi krajinami. Tu je naš dobri znanec, strogi lesorezec Tranquillo Marangoni in zopet prefinjeni kolorist Bruno Saetti s svojimi prijetnimi tihotijami. V abstraktni smeri se najmočneje uveljavljajo Luciano Minguzzi, Enrico Paulucci, temperamentni slikar in grafik Giuseppe Santomaso in živahni borec za abstrakcijo in v zadnjem času za neokubizem, Antonio Corpora. Posebno skupino predstavljajo umetniki iz južne Italije, posebno iz Sardinije, ki slikajo življenje tega zaprtega otoškega sveta, tamošnjih ljudi in njihovih običajev — na primer lesorez Maria Delitale »Ljudsko tekmovalstvo na Sardiniji«. Ob teh in drugih že znanih osebnostih se pojavljajo mlajše moči, tudi predstavniki najmlajše generacije, ki si šele utrjuje pota v svet grafične umetnosti. Iščejo nekonvencionalne oblike, njih dela prevevajo pogosto poezija, lirika in tudi dramatičnost.

Ta prva neposredna umetnostna izmenjava med Benetkami in Ljubljano kaže, da je odprla pot nadaljnjemu plodnemu sodelovanju, saj bo prihodnje leto v Benetkah pripravljena razstava sodobne jugoslovanske grafike in upajamo, da se bo tako pričetka pot dostojno nadaljevala. Prav tako pa bodo te razstave pripomogle k tesnejšim osebnim stikom, posebno obiskom in izmenjavam med umetniki z obeh strani, in mislimo, da je odveč razlagati, kolikšnega pomena so neposredne in prijetne zveze s tako pomembnim kulturnim središčem, kot so Benetke.

M. Stele

IZ KINEMATOGRAFSKIH DVORAN

Meč, ljubezen in nekaj fantazije

Ameriška barvasta slikanica v kinemascopu »Princ Valiant« najbrž nima nobene stvarnejše zveze z zgodovino. To tudi gotovo ni bil namen njenih avtorjev. Napravljena pa je zanimivo, tehnično dokaj spretno in dovolj napeto, čeprav ni menda nikomur pretežko sprti uganiti nadaljnji razplet zgodbe.

O znamenitih, nepremagljivih vitezh iz zlatih okroglov britanskega kralja Arturja so že spletne dolge Storie viteške književnosti. Med njimi si pregnani vikinski kraljevič Valiant uri v spretnostih mečevanja, doživlja vse mogoče pustolovščine in seveda tudi svojo ljubezen. Pričakovana svoboda njegove barbar-ske dežele in alabastrska ročica izvoljenke, sta mu ob koncu filma nagrada za vse napore, ki so bili zanj pretežno fizične značaja. Zelo dobro so posneti številni prizori srednjeveškega bojevanja, v vseh možnih sredstvih tedanje vojne zmogljivosti. Viteški turnir nam je sicer obudil nekaj asociacij na znani film o Scottovem Ivanhoeu. Mimo simpatičnega Roberta Wagnerja v naslovni vlogi spoznamo v hudobnem vitezu Brakou tudi znanega Jamesa Masona. V svojem žanru je »Princ Valiant« dober film, ki se ga da gledati.

S POTI PO NEMCIJI

RORORO

HAMBURŠKA ZALOŽBA ŽEPNE KNJIGE, KI HOČE VZGOJITI SAMOSTOJNEGA BRALCA

1950 pa so bili ustvarjeni tehnični pogoji za izdajanje žepnih knjig, katerih je bilo prodanih do sedaj že mnogo milijonov. Nekateri so mislili, da bo ta žepna knjiga škodovala lepo vezanim in opremljenim knjigam. Izkazalo se je ravno nasprotno. Avtorji, ki so izšli v naših žepnih izdajah, gredo mnogo boljše tudi v dražjih izdajah. To je med drugim ugotovil tudi znani založnik Paul Zsolnay, čigar izdaje gotovo poznate.

»Vse naklade so seveda visoke?«
»To bi vam morda povedal tale podatek: vsakih pet sekund se danes proda v Nemčiji ali v drugih državah ena žepna knjiga RORORO. To razpolago imamo nekaj analiz. Iz podatkov je razvidno, da je kakih 35 % naših kupcev dijakov in študentov in kakih 75 % vseh kupcev je starih manj kot štirideset let. Tako nastaja pri nas nov, širok krog bralcev.«

»Kakšna načela pa vodijo založbo?«
»Predvsem hočemo, da izhajajo v naših žepnih izdajah v neokrnjeni obliki romani znanih pisateljev z vsega sveta. Pri tem zastopamo stališče, da je naša naloga izdajati tudi prve mešičke avtorjev iz vseh dežel. Program ni vezan na nikakršne konfesijske ali politične principe ter naj bi po naši želji zajemal pretežno literarna dela. Da pa bi poizkusili serije knjig, tiskano tudi zabavne romane, s čimer želimo pridobiti za kupce tiste, ki so bili prej samo bralci romanov v časniških podlistkih in niso nikdar kupovali knjig.«

»Kaj pa literarno pomembna dela?«
»Takšna dela kljub njihovi važnosti navadno ne dosežejo velikih naklad. Zato smo uvrstili v naše žepne izdaje številne znane umetnine,

ki jih bomo vedno izdajali. Za nizko ceno si jih bomo lahko kupili najširši krog ljudi. Te izdaje bodo hkrati opozarjale na celotno avtorjevo delo, skratka, pripomogle k sistematičnejšemu poznavanju literature.«

»Zanimajo me problematike množične knjige pri vas?«

»Glavni problem množične knjige je cena. Ta mora biti tako nizka, kar je je mogoče. Drugi problem je kupci in bralci. Zato je treba rešiti dve stvari: kvaliteto in ceno. Vse knjige imamo na voljo po 1,50 marke, kar je splošno cenovno nizko cenovno, uporabimo n. pr. vse dohodke, ki jih prinašajo razni oglasi, za znižanje cene. Naše knjige naj bi kupovali ljudje, ki imajo malo sredstev. Te želimo napraviti za stalne kupce knjig, predvsem svede mlade ljudi. Naši žepni romani naj bi zraven tega dosegli, da bi bralci, ki je dosegel braj le »svoje« avtorja in čital knjige »svojega« nazorskega pogleda, postal tolerantnejši in da bi se naučili gledati čez lastni plot. V zvezi z »žepnimi romani« bi rad povedal še to, da žepnih knjig nikakor ne smatramo za nadomestilo za bolj vezano knjigo, temveč je to prav reklama za takšno knjigo, le da jo plača kupec sam.«

»Kako pa je s prodajo samo, ali imate stalne naročnike?«
»Vse knjige se prodajajo samo v knjigarnah. Zasebnikom direktno ne pošiljamo nobene knjige. Bralci naj si knjigo s sam izbere, posvetijo naj se s knjigarnarjem. Zato nimamo nobenih, subsidijskih, nikakršnih popustov pri abonementih, no-

Z razstave furlanskih umetnikov v Jakopičevem paviljonu, Cesare Macchiotti: Obiranje zlatih jabolk

Bojan Peček 50 let slovenski igralec

Sekretar Sveta za prosveto in kulturo LRS je v četrtek dne 19. decembra 1957 sprejel slovenskega igralca Bojana Pečka v družbi naših gledališčnikov, da mu čestita k njegovemu 50-letnemu sodelovanju v slovenskem gledališču.

Bojan Peček je tipična igralska osebnost slovenskega osrednjega gledališča v Ljubljani. Njegova začeta igralska nadarjenost ga je pred petdesetimi leti privedla v dramatično šolo v Ljubljani. V tej šoli je Peček s teorijo in prakso podprl svojo igralsko nadarjenost, ki jo je takoj dokazal s svojimi prvimi nastopi na gledališkem odru. Toda njegov uk se ni preje-njal z zaključnim javnim nastopom šole, temveč mu je šola — kakor vsakemu pravemu igralcu — šele dala napotek za nadaljnje izobraževanje. Peček je nenehno obiskoval nastope znamenitih tujih igralcev v velikih gledaliških središčih in je imel priložnost ob blizu spoznati igralsko umetnost Zaccanija, Dusejeve, Bernhardto-ve itd.

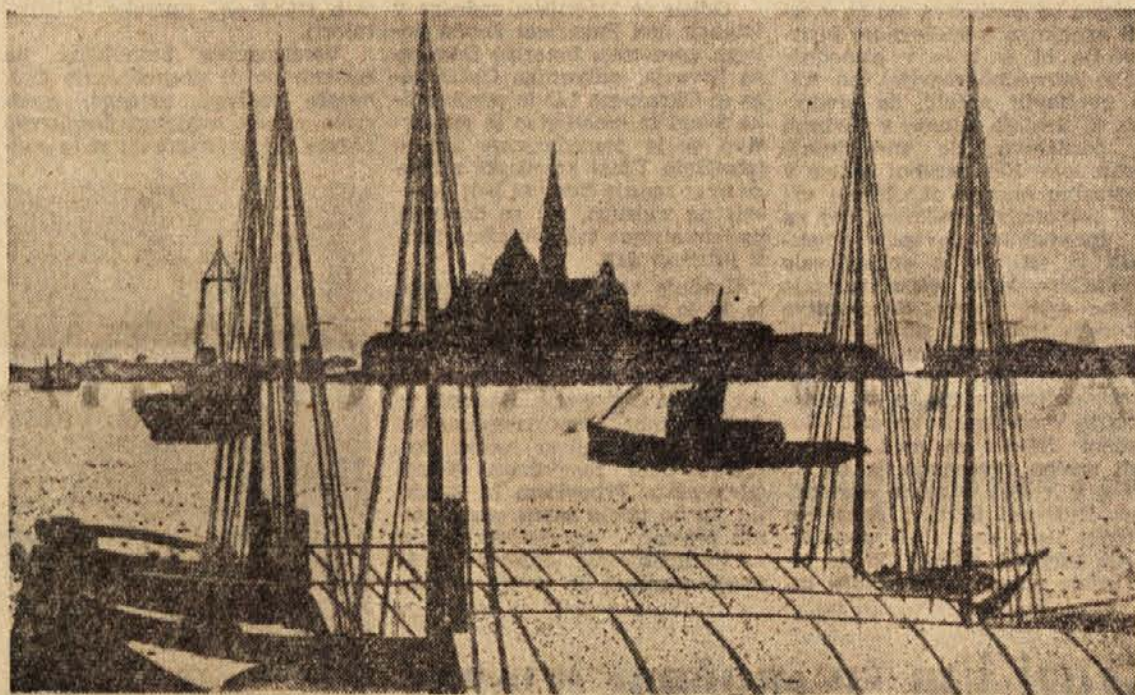
V senci takih visoko umetniških vzorov se je oblikovalo Pečkovo igralsko, katerega prvine so se zlasti v času največjega razmaha Pečkovih igralskih nastopov med obema vojnoma pokazale ne samo v očitni igralski nadarjenosti, temveč tudi v zgledni pridnosti, vestnosti pri oblikovanju vloge, umetniški prepričljivosti njegovih igralskih likov in brezmejni predanosti svojemu poklicu.

Potem ko je Peček preživel začetno dobo svojega igralskega življenja pred prvo svetovno vojno v Ljubljani, mu je v času največje stiske slovenskega gledališča stari Anton Cerar-Danilo v svojem Ma-lem gledališču v Ljubljani izročil nekoliko večje vloge, ki so zbudile pozornost kritike in ki so dokazovale igralsko rast Pečka. V obdobju svojega začasnega sodelovanja v hrvaškem gledališču v Osljeku med prvo vojno je Peček prešel nadaljnjo stopnjo svojega igralskega, ki je med prvimi slovenskimi igralskimi pionirji v tamkajšnjem gledališču uveljav-
jal slovenski igralski izraz.

Tako pripravljen je Peček med obema vojnoma v obnovljenem slovenskem osrednjem gledališču razvil svojo igralsko sposobnost, ki mu je dovoljevala nastopati v večjih in glavnih vlogah. Zdal se je Peček izkazal kot Gaspar (Divji lovec), Lilom (Lilom), Tesman (Heda Gabler), general (Idiot) in v vrsti klasičnih in izvirnih domačih iger. Z enkratno izjemo je od sezone 1919/20 vse do svoje pokojne igralske Zlodeja v Cankarjev farsu »Pohujšanje v dolini šent-florjanski« in ustvaril za tisto dobo prav klasični lik te fantastične prikazni Cankarjevega zajedljivega in grotesknega humorja. Dejstvo, da se je v enomer vračal k oblikovanju te vloge, kaže, da je znal pogoditi ne samo lik kot tak v slovenski podeželski patriarhalni preproščini in enostavnosti, temveč tudi Cankarjevega trnijo-zujočega duha, ki so ga v vsem okolju te igre želeli zajeti tudi naši režiserji.

Ne glede na začasno sodelovanje v slovenski opereti je ostal Peček zvest slovenski dramatični umetnosti, kar dokazuje vsako število njegovih vlog v izvirni slovenski dramatik. Njegovo igralsko se je izoblikovalo v dramskem in veseloigrskem repertoarju. Navedmo je bil eden tistih slovenskih igralcev, ki je pripomogel, da je Drama SNG v Ljubljani uveljavila svoje umetniško poslanstvo v tako odlični meri. Skupaj s svojimi igralskimi sodobniki je pomagal izoblikovati tisti igralski pomen karžiranih vlog, ki so ga pri našem osrednjem dramskem gledališču zavidala različna jugoslovanska gledališča in ki ob odličnih protagonistih daje gledališču šele pravo umetniško dno. Poleg svojih velikih vlog je Peček umetniško nomenhmen kot igralske zlasti v takih minuciozno izdelanih stranskih vlogah, ki so ga oblikovale kot odličnega slovenskega igralca.

J. T.

Dinon Mario: San Giorgio, 1956, jedkanica in akvatinta

KULTURNI MOZAIK

Umrli je književnik Julije Benešić

V starosti 74 let je predvečerašnjim umrl v Zagrebu hrvatski književnik Julije Benešić. Ime pokojnega književnika zavzema v hrvatski literaturi vidno mesto, in sicer tako v poeziji kakor tudi v publicistični dejavnosti. Sodeloval je v številnih hrvatskih revijah in prevedel v hrvaščino veliko del iz tuje literature, zlasti iz poljske književnosti.

Bertrand Russel dobil nagrado UNESCO

Znani angleški filozof in znanstvenik Bertrand je dobil nagrado UNESCO za leto 1957, in sicer za svoje zasluge na področju popularizacije znanosti. Vrednost te nagrade znaša okrog 1000 funtov sterlingov.

Plenum Zveze književnikov Jugoslavije

Pred dnevi je bil v Zagrebu plenum Zveze književnikov Jugoslavije, ki je razpravljala predvsem o nekaterih stanovitih problemih organizacije. Na dnevnem redu je bila razprava o postavitvi kriterijev za sprejem novih članov v Zvezo. Ker so bila na plenumu različna mnenja, je bilo sklenjeno, da bodo ustanovili stalno medrepubliško komisijo, ki bo izdelala načela, na podlagi katerih naj bi republiška društva sprejemala nove člane. Na plenumu je bilo tudi govora o nagradah za življenjsko delo. V razpravi o tem vprašanju so zlasti kritizirali delo nekaterih založb, ki z veliko zamudo izdajajo dela nagradjenih književnikov.

Na predlog Društva hrvatskih književnikov je Plenum sprejel sklep, da Zveza književnikov Jugoslavije prevzame organizacijo proslave štiristoletnice rojstva dubrovnškega dramatika Marinja Držića. Plenum je tudi sprejel sugestijo Zveze, da bi skušala ustanoviti mednarodno organizacijo književnikov, hkrati pa sklenili, da bo predložila enega izmed jugoslovanskih književnikov za Nobelovo nagrado. Ponovno so tudi tokrat razpravljali in sklenili, da bodo začeli pripravljati izdajo revije v tujih jezikih za popularizacijo naše književnosti.

Program

»Narodne prosvjete«

Program založbe »Narodne prosvjete« v Sarajevu predvideva za prihodnje leto izid 89 knjig, od teh bo 39 del

v Hamburgu sem imel priložnost, da sem prisel v stik s predstavniki založbe Rowohlt, najbolj znanega, leta 1908 ustanovljenega tovrstnega podjetja ne le v Hamburgu, temveč v vsej Nemčiji. Svojo izredno popularnost si je pridobilo z zbirko, ki se na kratko imenuje »RORORO« (Rowohltovi rotacijski romani). S tem v zvezi me je zanimala problematika množičnih knjižnih izdaj, problematika, ki je živa danes v vseh deželah, na ta ali drug način. Založba, ki ima svoj sedež v trinajstem okraju na Bleberstrasse 14, daje vtis velike razgibanosti in delovne vneme. Najprej sem govoril s priznanim urednikom dr. Wolframom iz lektorata, potem pa si je utrgal nekaj časa za pogovor z menoj še g. Heinricha Maria Ledig-Rowohlta, ki skupaj s svojim očetom Ernstom Rowohltom, ustanoviteljem te največje nemške založbe leposlovnih del, vodi podjetje. Mu-dilo se mu je ravno na pot v Frankfurt in razen tega je čakalo nanj še nekaj ljudi, da bi jih sprejel. Ker sem prisel od daleč, sem imel malo prednosti in tako sva imela z g. Ledig-Rowohltom približno takšen intervju:

»Ali mi lahko poveste kaj o nastanku založbe?«

»Naša založba, ki se uradno imenuje Rowohlt, založba žepne knjige, družba z omejenim zavezom, je imela najprej svoj sedež v Leipzigu, kjer jo je leta 1908 ustanovil moj oče Ernst Rowohlt. On je po roku iz Bremena in je delal najprej v banki, zaradi svojih literarnih interesov pa je kmalu prešel v založništvo. Že z dvajsetimi leti je bil založnik Franza Werfla, Franza Kafke, Georga Trakla in v svojo založbo je sprejel znane dramske pisatelje. Šlo mu je za to, da bi izdal dela, ki najbolj odsevajo duhovne tokove tostran in onstran oceana.«

»Tako jo vojni je bila Nemčija še odrezana od literarnega življenja po svetu. Takrat ste stopili na sedanjo pot?«

»Da, po vojni, ko ni bilo ne papirja niti možnosti, da bi izdajali knjige po tradicionalnem načinu, lepo opremljene in vezane, je moj oče postavil za izdajanje knjig tole geslo: čim več besed na čim manj papirja za čim manj denarja!«
»Tako so nastali romani RORORO, sprva se v časniškem formatu. Milijoni kupcev so segli po njih, saj so bili Nemci dolga leta brez stikov s svetovno literaturo in njenim dogajanjem. Leta

bene oblike prodaje v knjižnih klubih, čeprav bi na ta način lahko zajeli še širše kroge bralcev, ki pa bi jih s takim načinom ne vzgojili za samostojne bralce.«

»Vaša založba izdaja tri serije knjig: romane RORORO v žepni obliki, ki jih je, kakor sem bral, izšlo do sedaj 245 v približno 24 milijonih izvodih, Rowohltovo nemško enciklopedijo, v kateri je do sedaj izšlo 33 zvezkov s tremi milijoni izvodov v dveh letih, odkar je bila ustanovljena, in Rowohltovo klasično literaturo in znanost, ki jih je do sedaj 24 v 800.000 izvodih. Kako kalkulirate te serije?«

»Vsako zase. Vendar sprejemamo v program tudi dela, ki prinašajo izgubo, so pa važna, in zato izravnavamo to razliko v finančnem postopu. Disto optično, že pri ogledu knjižarniške založbe vidijo: te in te knjige pa še nimam. Knjiga mora biti v izložitvi postavljena pokonci, da opozarja tudi pisane, plakato podobne platnice.«

»Kakšne so začetne naklade vaših serij?«
»Prva serija 50.000, druga 40.000, tretja 30.000.«

»Kaj pa nemški pisatelji?«
»Objavljamo njihova dela a brez posebnega imena.«

»In vaši načrti?«
»Začeli bomo objavljati četrto serijo del — monografije o znamenitih možnih vseh dob in narodov, pisateljev, umetnikov, mislecev itd. To bomo začeli spomladi 1958. Tudi za to serijo vlada že veliko zanimanje. V ta namen smo sklenili sodelovati z nekaterimi velikimi založbami doma in v tujini.«

G. Ledig-Rowohlta sem se zahvalil za obširna poiznanja, on pa me je hkrati nekaj izročil knjig. Moral sem se počutiti »svetili« čar hleva — v 30 in 40 letih svojega življenja nimam dosti izbranega vratarja, da konča me je preprosti g. Ledig-Rowohlta in mi zaželel srečno pot v domovino.

FRANCE NOVSAR

LIST ZA LISTOM — NAŠ PRIJATELJ

Tone Svetina

KUNA V PAHU

Nekaj dni je mirno snežilo, potem pa je zavel odjužni veter. Jozelj, ki je gazil svežo mečavo proti Ribicem, je zadovoljno mrmljal: »Kar samo se mi dela! Dobro, da je grinta gosposka ustrelil kozo. Odlično vabo imam. Vso verigo pasti bo treba dobiti. Ni hudič, da ne bi kaj ujeli!«

Počasi je krevsal navkreber in vlekkel pipo, da se je modrikastost dim vlekla za njim kot štrana. Pod Sopotnico je prišel na sled lisice. Ustavil se je, se sklonil in jo strokovnjaško ogledoval: »Kakšne tace, ta pa ima metlo! Sled je, kot bi potegnil vrstico, izginila v mladem smrečju. Ko je prišel v dolino, so bili sledovi vedno gostejši. »Glej jo, tatice, tu je ujela ptička!« V snegu so bili ostanki lisicje južine. »Kam pa jo je ubral tale zajec?« Ključko je naredil, hm, lisica je bila za njim. Kakšni skoki! Tu je šlo zares! Lisic je preveč, strupa jim bom nametala!«

Na Vodičah je srečal srnjo družino, staro z dvema mladičema. Ko so ga srne zagledale, so se

V založbi »Lipa« v Kopru je izšla povest Tonea Svetine »Lovčeva hči«: neprezahtevno, vendar mikavno pripovedovanje iz lovskega življenja v hribih

Počasi, kot bi vedele, da jim ne bo storil nič hudega, pomaknile v goščavo. Na robu gozda so postale in mladiča sta ga radovedno opazovali.

»Dobro, da ni hude zime; če pa se bo, vam bom že nanosil.« Ura se je bližala poldnevno, ko je premagal največjo strmino. Nad njo je sledil kuno. Sled je bila sveža, držala je proti njegovim pastem. »Oh, da bi se ujela! Prav v pahe pod pečmi sem nastavlil svežo vabo.«

Takoj jo je ubral za sledjo. Ker se mu je sneg stresal za vrat, je jezno preklinjal. V prvem pahju je bila ujeta šoja.

»Prekleta šoja, kuno si mi pojedla!« Jezno je vrgel ptico iz pasti in nabodel konec svežega zajca.

Bližal se je drugi pasti. »Tam bom pa našel kuno. Eno že imam in drugo bom dobil, sedaj pod Orlovo steno. To sta dve, najmanj tri pa moram dobiti to zimo. Ne bom odnehal, preveč jih je! Ugneti jih moram.« Potem je računaval, koliko bodo vrgle kože, če mu bo dobro šlo. »Sebi bi kaj kupil. Minka bi bila vesela novega krila in tudi Neži bi se kaj prileglo!«

Praden je prišel pod pečevje, je prekoračil hudournik, ki se je vil med debelimi, razmetanimi skalami; gora jih je vsako pomlad nekaj natrosila.

Tedaj se je, kot bi mu zmanjkalo tal, nenadoma ustavil. Dvignil je klobuk, stopil korak nazaj in gledal v rob pred seboj. Sled prav proti pastem! Nekajkrat je pomežiknil, kot da samemu sebi ne verjame, nato pa je od presečenja odprl usta, da mu je pipa padla v sneg. »Kateri hudič je hodil tod?« Teren pod Orlovo steno je bil divji in skrit, odmaknjen od poti in steza. »Najbrž bom ob kuno!« Previdno se je ozrl in po robu zlezal k sledi.

Stopinje so kazale korak krepkega moža, prav take so bile kot pod Zeleno špičo. Zaskrbljeno jih je ogledoval; bile so sveže. Neznanec jo je pred kratkim ubral tod mimo, morda se ni daleč!

»Prekleta!« je naglas zaklel, »pa nastavljal in se muči za drugo! Ti beštija, Boštijan bo! Kdo drug se ne bi potikal po snegu tod okoli!«

VLADIMIR LAKOVIČ: ILUSTRACIJA

Z odlomkom »Gestapovska sodba« bi vas radi opozorili na knjigo, ki jo je pravkar izdala Mladinska knjiga. To je pripovedovanje mlade delavke Ivanke Mežnarje »Bila sem obsojena na smrt«, ki bo prav gotovo med mladimi in odraslimi bralci vzbudilo veliko pozornost

Neznanečeva sled je peljala proti debeli, košati smreki, na kateri je imel obešene ostanke gamsove kože; rebra, vrat in noge. Sneg okoli smreke je bil shojen in videti je bilo, da je človek, ki je tod hodil, snel v kožo zavite ostanke in jih pregledal. Koža je namreč visela na drugi veji! Spet je zaklel. Nova, še večja uganka se je postavila predenj.

»Lump je videl, da je padla kosa! Kaj si bo mislil? Da sem jaz streljal kozo!«

Pobral je ostanke v nahrbtnik in krenil naprej za sledjo. Vodila je tudi do tretjega paha. Pah je bil nastavljen, kakor ga je pustil, ko je bil zadnjikrat na obhodu. Sled pa je vodila naprej pod peč, nato pa izginila v skalovju Orlove stene.

»Boštjan bo! Kdo se pleza po takih peceh! Nihče!« Gledal je v živo skalovje in prevzelo ga je tiho spoštovanje, čeprav je bil jezen, da ne more za njim.

»Če je bil Boštjan, zakaj ni vzel kune? Zakaj je pustil v tretji pasti vabo? Res ne more biti slab, čeprav je divji lovec! Skoda fanta, da je na tako slabem glasu. Raje bi dal dekliča njemu kot vsakemu gruntarju. Eh, ko ga pa Neža sovraži kot ščurka v Jespenju. Kar naprej goni svojo. Čudno so ženske, če koga ne marajo! Nekam se zaletavajo, čeprav ne vedo, kam in zakaj.«

Ker ni bilo veliko snega in se ni preglobooko udiral, je Jozelj krenil proti Vetrnemu sedlu. Tam bo nastavlil še nekaj pahov, prespal pa v lovski koči.

Preden pa je zavil izpod peči v dolino, je obstal kakor vkopan. Med redkimi smrekami je zagledal tri ljudi s puškami. Drug za drugim so gazili naravnost proti njemu. Močni fantje so bili, obraze so imeli namazane s sajami. Ko so ga zagledali, so obstali.

Jozelj je dobro vedel, koliko je ura, in se je kot maček pognal za skalo. Spomnil se je, kako se je pred kratkim v gostilni sporekel z divjimi lovci; obljubili so mu, da bo že videl, ko se srečajo. To ga sicer ni posebno motilo, to-

Mariborska založba je poslala te dni na knjižni trg lepo opremljeno knjižico pesmi mariborskega igralca in pesnika Dušana Mevlja »Odložena maska«. Knjižico je opremila Nadija Furlan

DUŠAN MEVLJA:

Leseni konj na vrtiljaku

Vse se vrti okrog mene: hiše, drevesa, ljudje in z njimi moje srce.

Na mojem rdečem sedlu venomer sedijo ljudje, ki jim plapolajo lasje. Srečo, pozabo lovijo in se nenehno vrtijo, vrtijo...

Vse se vrti okrog mene: zemlja, oblaki, nebo.

Nihče me nikoli ne vpraša: »In s tabo, prijatelj — kako?«

Vse se vrti okrog mene: hiše, drevesa, ljudje. Nihče pa nikoli ne ve, da je utrujeno moje srce.

GESTAPOVSKA SODBA

Ivanka Mežnar

V torek, 5. septembra 1944, nas je takoj po zajtrku spet doletelo: Achtung! Vse preplašene vstanemo in poslušamo, kaj bo. Pa kličejo imena. Najprej mene in še dve moji tovarišici iz kamniške skupine. Nušo in Minko. Takoj za nami so prišle Gameljčanke.

— Vse, ki sem jih poklical, ostanejo do poldneva v sobi. Druge lahko greste na vrt krompir lupit kakor vsak dan.

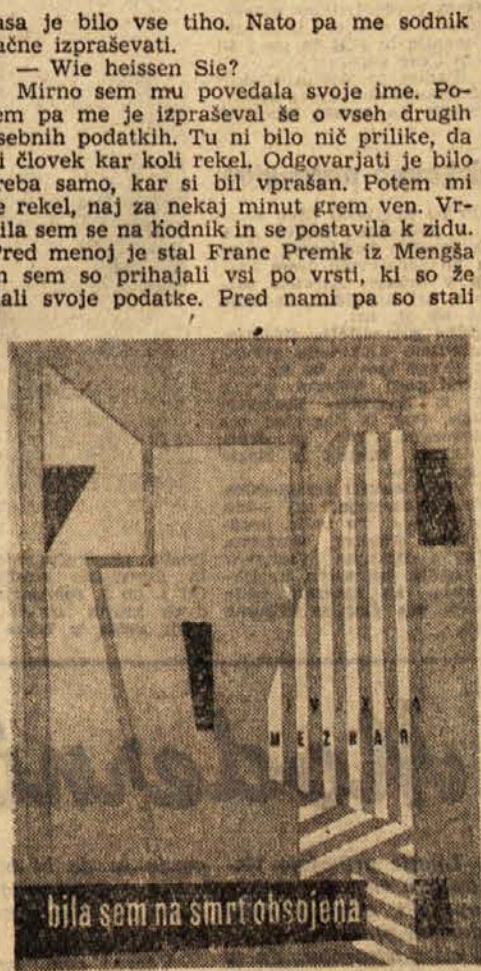
Napeti trenutek pričakovanja je bil tu. Kdaj pridejo po nas, da stopimo pred sodnika? Najbolj sva trepetali midve s Tilko. Danes bo, kar bo. Bolje je, da se že prej poslovim, če bom obsojena na smrt. Tako sem pričakovala, da se v sobo ne vrnem več. Potem pojdem v tisti strašni bunker, ki v njem ljudje po štirinajst dni čakajo na smrt.

Tedaj so se vrata spet odprla in Brandl je prignal dve tovarišici, ki so jima vse iz sobe planile okrog vratu, se jokale in se smejale z njima. Prvi hip sem začudeno pogledala, potem pa sem zvedela, da sta Kalanka in Dolganka, ki sta bili v bunkerju na smrt obsojeni. Na prošnjo sta bili pomiloščeni na dosmrtno ječo. Obe sta bili starejši ženski. Kalanka je nosila očala in je bila še samska, Dolganka pa je bila poročena in je imela dva otroka. Moža z družino so ji izselili. Njeno partizansko ime je bilo Marija, a bila je okrožna sekretarka APŽ. Bila je izdana tako podrobno, da se ni mogla rešiti. A tudi ona, ki jo je izdala, je bila z nami v Begunjah.

No, zdaj smo na vrsti me. Oči vseh so bile uprte v nas, ki smo čakale na sodbo. In pripovedovale so, kako strašna je ta sodba v tisti črni sobi s svečami. Zdaj smo se že dobro poznale med seboj, slutile so, da me čaka smrt, samo niso mi izdale. Naprosile so me, naj jim kaj zapojem v slovo. In zapela sem: Dekle, daj mi rož rdečih... In solze so mi tekale po licih.

Ko sem zadnjo kitico pela, so se vrata odprla — prišli so po nas. Peljali so nas mimo vseh sob in na koncu hodnika smo zavili v neko čakalnico. Tam smo tiho ostale med orožniki. Čez kakšne četrte ure so poklicali moje ime.

Noge so se mi prvič zatresle, nekako zapletle so se mi, ko sem šla z orožnikom. Ko sem stopila na prag sobe, sem zagledala strašen prizor. Soba je bila velika, a v temi. Na sredi pa je stala dolga miza kakor na kmetih pri nas, kadar imajo obcete. Na sredi je za mizo sedel sodnik v dolgi črni halji z očali na nosu, na kapi pa se mu je od sveč, prižganih na mizi, bleščala mrtvaška glava. Ze samo njega je bilo grozno pogledati. Pogled mu je bil strahoten, sovražno je bujil v človeka. Na vsaki strani je sedel hrust v rumeni uniformi, ves v zvezdah, a oba sta bila še za glavo večja od njega. Na desni strani je bil tolmač, na levi zapisničarica in orožniki. Pred mizo sta bili dve klopci za obtožence. Ko sem stopila skozi vrata, sem se globoko priklonila, a še sem lahko videla, kako so se pogledi vseh brez besede uprli vame. Potem sem stopila pred sodnika in mirno sem stala tam z rokami ob stegnih, noge skupaj kakor vojak. Nekaj

bila sem na smrt obsojena

ko bodo streljali vame, jih bodo še slišali od mene, da se bodo za glavo držali. Ne bo solze iz mojih oči. A samo zaradi svojih dragih se bom premagala, pa naj bo še tako težko. Gestapovci so se kar naprej krohotali pred nami in nas dražili s puškami. No, nazadnje so se vrata odprla.

— Alo, nam z glavo pomigne orožnik.

Po vrsti se vstopimo pred sodnika. Spreddaj sem stala jaz, Premk in še ena mojih tovarišic, vse druge so se zvrstile za nami. Nekaj časa je bila smrtina tišina. Potem so pogasili sveče na mizi, samo dve pred sodnikom sta še goreli. Tisti hip vsi vstanejo. Sodnik vzame knjigo v roke in začne brati. Smrtina tišina, ki jo je njihovo vstajanje premotilo, je spet zavladala v sobi. Bilo je tiho, da bi šivanko slišal, ko bi padla na tla. Tako je nastopil odločilni trenutek.

— Kokalj Johana in Prem Franc, poslušajta. Premk Franc je bil v banditski organizaciji, nosil je orožje, streljal je na nas ob aretaciji in tako dalje — prebral je celo povest, prekinil in obrnil list.

— Kokalj Johana, bila je rajonska sekretarka komunistične organizacije...

V tem trenutku pa, sredi te grozne svečanosti, ko je bila vsaka besedica smrtni greh, se oglasim jaz in prekinem njegov govor:

— Prosim, jaz nisem bila v komunistični organizaciji, pač pa v Zvezi slovenske mladine.

Nikdar v življenju ne bom pozabila tistega strašnega pogleda, ki se je vame zapil iz sodnikovih oči. Bil je to oster pogled, podoben pogledu živali, ki je že gotova svojega plena. Brez besede mi je povedal, da mi nič ne pomaga. Potem je mirno dalje bral vse moje grehe. A pravzaprav jih ni bral, ker z očmi ni trenil od mene, temveč je govoril samo nekaj, kar je že vse na pamet znal. Na koncu je še enkrat ponovil Premkovo in moje ime in iz tistega, kar je še rekel, sem dobro razumela besedo: Zum Tode.

Nisem se ganila, a za seboj sem zaslišala pritajen krik in vzdih. Tovarišice, ki so stale za menoj, so me prijele, ker so mislile, da bom omahnila. Brez potrebe je tolmač še v slovensčini ponavljal, da sva Premk in jaz obsojena na smrt. Kazni ostalih so se glasile: Pirnat Tilka dvajset let, Podobnik Ivanka petnajst let, Bizant Olga petnajst let, Cedilnik Ivanka sedem let, Kralj Angela dvanajst let, Kovač Rozalija osem let, Tacer Rozika pet let, Gregor Marija pet let... Nato spet sveče prižgelo, sodnik pa reče:

— Vsi lahko gredo, samo Premk in Kokalj ostane tukaj.

Jaz sem bila čisto mirna in ravnodušna, samo blede sem bila kakor zid. Misliha sem, da naju bodo kar v tem trenutku postrelili tisti, ki čakajo zunaj... Vsi pa, ki so prej stali za mizo, so naju obkolili in sodnik je začel:

»Vi, Premk, ste se sami obsodili, ker ste storili to veliko blaznost, da ste streljali na nas. Vi, Kokalj, pa ste bili trmasti pri zasliševanju in ste kljub vsem dokazom tajili. Straža, odženite ju v bunker.

Ugodna preusmeritev orožja

Razgovor s predsednikom Strelske zveze Slovenije Jožetom Klanjškom-Vasjo

Po letošnji živahni sezoni so se strelci umaknili v dvorane na trening in tekmovalni zračno puško, ki so v polnem teku. Tokrat se ne bomo spuščali na uspešno minulo sezono, ker je to stvar statistikov in strokovnjakov, ki bodo o tem govorili na drugem mestu. Pač pa smo predsedniku strelske zveze Slovenije, Jožetu Klanjšku-Vasji zastavili nekaj vprašanj o delu in perspektivah slovenskih strelcev.

Ste zadovoljni z uspehi slovenskih strelcev in razvojem strelske organizacije nasploh?

»Če upoštevamo pogoje, predvsem gnotna sredstva, ob katerih delajo naše osnovne organizacije, potem smo z doseženimi uspehi lahko zadovoljni. Tako se je na primer od skupščine Strelske zveze Slovenije (aprila 1957) povečalo število članstva za več kot 2000 strelcev. Če pa na drugi strani pogledamo rezultate, ki so jih slovenski strelci dosegli na raznih tekmovanjih, pa tudi vidimo, da je povpreček precej boljši kot lani. Edino za pišto-larje bi bilo mogoče reči, da so nekoliko zatajili.«

Kakšni so načrti za prihodnje leto?

»V skladu z novim komunalnim sistemom bomo težili za tem,

da še bolj utrdimo občinske strelske odbore oziroma ustanovimo odbore v tistih občinah, kjer jih še ni. Druga prav tako pomembna naloga pa je izgradnja novih strelšč, z upanjem, da bo vsaj vsako okrajno središče imelo primerno strelšče. Vedeti je treba namreč, da je le s streljanjem na normalnih objektih možno doseči dobre rezultate. Prav tako pa urejeni objekti preprečujejo morebitne nesreče, ki je do njih prišlo minula leta na provizoričnih strelščih. Tretja naloga pa bo, da bomo vključili v naše vrste kar največje število ženske mladine, kajti le-te je med strelci zelo malo. So seveda tudi še drugi problemi, vendar sem omenil res najbolj pereče.«

Kaj nam lahko poveste o novi preusmeritvi na zračno puško in malokalibrsko orožje?

»Streljanje z zračno puško se je pri nas na široko razmahnilo. Prav spriču preusmeritve na njo in na malokalibrsko orožje, to se pravi, da bo vojaška puška odpadla kot osnovno orožje, pa bomo tudi lažje rešili problem strelšč, ki imajo dolžino le 50 m. Prav tako jih bo moč graditi v bližini naseljenih krajev, ker toliko ne motijo miru.«

Cena vojaške puške je približno 38.000 dinarjev, po 5000 strelih pa vojaška puška ni več uporabna. Nove malokalibrske puške domače proizvodnje pa bodo stale 35.000 dinarjev in jih bo JLA dala strelskim organizacijam z regresom, tako da bo njihova cena od 5000 do 7000 dinarjev. Malokalibrske puške imajo tudi daljšo dobo trajanja, saj so na primer po 30.000 strelih še vedno uporabne za normalno streljanje.«

Kakšna bo vloga Zveze v tem primeru?

»Skušali bomo nabaviti približno 500 malokalibrskih pušk za naše organizacije. Vendar je

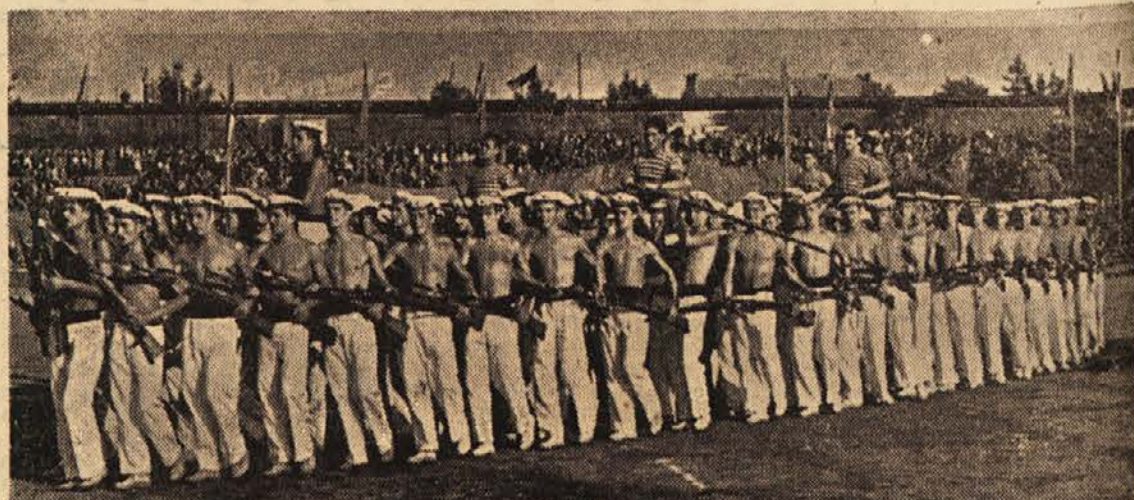
treba upoštevati, da naša Zveza težko dobi toliko sredstev. Zato bi bilo najbolje, če bi občinski strelski odbori in družine s pomočjo oblasti nabavili lastno orožje, recimo po dve puški, kar ne bi prišlo več kot 12.000 dinarjev. Mislim, da to niso velika sredstva in da bi jih bilo z nekoliko več razumevanja moč dobiti.«

Kakšni so vaši vtisi s plenuma Strelske zveze Jugoslavije?

»Na plenumu v Beogradu smo sprejeli nekaj pomembnih zaključkov, bilo pa je tudi nekaj predlogov, ki se z njimi nismo strinjali. Pozitivno je, da je bilo precej govora in sklepov kar se tiče razširitve in množičnosti strelske organizacije, predvsem na ta način, da bi se pri centrih za predvojaško vzgojo formirale sekcije in družine po šolah in fakultetah.«

Mi bomo na primer v prihodnjem letu skupaj z akademsko strelsko družino ustanovili na Univerzi odbor, ki bo imel rang občinskega strelskega odbora, njegova naloga pa bo povezati vse sekcije po fakultetah.

Nismo se pa mogli strinjati s tem, da bi se dosedanje enote strelske organizacije preimenovala v oddelke, desetine, vođe in čete. To ni v skladu s statutom in praksa je pokazala, da moramo ostati na istih položajih kot poprej, čeprav so na plenumu izglasovali druge zaključke, je končal predsednik Strelske zveze Slovenije Jože Klanjšek. D. P.

Dober vojak – dober športnik

Ne bo odveč, če ob Dnevu jugoslovanske armade, ki bo jutri, opozorimo tudi na pomembno vlogo in mesto, ki ga v njej zavzema telesna vzgoja. Kakšno raven in razmah je dosegla telesna vzgoja ob splošni vzgoji pripadnikov JLA, lahko vidimo prav te dni v filmu o Prvem slovenskem festivalu telesne kulture. Telesno vzgojo izvajajo v Jugoslovanski ljudski armadi prek obveznega telesnovzgojnega pouka pa tudi prostovoljne športne aktivnosti. Sodelovanje med našimi telesnovzgojnimi organizacijami, zlasti med posameznimi društvi in klubi s pripadniki športniki JLA zavzema vedno širši obseg in je nedvomno prispevalo, zlasti v manjših krajih, k celotnemu napredku naše telesne kulture.

Iz množične telesne vzgoje, iz množičnih športnih tekmovanj v JLA, raste in se razvija tudi kvaliteta. Naša armada je vzgojila že niz dobrih športnikov, ki so že v njej ali po poznejši postali državni reprezentanti. Tudi na letošnjem armadnem prvenstvu so vojaški športniki dosegli zelo dobre rezultate. Nogometno moštvo naših enot je pod zastavo Združenih narodov na Blížnjem vzhodu osvojilo prvo mesto v nogometnem tekmovanju enot v okviru OZN. Na letošnjem armadnem prvenstvu je poročnik Milunović (Zagreb) pretekel 100 m v 11,0 sek, deseter Kršlak (Sarajevo) je skočil v višino 181 cm, deseter Velebit (Zagreb) je dosegel v troskoku rezultat 13,55 cm, vojak Sekulić (Skoplje) je vrzel disk 44,77 m. Množično udeležbo na tekmovanjih v posameznih disciplinah pa bi lahko izrazili v naslednjih številkah: v mnogoboju 46.000, v streljanju 2.606. Na Dan atletiki je tekmovalo okoli 77.000 pripadnikov JLA, v mnogoboju 46.000, v streljanju 2.606. Na Dan mladosti je tekmovalo prek 99.000 pripadnikov armade.

Ne le za armado marveč za našo telesno kulturo nasploh je zelo pomembno strokovno usposabljanje v JLA na daljših ali krajših telesnovzgojnih tečajih. Solo za telesno vzgojo v JLA je doslej obiskovalo 3.728 vojakov, podoficerjev in oficirjev.

PRED SVETOVNIM PRVENSTVOM V SMUČANJU

Slalom med vrati Badgasteina in Lahtija

Pred dnevi so se naši najboljši smučarji zbrali na prvem letošnjem svetovnem prvenstvu v okviru priprav za svetovno prvenstvo v smučanju skakalci so na Pokljuki, alpski smučarji na Jezerskem, tekači pa na Pohorju. Medtem ko smo pri nas šele začeli z resnimi pripravami na snegu, pa se smučarji iz drugih držav vžle pomanjkanju snega že dije časa pripravljajo, nekateri izmed njih pa imajo za seboj že več tekmovanj.

Se dober mesec in pol nas loči od najvišjega zimskega svetovnega tekmovanja, svetovnega prvenstva v smučanju. Vse poti vodijo v znano svetovnih prvakov. Medtem ko bo v Lahtiju tekmovalje v tekih in skokih, pa se bodo v Badgasteinu pomerili najboljši alpski smučarji.

Toni Seller

finsko zimskošportno središče Lahti in avstrijsko središče Badgastein. Od 1. do 9. februarja se bodo v teh dveh krajih zbrali najboljši smučarji sveta v borbi za 14 naslovov

Avstrijci, ki za zdaj še nimajo dovolj snega doma, so prišli v Cervino. Stiri deset jih je, med njimi pa tudi olimpijski zmagovalci Sailer. Tudi Francozi so v njihovi družbi in imajo za seboj do zdaj že okrog 200 km smuka. Najboljši alpski smučarji v Ameriki so se pridružili Avstrijcem in Francozom, razen teh tudi Japonec Igaya in še nekateri drugi srednjeevropejci.

RUSKI SMUČARJI PROTI SKANDINAVSKIM

Finci in Avstrijci so že končali organizacijske priprave za svetovno prvenstvo. Proge čakajo sneg in tekmovalce. Pripravili so vse, kar zahteva največje tekmovanje v smučanju, pripravili so najboljše pogoje za tekmovalce, novinarje in gledalce. Posebno Finci pripravljajo ob tej priložnosti v Lahtiju velike slovesnosti.

Brez dvoma bo v Lahtiju spet prišlo do ogorčene borbe med skandinavskimi tekmovalci in tekmovalci iz SZ. V Cortini so bili Švedi, Finci in Norvežani boljši. Rusi se želijo revanširati, zato imajo že dije časa po vsej SZ velike priprave. Še pred meseci so začeli z rednimi treningi. Sneg so našli v najbolj oddaljenih krajih. Reprezentanca bodo sestavili po dveh izbirnih tekmovanjih.

Tudi v skandinavskih deželah že razsaja smučarska mrzlica. Ze zdaj prihajajo prijave obiskovalcev prvenstva v Lahtiju, tako da prireditelji upajo, da bo zadnji dan v tem središču zbrano čez 10.000 gledalcev. Vse bo zanimalo odgovor na vprašanje: »Ali so Skandinavci še vedno na čelu najboljših skakalcev in tekačev?«

Medtem ko so oči Skandinavcev uprte v Lahti, pa v ostalih evropskih državah in Ameriki ugibajo o upih njihovih tekmovalcev v Badgasteinu. Na vrstolomnih in nevarnih strmih se bodo pomerili najboljši alpski smučarji. Avstrijci želijo deset medalj od skupnih 12, ki bodo razdeljene na tem prvenstvu. Sailer, Molterer, Rieder, Prawda in drugi ne bodo dopustili, da jih tekmovalci iz drugih držav premagajo na njihovih tleh.

Lahti in Badgastein čakata pripravljenosti, da bi sprejela svetovno smučarsko elito na svojih belih strminah in ravninah. Med svetovno elito, ki se bo v teh dveh krajih pomerila v borbi za naslove svetovnih prvakov, bodo tudi jugoslovanski tekmovalci, ki pa žal po tradiciji, tudi letos začnajo svojo sezono na snegu v času ko imajo drugi tekmovalci za seboj že lepo število kilometrov na treningih in tekmovanjih.

Brez trenerjev ne bo uspehov

Ljubljana, 20. decembra. V središču zvečer kosarkarji »Ljubljane« položili obračun svojega dela. Predsednik Milan Zagorc je v uvodnem govoru pohvalil uspeh, ki ga je doseglo ligsko in mladinsko moštvo, obsodil pa je precej čudno poslovanje Kosarkarske zveze Jugoslavije. Razveseljivo je bilo blaginjsko poročilo, saj ima klub prvič kar obisto pozitivno blaginjsko bilanco.

Na običnem zboru so mnogo razpravljali o trenerju, katerega klub za svoje nadaljnje uspehe neobhodno potrebuje. Trenutno vodi treniranje brski igralec Dvoržak, ki pa je omenil, da s tako nedisciplino, ki je sedaj v moštvi ne bo moč dosegati kakšnih boljših uspehov.

S strani igralcev je prišlo do precej neopredelnih razprav o potovanjih v inozemstvo. Igralci so očitali vodstvu kluba, češ da je krivo, ker niso niti enkrat v minuli sezoni odšli v tujino.

Ob koncu zбора pa je vodstvo kluba zahtevalo od igralcev Milera in Zupančiča, naj obrazložita, kaj kakšnega vzroka še nista podpisala prijavnice za prihodnjo sezono. Oba igralca pa na vprašanje nista odgovorila nič točnega in sta menila, da je bolje, če bi o tem razpravljali kasneje.

Ob zaključku zбора so igralci izvolili še nov odbor, kateremu bo predsedoval dosedanj predsednik tovariš Milan Zagorc. T. F.

»Maribor« v prvi zvezni šahovski ligi

Vrnjačka Banja, 20. decembra. – V Vrnjački Banji se je končalo tekmovalno prvenstvo druge šahovske zvezne lige. Po petdnevnih ostrih in zanimivih borbah je prvo mesto osvojilo moštvo ZSK Maribor v postavi Puc, Germek, Crepinšek, Njegovan, Malešič, Horvat, Maverič, Svarčerjeva in Piberlova. Drugo mesto je osvojilo drugo moštvo valjevškega šahovskega kluba, ki se je skupaj z mariborskim moštvom kvalificiralo v prvo zvezno ligo.

Ostali tri moštva so se plaštrala takole: ZSK Maribor 23,5, VSK 24,5, »Zagreb« 19,5, »Nikica Pavlič« (Banja Luka) 17, Graditelj (Skoplje) 10,5.

Nastop judoistov in dvigalcev

V stekleni dvorani Direkcije železnice v Prazakovi ulici bo danes ekipno državno prvenstvo v judo športu. Pri nastopih tega prvenstva so Radnički in Beograda, Mladost iz Zagreba in »Ljubljana« iz Ljubljane. Tekmovalna bodo dopoldne ob 11. uri, popoldne ob 13 in nato še ob 18. uri.

V polfinalnem tekmovanju za »pokal Jugoslavije« pa se bosta v isti dvorani srečali ekipi »Zagreb« in »Ljubljana«, in sicer ob 20. uri.

»Ljubljana« bo nastopila v svoji najmočnejši postavi.

NAŠ ŠAH V PRIHODNJEM LETU

V Portorožu – glavno dejanje

Na plenumu Šahovske zveze Jugoslavije, ki je bil preteklo sredo, so med drugim sklenili, da bo sekretariat SZJ imenoval komisijo, ki bo izvedla kategorizacijo šahistov za podelitev stipendij za redno študij in strokovno usposabljanje, in ki bo proučila, kje je moč odpreti šahovske domove. Plenum je sprejel naslednji koledar za tekmovalna v prihodnjem letu:

23. februarja se bo začel v Sarajevu XIII. šampionat,

10. avgusta mladinski šampionat,

10. avgusta ženski šampionat v Portorožu,

10. novembra polfinalni turnirji,

20. aprila – prva liga,

10. oktobra – druga liga. Razen tega bodo še mednarodna tekmovanja.

Dvoboj z Madžarsko, dvoboj s SZ, dvoboj mladinskih in ženskih reprezentanc Jugoslavije in Romunije.

Državno prvenstvo bo imelo odsej naprej 18 udeležencev, in sicer 6 neposrednih finalistov in 12 igralcev s polfinalnih turnirjev. Izredno pravico do udeležbe bodo imeli igralci, ki se bodo kvalificirali na medicinski turnir in turnir kandidatov. Polfinalni turnirji bodo v treh skupinah s po 14 udeleženci. Neposredno pravico do udeležbe bodo imeli mladinski prvaki Jugoslavije in igralci, ki se bodo na šampionatu plaštrali od 7. do 12. mesta. Na polfinalnih turnirjih bo sodelovalo 11 igralcev iz Srbije, 6 iz Hrvatske, 7 iz Slovenije, po 3 iz BiH in Makedonije in 2 iz Črne gore, nadalje 6 igralcev s šampionata in mladinski prvaki. Na prvenstvu šahistki bo le-teh 6 iz Srbije, 3 iz Hrvatske, 2 iz Slovenije in po 1 iz

BiH, Makedonije in Črne gore. Pravico do neposredne udeležbe imata Nedeljkovičeva in Lazarevičeva. Sodelovalci bodo tudi štiri šahistke iz tujine. Na mladinskem prvenstvu bo sodelovalo 16 igralcev: 6 iz Srbije, 4 iz Hrvatske, 2 iz Slovenije in BiH in po 1 iz Makedonije in Črne gore.

Terezija Stadler je dobila naslov ženskega šahovskega mojstra za uspeh, ki ga je dosegla na ženski šahovski olimpiadi.

Skoraj državno prvenstvo

V nedeljo bo kegljski klub Gradis priredil v počastitev Dneva JLA velik turnir ženskih kegljskih ekip, na katerem bo sodelovalo osem najboljših ekip v državi. Začetek turnirja bo ob 9. uri dopoldan, svečana otvoritev pa ob 11. uri.

Razen ekipe prireditelja Gradisa, ki je na minulem državnem prvenstvu zasedla drugo mesto, bo na turnirju sodeloval tudi državni prvaki Medvedgrad iz Zagreba, Bratstvo, OTJ, Tvorban, (vsi iz Zagreba) ter najboljše slovenske vrste, in sicer: Triglav iz Kranja, Branik iz Maribora in »Ljubljana«.

Težko je predvidevati zmagovalca tega zanimivega turnirja, saj bodo moči zelo izenačene. To velja predvsem za ekipo Gradisa, Bratstvo, Medvedgrad in Branika. Vsekakor pa se nam obeta zanimivo kegljsko tekmovanje, na katerem bodo sodelovali tudi vse članice državne reprezentance.

Moderni bohem

ski cesti. Ljudje prihajajo tja kar na kosilo v skrbah z vsakdanjimi opravki, z vstopnicami za popoldansko predstavo v kinu Union ali z namenom, da se takoj po kosilu sprehodijo po Tivoliju. Zvečer prihajajo na večerjo v skrbah za jutrišnje opravke, z vstopnicami za Mestno gledališče ali z namenom, da bodo po večerji posedeli v kavarni. Za jed skoraj nimajo časa, toda ob delu in opravkih imajo tudi svojo zabavo.

Simo Vazič prihaja na kosilo v restavracijo Delavskega doma že opoldne in sicer z aktovko. Takoj po kosilu pohiti v Srednjo tehniško šolo na Aškerčevi cesti in se tamkaj sedem ali osem ur uči za mojstra. Na večerjo prihaja šele ob osmih zvečer in sicer s skrbjo, da bi ne zamudil rednega trolejbusa v Črnuče. Tamkaj namreč Simo stanuje in doma se nemudoma spravi spat, da bi bil zjutraj že navsezgodaj na nogah in nekeje v črnuškem gozdu. Da bi ves dopoldan tekal po črnuškem

gozdu in da bi bil opoldne že spet v restavraciji Delavskega doma na Gosposvetski cesti in potem v Srednji tehniški šoli.

Včeraj sem ga počakal in sem ga vprašal:

»Ali vsaj kaj piješ?«

»Ne pijem.«

»Ali kadíš?«

»Ne eno ne drugo.«

»Torej samo dekleta in atletika?«

»Tudi to ne. Za zdaj samo atletika.«

Najprej mu nisem verjel in potem se nisem mogel načuditi. Zame in verjetno tudi za mnoge druge se je Simo Vazič zaradi športa odrekel življenju. Poznam namreč športnike, ki ob sobotah zvečer plešejo v Narodnem domu, poznam tudi športnike, ki ne zamudijo nobenega filma, športnike, ki kadijo in pijejo. Simo Vazič pa obiskuje mojstrsko šolo na Srednji tehniški šoli, za jed skoraj nima časa, trenira v črnuškem gozdu, ne kadí in ne

pije in najmanj pol leta že ni bil v kinu.

»Ali imaš sploh kakšno zabavo? Kakšno veselje?«

»Ob prostem času treniram. Navodila za treninge pa od časa do časa dobim pisмено iz Celja. Ta pisma so seveda zahtevna in včasih kljub najboljši volji ne zmorem vsega. V gozdu je sicer toplo, ampak noge me ne ubogajo več. A včasih... včasih zmorem.«

»In tedaj si zadovoljen in vesel?«

»Zadovoljen sem. Premagal sem samega sebe in sem zadovoljen.«

Svojčas so takole živeli posebnosti in pesniki. Zvesti nikjer potrjenemu poslanstvu so se odrekli praktičnemu življenju, da bi kdaj pa kdaj v samoti doživeli pesem. Danes bohemov seveda ni več in tako za pesnike kot za športnike velja samo poklicna bolezen.

Toda Simo Vazič je moderni bohem.

Simo Vazič

Ljudje v Ljubljani in drugod imajo dandanes svoje delo svoje opravke in svojo zabavo. Za vse ostalo nimajo časa in celo jedo bolj mimogrede. To je še najprej opaziti v restavraciji Delavskega doma na Gosposvet-

Ne odlašajte!

~ Dnevi tečejo in lahko bi se zgodilo, da boste pozni. Zato takoj pišite Upravi »Ljudske pravice« oziroma »Ljubljanskega dnevnika«, da vam začne pošiljati enega izmed zgornjih dnevnikov.

~ Le tako boste namreč prišli v poštev pri žrebanju nagrad za naročnike, ki ob 15. marca 1958.

~ Ne pozabite, da morate biti vsaj tri mesece naročeni na »Ljudsko pravico« ali »Ljubljanski dnevnik«, da imate pravico do nagrade.

NAGRADE:

4 »Colibriji« • 8 Rogovih koles • 2 pralna stroja • 3 hladilniki • električni štedilnik • in še več drugih lepih nagrad.

~ »Ljudsko pravico« in »Ljubljanski dnevnik« lahko naročite na vsaki pošti!

Ob prazniku občine Litije

BOGATI SADOVI dveletne dejavnosti

Na Tisju pri Litiji je bil dne 24. decembra 1941 hud boj med II. štajerskim bataljonom in številno močnejšimi enotami okupatorja. Partizani, ki jih je vodil heroj Stane Rozman, so prebili obroč in zadali sovražniku velike izgube. V spomin na ta boj je ObLO Litija proglasil 24. december za občinski praznik.

Obiskali smo predsednika Občinskega ljudskega odbora Litija Slavka Pungerčarja in v daljšem razgovoru z njim zvedeli o načrtih ter o dosežkih uspehih občinskega ljudskega odbora. Prav tako pa nam je predsednik Pungerčar rad odgovoril na nekaj vprašanj o političnem in gospodarskem življenju v litijski občini.

Kaj so pokazali rezultati dveletne dejavnosti ObLO Litija?

»Dobri dve leti dela ObLO Litija sta prinesli velike spremembe v celotno našo politično in gospodarsko življenje. Na komunalni sistem se v teh dveh letih ni samo obnesel in utrdil, ampak je tudi pokazal, da je bila to edina pot, po kateri smo lahko krenili v stremeljenju za ureditev našega demokratičnega družbenega sistema. Ena izmed temeljnih pridobitev minulih volitev v ObLO pa so zbori proizvajalcev, katerih udeležba pri delu ljudskega odbora pomeni dejansko nov korak v poglabljanju komunalnega sistema.

Doseženi rezultati kažejo, da je komuna s svojimi organi najmočnejši

organ družbenega upravljanja, ki se pri izpolnjevanju svojih nalog preko svojih svetov povezuje predvsem z organi delavskega in družbenega upravljanja.

So v industriji doseženi pomembni uspehi v zadnjih dveh letih?

»V minulih dveh letih je pri nas veljala največja skrb kadrovskega vprašanja, najsi bo to v industriji ali pa na drugih področjih gospodarstva. Največji uspehi so doseženi vsekakor v industriji, saj so vsa večja podjetja v občini v pripravi za rekonstrukcijo obratov, nekatera pa so s programom rekonstrukcije že začela. Samo nekaj številnih podatkov o realizaciji družbenega plana za prvo polletje pokaže, da je bil dosežen v industriji lep razvoj. Družbeni proizvod in narodni dohodek sta bila v prvem polletju dosežena s 53 %.

Kaj pa obrt?

»Napredek je bil dosežen tudi v obrtu. V obrtu dejavnosti je bil dosežen v prvem polletju letos za 37 % večji dohodek kakor v istem obdobju lani.

Letos je bila izvedena reorganizacija gostinstva, rezultat tega pa je, da je bil dosežen za 21 % večji dohodek kot lani v prvem polletju. V novembru je bila ustanovljena nova obrtna zveza, ki je tudi ustanovitev konfekcijske delavnice v Smartnem. Nameravamo tudi odpreti trgovino s sadjem in zelenjavo v Litiji, v nadaljnji fazi pa je predvidena tudi reorganizacija trgovine.

Po kakšni poti stopa kmetijstvo v litijski občini?

»V občini je tudi na področju kmetijstva dosežen velik razmah. V začetku leta je bil izdelan petletni plan razvoja kmetijstva, ki se postopoma po programu večidel realizira, v nekaterih vejah kmetijstva pa celo presega. Večji uspehi so doseženi pri urejanju plantažnih sadnih nasadov. Z sedaj je v te vrste določeno 55 ha zemlje, čez dve leti pa bo najmanj 200 ha urejenih sadnih nasadov najbolj vrst. V tem pogledu je na prvem mestu kmetijska zadruga Gabrov-

ka, ki je v ta namen zgradila tudi objekt za predelavo sadja. Predvideno so tudi ureditve hudournih vod, s čimer bodo pridobile nove plodne površine zemlje, prav tako pa je v načrtu ureditev veterinarske službe prek Zavoda za zaščito in pospeševanje živinoreje.

Slavko Pungerčar, predsednik Občinskega ljudskega odbora Litija

Velika rudna ležišča

Med posavske rudnike svineca, cinka in barita sodi tudi rudnik v Sitarjevu pri Litiji. Kakor za mnoge druge rudnike, sega tudi njegova zgodovina v daljno preteklost. Leži sredi bogatih, še neizkoriščenih rudnih ležišč, ki obetajo Litiji in njeni širši okolici lepo rudarsko prihodnost. Tako so n. pr. odprli pri Ponoviščah cinkovo rudnico in se sloj te rude vleče ob levem bregu Save, od Ponovišč na Hotič, Ribče do Dola. Zaklad svinečne rude pa se razprostira od Polšnika, mimo Spodnjih Lok, Maljka, Brega do Skofljice.

Stari zapiski govorijo, da so že leta 1792 v Sitarjevu kopali rudo. Najdeno orodje v starih jamah potrjuje te zapise.

Usoda rudnika v Sitarjevu je bila v marsičem podobna usodi mnogih drugih rudnikov v bivšem kapitalističnem sistemu. Od leta 1890 do 1914 je bil rudnik last neke avstrijske družbe. Potem so prenehali z deli in šele leta 1924, ko je rudnik prevzela Rudarska družba Litija, so spet začeli z izkopli. Zaradi padca cen rudam pa je že leta 1931 življenje v rudniku Sitarjevec spet ustalo.

Šele po osvoboditvi so začeli spet urejevati rudniške naprave in čistiti

bitvenega pomena za razvoj kmetijstva v naši občini, ki je zelo razsežno, je vprašanje tržišča. To vprašanje bo še bolj pereče v prihodnje, ko se bo povečala proizvodnja. Zato nastane vprašanje povezave sosednjih revirjev z našo občino. Treba bi bilo napraviti samo 11 kilometrov ceste do Zagorja in povezani bi bili s izredno važnim tržiščem. Ker pa bi ta cesta tekla po težkem terenu ob Savi, niti zagorska niti naša občina nimata dovolj sredstev za izvršitev teh del.

Komunalna dejavnost je verjetno tudi pri vas pereč problem?

»Že v minulim letu so se pričele priprave za komunalno izgradnjo. Program komunalne izgradnje pa se po etapah že realizira. Tako sta v dokončni izgradnji dva stanovanjska bloka z 18 stanovanji in 10 samskimi sobami v Litiji, 3 stanovanjske zgradbe v Smartnem, v gradnji je še samski dom v Smartnem in dvostanovanjska zgradba v Kresnicah je dovršen samski dom. Vsi programi za nadaljnjo izgradnjo stanovanj so pripravljeni, vprašanje je le, če bomo imeli za to dovolj sredstev. V programu imamo tudi gradnjo nove banke, zgradbe za socialno zavarovanje in ureditev sodišča v Litiji.

Končno je urejeno tudi cestniško skozni Litijo. Urejena je tudi cestna razsvetljava. Dokončan je vodovod na Vačah in vodovod v Ribčah, v načrtu je ureditev vodovoda v Zavrtniku, medtem ko je še vedno nerešeno vprašanje vodovoda v Gradskih Lazah. Za prihodnje leto je predvidena etapa gradnje vodovoda na levi strani Save. Letos je bilo v izgradnji cestno omrežje Ponovišče-Konj, Hotič-Sava-Cirkuš-Vače in cesta Mišji dol-Primskovo.

Je vprašanje elektrifikacije pri vas že rešeno?

»Za naše podeželje je vsekakor bistveno važnost elektrifikacija. Večidel vasi v občini je že elektrificiranih. Po daljšem presledku je spet v razpravi elektrifikacija vasi Primskovo, Mišji dol, Liberga in še nekaterih krajev. Prebivalci teh vasi so vložili za elektrifikacijo 14 milijonov dinarjev.

Potrebna je rekonstrukcija Predilnice

Sedemdeset let že brnijo stroji v litijski »Predilnici«, ki se je iz skromnih začetkov skozi leta razširila v pomemben člen verige naše tekstilne industrije. Že skozi podatek, da Predilnica Litija, ki je naša najstarejša tovarna te vrste, proizvaja 21 % vse proizvodnje mikane preje bombažnega tipa v Sloveniji, ali nekaj nad 10 % vse jugoslovanske proizvodnje, nam pove, kako velikega pomena je delo litijskih tekstilcev.

Toda 70 let obratovanja litijske Predilnice, je zapustilo tudi temu primerne znake na njenih proizvodnih napravah. Res, da bo letošnja proizvodnja presegla lansko za okrog 18 %, pri povprečnem številu 36,5, toda to je rezultat maksimalnega obratovanja pri sedanjem stanju, ki pa še daleč ne zadostuje potrebam, posebno še zaradi nesorazmerja med zmogljivostjo naših predilnic in tkalnic.

Prav to nesorazmerje nam dokazuje, da stanje v tekstilni industriji še ni zadovoljivo. Zaradi tega je nujno potrebno povečanje produktivnosti predvsem v predilnicah. Samo po sebi pa je umemno, da je izvajanje rekonstrukcije v predilnicah najcenejša, najkrajša, skratka najboljša pot za povečanje proizvodnje.

Elaborat za rekonstrukcijo litijske Predilnice predvideva znesek 311 milijonov dinarjev. Ko bo Predilnica dobila ta kredit, potem bodo rezultati rekonstrukcije kmalu pokazali, kako velikega pomena je bila rekonstrukcija in kakšno praktično vrednost je imela. Težišče rekonstrukcije v litijski predilnici je na 23 prstaničnih strojih z 10.600 vreteni, ki so stari že okoli 50 let. Izrabljenost teh strojev zdaj najbolj ogroža obseg proizvodnje, saj v Predilnici ugo-

tavljajo izredno veliko število pretrgov, katerih posledica je tudi neenakomernost preje. Rekonstrukcijski načrt predvideva izmenjavo delovnih organov na ogrožju prstaničnih strojev in povečanje števila vreten za 5636, tako da bi imela Predilnica po izvedeni rekonstrukciji skupno 30.900 vreten.

Ekonomske učinke rekonstrukcije bi bil zelo velik. Zdaj je potrebno za 100 kg preje 37,95 delovne ure, po rekonstrukciji pa bo potrebno le 22,38 ure s čimer bi se zelo približali srednjeevropskemu povprečju. Na tisoč vreten je zdaj zaposlenih 5,46 delavca, po rekonstrukciji pa bo to število znašalo manj kot štiri ter bo celo boljše od evropskega povprečja. Le v ZDA pride na tisoč vreten 2,4 delavca. Tako bi se zmanjšalo število zaposlenih v predilnici, mikalnici, predilnici in predilnici.

Rezultat rekonstrukcije bi se pri sedanjih strukturah cen izrazil v povečani vrednosti bruto proizvodnje za približno 600 milijonov dinarjev letno. Kolikšna proizvodnja bi se povečala za čez 800 efektivnih ton.

Ze iz teh nekaj podatkov je razvidno, kako velikega pomena bo rekonstrukcija litijske Predilnice.

Medtem pa, ko v Litiji pričakujejo predviden znesek za rekonstrukcijo, pa je litijska Predilnica že marsikaj storila za ureditev svojih prostorov in za boljše delovne pogoje delavcev. Tovarna

je namenila precej sredstev za higiensko zaščito delavstva, položili so parketni pod v predilnici, nabavili več osebnih zaščitnih sredstev, razen tega pa so letos zgradili tudi devetstanovanjski blok.

Se mnogo nalog so si postavili v litijski Predilnici. Kadar bo možno vse te naloge izvršiti, bo nedvomno Predilnica Litija postala še večji, še trdnješi člen v verigi naše tekstilne industrije, svojim delavcem pa bo nudila še boljše delovne in življenjske pogoje.

V litijski Predilnici

NA NAJBOLJŠI POTI

Naslov ni odveč. V zadnjih letih je Tovarna usnja v Smartnem dosegla velik napredek. Njena proizvodnja se iz leta v leto veča, razen tega pa tovarna preseneča kupce in potrošnike z novimi izdelki. Od 600 milijonov dinarjev letne proizvodnje v zadnjih štirih letih, bo vrednost letošnje bruto proizvodnje znašala že eno milijardo dvesto milijonov dinarjev, za prihodnje leto pa računajo, da bo ta vrednost narasla celo na eno milijardo in pol dinarjev. Plan za letošnji dosegli sto odstotno.

Do zdaj je tovarna izdelala največ podplatnega usnja. Letošnja proizvodnja znaša 1100 ton. Lani pa so začeli z rekonstrukcijo starih obratov za proizvodnjo krzna in bodo že letos predelali 50.000 kv. metrov ovčjih kož.

Letos pa je tovarna začela tudi s konfekcijo in v tej delavnici že dela 40 ljudi. Prav tako pa so letos začeli tudi s proizvodnjo strojenja divjih kož. Že plan za prihodnje leto predvideva okrog 80 milijonov dinarjev vrednosti teh divjih kož. To je pravzaprav

edinstven primer v naši usnjarski industriji.

Za detajlno rekonstrukcijo je tovarna dobila 40 milijonov dinarjev kredita. Rekonstrukcija bo končana v prvih mesecih prihodnjega leta, kar bo vsekakor še bolj dvignilo proizvodnjo tovarne.

Zaradi preusmeritve na lažjo obutev, so v tovarni preusmerili proizvodnjo podplatov na galanterijsko usnje. Za to delo so že kupili potrebne stroje in se bo plan za prihodnje leto povečal nasproti letošnjemu za okrog 22 %.

V tovarni usnja je zdaj zaposlenih 320 ljudi. S povečanjem posameznih obratov in z novimi obrati, pa bo to število naraslo na okrog 400. V konfekciji bo na primer zaposlenih 50 novih delavcev, saj ima predvsem konfekcijski obrat, še lepšo prihodnost. Sicer pa tudi za ostale obrate lahko damo isto sodbo, saj je To-

varna usnja v Smartnem v zadnjih letih pridobila velik ugled na vseh tržiščih.

Litijska lesna industrija slovi vse povsod

TUDI NA TUJIH TRŽIŠČIH

Paraliza je premagana. Lesna industrija v Litiji je po postavitvi prisilne uprave krenila po boljši poti. Podjetje se je samo saniralo, tako da je že letos januarja spet dobilo delavsko samoupravljanje. Izdelki litijske lesne industrije so si naglo začeli utirati pot na domača, pa tudi na tuja tržišča.

Medtem, ki ga izdeluje obrat v Smartnem, zelo iskano pri nas, pa je po furnirju litijske lesne industrije veliko povpraševanje v tujini. Že lani se je podjetje uvrstilo med

slovenske izvoznike, in sicer v vrednosti 85.000 ameriški dolarjev. Največ furnirja so izvozili na Poljsko, v Italijo, Finsko in Avstrijo, po lesni galanteriji pa so najbolj segli kupci iz Anglije in ZDA. Izvoz v tujino pa je letos še bolj narasel. Podjetje nastopa kot renomiran, zaupanja vreden izvoznik, in je že do konca meseca oktobra izvozilo svojih izdelkov v vrednosti 180.000 ameriški dolarjev. Od tega znaša vrednost izvoza furnirja 115.000 dolarjev, vrednost rezanega lesa in galante-

rije pa 65.000 dolarjev. S predvideno rekonstrukcijo furnirskega obrata pa bi se vrednost izvoza povečala za 100 %, proizvodnja furnirja pa bi se povečala za 25 %.

V litijski lesni industriji je zdaj zaposleno okrog 200 ljudi. S povečanjem posameznih obratov in z rekonstrukcijo pa se bo prihodnje leto to število še povečalo, dvignila pa se bo tudi proizvodnja ter si bo lesna industrija v Litiji s svojimi kvalitetnimi izdelki pridobila še večji ugled.

Tovarna usnja v Smartnem

Za občinski praznik občine LITIJA

24. DECEMBER

čestitajo vsem občanom in jim želijo mnogo uspehov pri gradnji boljše bodočnosti:

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR
OBČINSKI KOMITE ZKS
OBČINSKI ODBOR SZDL
OBČINSKI ODBOR ZB NOV
OBČINSKI SINDIKALNI SVET
OBČINSKI KOMITE LMS
LIT IJA

In delovni kolektivi podjetij:
Predilnice Litija,
Posavskih rudnikov svineca, cinka in barita Ljubljana,
Tovarne usnja Smartno,
Lesne industrije Litija,
Gradbenega podjetja »GRAD-BENIK« Litija,
Kmetijske zadruge Sava,
Kmetijske zadruge Litija,
Kovinske mehanične delavnice Litija,
Elektrotehniškega podjetja Litija.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO
KINO «UNION»
AMERIŠKI BARVNI FILM
CINEMASCOPE
BARVNEGA FILMA
»PRINC VALIANT«

Tednik: F. N. 51. Pri zadnji predstavi. Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi: James Mason in Janet Leigh. Ob 16 matineja istega filma. — Ob 22 premiera barvnega filma »Nežni akordi«. V glavnih vlogah: Anthony Quinn in Marion Moore. Prodaja vstopnic od 9 do 11 in od 14 ure dalje

KINO »KOMUNA«: sovj. barvni cinemascope film »Prolog«. Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. uri.
KINO »SLOGA«: meh. film »Ne zamikanj svoje preteklosti«. Tednik F. N. 51. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. uri.
KINO »VIC«: poljski barvni film »Petorica iz Barske ulice«. Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. uri.

KINO »TRIGLAV«
AMERIŠKI VISTAVISION FILM
»URE OBUPA«

V glavni vlogi: Humphrey Bogart in Fredric March. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje

KINO »SISKA«
BRAZILSKI FILM
»Idealna tašča«
V glavni vlogi: Procopio Ferreira in Maria Vidal. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14. ure dalje

Predilnica Litija
dobavlja svoje izdelke v nadaljnjo predelavo številnim tkalnicam in predilnicam v Sloveniji in drugih republikah, za domače tržišče in za izvoz.
4212

Pavlihova pratika 1958
je že naprodaj. Zahtevajte jo v trafikah in pri kolporterjih!

 REJEC, če ne odereš, je koža zavržena. —
Oderi jo in oddaj
»KOTEKSU«

»AVTO SRBIJA«
trgovsko podjetje za promet z motornimi vozili, motorji, deli, priborom in gumami
UVOZ — IZVOZ
BEOGRAD • BULEVAR JNA 61. TELEFON 41-831-5
obvešča svoje kupce
da bo od 23. do 31. decembra (zajljučno) inventura in da v tem času ne bo prodajalo blaga
3925

»KOVINOTEHNA«
Veletrgovina s tehničnim blagom in železnino
CELJE, MARIBORSKA 17

sporoča
vsem cenjenim komitentom
ter poslovni javnosti, da bo
od 25. decembra 1957
do vključno
2. januarja 1958
trajala
inventura

Pred začetkom inventure bomo izvršili vsa naročila, sprejeta najkasneje do 20. decembra 1957. Naročila, sprejeta po tem roku, bomo načelno izvršili šele po končani inventuri, to je od 3. januarja 1958 dalje. Detajlistična trgovinska podjetja bomo stregli izjemoma do konca leta, to je do 30. decembra 1957.

Obveščamo vsa industrijska podjetja, rudnike, gradbena, železniška in transportna podjetja, pa tudi vsa trgovska podjetja s kovinskim blagom in ostale naše odjemalce, da jim bomo v letu 1958 mogli postreči z bogatim asortimajem

vseh vrst jekla
(zaloga preko 4000 ton)
plemenitih jekel
orodja vseh vrst
domačega in inozemskega izvora
armatur
sanitarnih,
keramičnih
in kovinskih izdelkov
krogličnih ležajev
vijačnega blaga,
okovja in žebeljev
ter kovinskega blaga
široke potrošnje

RAZPIS
Na podlagi 90. člena uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov
razpisuje
Komisija za razpis mest direktorjev gospodarskih organizacij Občinskega ljudskega odbora Ljubljana-Vič mesto
poslovodje
krojaške obrtne delavnice na Brezovici
POGOJI: potrebna strokovna izobrazba in praksa.
Kolkovane prošnje z dokazili strokovne in moralne izobrazbe pošljite do 26. decembra 1957 Občinskemu ljudskemu odboru Ljubljana-Vič, Ljubljana, Trg mladinskih delovnih brigad 7/II.
4203

KOMISIJA ZA VOLITVE IN IMENOVANJA
PRI OBČINSKEM LJUDSKEM ODBORU
KOSTANJEVICA-PODBOČJE
razpisuje
naslednja delovna mesta v upravi občinskega ljudskega odbora:
1. veterinarja
2. davčnega knjigovodjo
3. davčnega referenta
4. administratorja-stenodaktilografa (stenodaktilografino)
POGOJI:
ad 1. višja strokovna izobrazba s staležem;
ad 2. srednja strokovna izobrazba s prakso v davčni službi;
ad 3. srednja strokovna izobrazba s prakso v davčni službi;
ad 4. srednja strokovna izobrazba s perfektnim znanjem strojeписа in stenografije.
Osnovna plača po uredbi. Dopolnilna plača po odloku. Samska stanovanja preskrbljena. Pozneje tudi družinska.
Pravilno kolkovane prošnje s priloženim življenjepisom vložite na tajništvo občinskega ljudskega odbora Kostanjevica-Podbočje do 31. decembra 1957.
4205

RAZPIS
Po členu 10 Pravilnika o oddajanju v izvajanje gradbenih objektov in del (Uradni list FLRJ št. 13/57)
razpisujeta
Zadružna poslovna zveza in Občinski ljudski odbor Ilirska Bistrica
prvo javno licitacijo
za oddajo gradbenih, obrtniških in instalacijskih del, izvzemši instalacij hladilnih naprav za stanovanjsko-poslovno poslopje med Gregorčičevo cesto in Vojkovim drevoredom v Ilirski Bistrici
Predračunska vrednost za gradbena, obrtniška in instalacijska dela brez hladilnih naprav znaša 49.829.212 dinarjev.
Rok za popolno dovršitev vseh del je 31. junij 1959, v letu 1958 pa morajo biti izvršena vsa gradbena dela.
Licitacija bo 20. januarja 1958 ob 9 uri v prostorih Občinskega ljudskega odbora Ilirska Bistrica.
Varščino 1% predračunske vrednosti je treba predložiti z garancijskim pismom banke najkasneje do začetka licitacije.
Ponudbe morajo biti opremljene v skladu s čl. 15 in 16 zgoraj citiranega pravilnika.
Ponudbi je priložiti priloge po razpisanih pogojih v skladu s čl. 17. Pravilnika.
Ponudbe se bodo sprejemale na dan licitacije, dne 20. januarja 1958 do 9. ure v prostorih Občinskega ljudskega odbora Ilirska Bistrica.
Licitacijski elaborati in splošni pogoji bodo interesantom na razpolago od 20. decembra 1957 dalje vsak dan od 10. do 12. ure v odseku za gospodarstvo Občinskega ljudskega odbora Ilirska Bistrica.
Ponudniki morajo pred začetkom licitacije plačati predpisano občinsko takso v znesku 10.224 din v gotovini.
Investitor:
Občinski ljudski odbor in Zadružna poslovna zveza v Ilirski Bistrici
4204

Uprava
»LJUDSKE PRAVICE«
Ljubljana
Petkovškovo nabrežje 25
Poštni predal 42
Odrežite in nam pošljite

Drobne ZANIMIVOSTI

ZNANOST IN MLEKARSTVO

Elektroni se zadnje čase uveljavljajo tudi v mlekarstvih. Elektronsko oko pregleduje in odstranjuje s tekočega traku steklenice, ki so ali počene ali pa je v njih steklena iver ali kak drug predmet, ki ga je mogoče opaziti s prostim očesom. Znanost pa je priskotelila na pomoč tudi izdelovalcem sira. Elektronske naprave nadzorujejo razvoj bakterij v mleku, ki ga predelajo v sir.

PREPOVEDANE LOVSKE METODE

Uprava ameriških lovskih društev je nedavno izdala odlok, ki ga morajo upoštevati vsi lovci na ozemlju ZDA. Ta odlok prepoveduje lovcem posnemati ptičje glasove bodisi z naravnimi organi, bodisi z električnimi pripomočki.

EKSPLOZIJA BREZ HRUPA

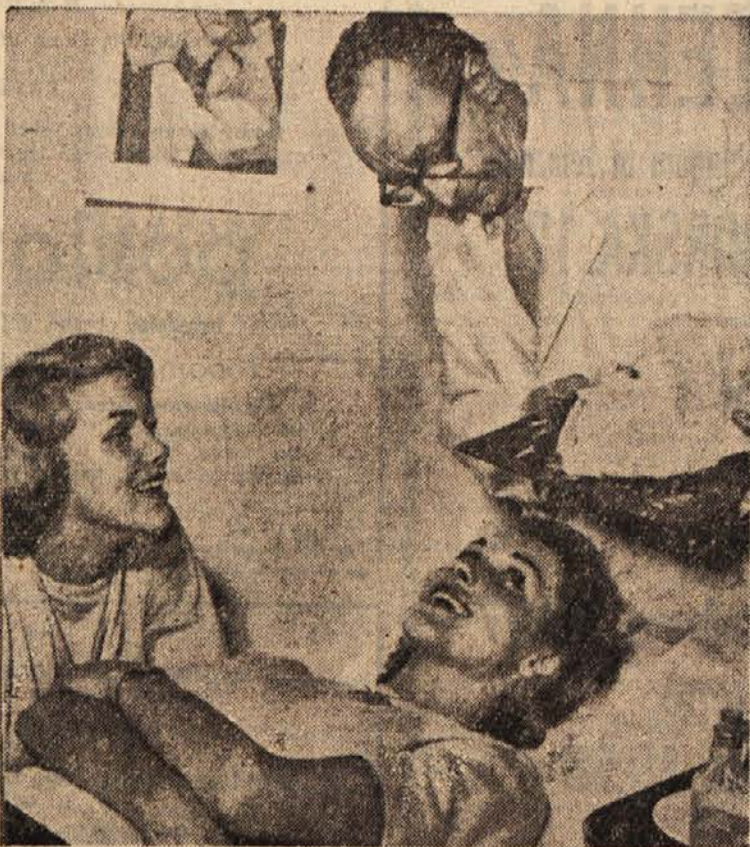
Tako imenujejo po poročilih moskovskega radia novo metodo za »tihu miniranje«, ki so jo iznašli sovjetski inženirji. Baje je na ta način mogoče minirati tudi največje skale. Ko spustijo močan tok, se kamenje ob eksploziji ne razleti, zato tudi ni pokanja in grmenja.

MILIJONSKI MÜNCHEN

Bavarski München bo postal ta mesec milijonsko mesto. Do nedavnega so pričakovali, da bo mesto štelo milijon prebivalcev šele prihodnje leto, ko bo praznovalo 800-letnico obstoja. Mestni svet je sklenil, da bo dobila častna naslov milijonskega prebivalca le novorojenček in torej ne pridejo v poštev priseljenci.

AZIJSKA GRIPA V FRANCJI

Prvi val azijske gripe je pobral v Franciji 7000 ljudi, od tega samo v Parizu 1000. Epidemija je dosegla vrhunec oktobra, ko je bilo skoraj 25 odstotkov smrtnih primerov.

SVETLE CIPKE

Avstrijska tekstilna tovarna v Hohenemau je začela izdelovati lesketajoče se nylonske cipe. Brž ko so v temi, se cipe diskretno zasvetijo v različnih barvah.

ELEKTRIKA JE TRSA

Nemški znanstvenik Strelgerwald je s posebno elektromagnetno lečo projiciral tankemu vodnemu curku podoben koncentriran snop elektronov. Curek, ki ima komaj desetino milimetra premera, lahko prebije najtise snovi, kot so molibden, posebna keramika in diamanti.

ZNANSTVENIKI NAMESTO MORNARJEV

Na prvem atomskem ledolomilcu »Lenin«, ki so ga pred kratkim dogradili v Sovjetski zvezi, posadke ne bodo sestavljali mornarji, marveč bodo inženirji in strojniki. Ledolomilec bo imel nad 200 elektromotorjev ter skupno 300 km električnih in drugih kablov.

OSTANKI LEONTIONA

Na peloponeškem polotoku so odkrili kraj, kjer je v davnih dneh stalo mesto Leontion. To mesto, ki je bilo hkrati država, je doseglo vrhunec razcveta v četrtem stoletju pred našim štetjem. Takrat je štelo okoli 30.000 prebivalcev, uničeno pa je bilo v drugem stoletju. Doslej so izkopali le ostanke antičnega gledališča.

Pasteurjev inštitut v Parizu proučuje poročilo iz Saigona. Mati osemletnega otroka trdi, da je malčkov oče opiljšega rodu. Zenska zatrjuje, da jo je pred devetimi leti v gozdu napadel opiljši samec. Posnetek kaže dečka z imenom Bonte iz kraja Queloo v Južnem Vietnamu.

»Psihološki vitamin«

Pomanjkanje vitamina B1 povzroča motnje psihološke narave. To je ugotovila neki ameriški znanstvenik. Razen tega pomanjkanje tega vitamina vpliva tudi na spremembo splošnega motornega dela človeškega organizma, posebej še na koordinacijo med očmi in rokami.

NAROČILNICA

Podpisani _____

kraj _____ ulica _____ pošta _____

naročam »Ljudsko pravico«, »Ljubljanski dnevnik«, in prosim, da mi jo začnete s _____ redno pošiljati (neustrezno prečrtajte).

Naročnino bom nakazal po položnici, katero priložite prvi številki, oziroma jo bom plačal po inkasantu.

Datum _____

Podpis _____

Odrežite in nam pošljite

Hamburški kipar Behr si je izmislil novo modo. Dekleta naj bi nosila na verižici okoli vratu medaljone s pomanjšanimi odlički fanta ali druge ljubljene osebe. Večja slika kaže kiparja in dvojčici Kessler. Profesor najprej napravi mavčni odlitek, po njem pa pomanjšavo, ki jo vtisne v medaljonec (drugi posnetek)

Sina je rešila

Neka bolničarka iz Point Rocka v ameriški državi Alabama je rešila svojega sinka, ki se je dušil, zanesljive smrti s tem, da mu je z nožičem prerezala grlo, da je skozi odprto prihajal zrak neposredno v pljuča. Čeprav je Jenny O'Neill vsa srečna, da je rešila svojemu sinku življenje, je zdaj v bolnišnici zaradi živčnega zloma, ki ga je dobila po grozljivi operaciji, ko je videla, kako sinku teče iz grla kri.

Poldrugo leto stari Steve je zbolel, mati, ki je po poklicu bolničarka, mu je dala injekcijo penicilina, ker je imel otrok malce zvišano temperaturo. Takoj potem je opazila, da Steve ne diha več. Spočetka mu je skušala spraviti zrak v pljuča s tem, da mu je pihala v usta. Ko je spoznala, da to ne pomaga in da se začnejo otrok onesveščati, se je odločila za skrajno sredstvo.

Mož ji je tudi prigovarjal, zato ni izgubljala dragocenega časa, in je takoj sklenila napraviti tisto, kar je videla pri kirurjih, ki so z nožem reševali življenja, kadar je bila nevarnost, da se bo bolnik zadušil. To pot je res šlo za živ-

ljenje in smrt, zato je bolničarka stekla v kuhinjo, zgrabila oster nožič in hrabro napravila na sinkovem grlu dolgo zarezo. Mož je pokleknil k otroku in mu potiskal v zarezo novo plastično cevko svojega nalivnega peresa, ki jo je hranil v omari. Skozi to cevko je mati potem di-

Trikratna vdova - mešalka strupa

Angleški listi pišejo, da so odkrili v Fellingu v grofiji Durham drugo »Lukrecijo Borgio«. Mary Wilsonovo, ki ji je zdaj 66 let, so zaprli z obtožbo, da je zastupila svoje tri može in svojega nekdanjega šefa. Policija je že naročila izkop vseh treh Marynih zakonskih mož in njenega predstojnika. Spritno tega se se začele širiti govorice o mešalki strupov...

Mary Wilson je bila 45 let poročena z nekim Knowlesom, ki je umrl septembra 1953. Nekaj mesecev zatem se je ponovno poročila, mož pa ji je umrl že osemnajsti dan po poroki. Oktobra 1956 je vzela Wilsona, ki je prav tako umrl po štirinajstih dneh. Kot vdova po svojem prvem možu je bila Wilsonova nekaj časa hišna upraviteljica pri slikarju Russellu, ki je umrl januarja 1956.

Obtoženka zatrjuje, da je nedolžna in da je prav kot pred me-

Prvi vinovod

V Švici se je baje zelo obnesel prvi vinovod, naprava iz plastičnih cevi, ki so jih položili meter globoko v zemljo in po njih teče vino iz kleti v poseben prostor, kjer polnijo steklenice. Vsako sekundo steče po tem vinovodu liter vina.

Novi sistem ima več prednosti: je poceni, hkrati na plastične snovi prav nič ne vplivajo na kakovost in okus vina. Misel na vinovod se je rodila v Švici spritno podobnih mlekovodov, po katerih že dve leti spravljajo mleko s planinskih mlekar.

»ŠTIRI PETINE IZDAJALCEV«

Grenka izkušnja Američanov iz korejske vojne

- Spritno zmešnjave, ki je nastala ob neuspeli izstrelitvi prvega ameriškega umetnega satelita, je ameriška javnost malone povsem prezrla poročilo polkovnika Johna Bootha o vedenju ameriških vojnih ujetnikov v korejski vojni. Le novinar Eugene Kinkadee je opozoril na to poročilo, ker je po njegovem mnenju tisto, kar se je zgodilo v letih korejske vojne 1950-53, za ameriško javnost bolj vznemirljivo kot deset sovjetskih sputnikov...

V treh letih skoraj že pozabljenе vojne je prišlo v kitajsko-korejsko vojno ujetništvo 7190 ameriških vojakov. Večina se jih je vrnila v civilno življenje s razmerno pozno in »z umitimi možgani«, kakor je pisal ameriški tisk pod velikimi naslovi. Več let so oficirji varnostne službe, zdravniki in psihiatri zasliševali nekdanje ujetnike, rezultati pa so po njihovih ugotovitvah naravnost porazni.

Med skupno 7190 ujetniki je umrlo v taboriščih 2730 ljudi, torej 39 odstotkov. Kot poglavni vzrok smrti so bile v glavnem navedene tale dejstva: nenadna sprememba življenjskih razmer, ravnodušnost in vrnjenost tovaršev, nenavadna hrana, pomanjkanje volje do življenja in duševna potrtost, ki je vodila celo tako daleč, da ujetniki niso marali jesti. Se v nobeni vojni, kar jih je bilo doslej v ameriški zgodovini, ni umrlo toliko vojnih ujetnikov kot v tej, hkrati pa je

bila to edina vojna, v kateri ni skušal pobegniti prav noben ujeti ameriški vojak.

Zanimive so številke v stolpcu o »izdajalcih«. Ljudje, ki so se vrnili iz ujetništva, so povedali, da je postalo med 4460 preživeli ujetniki kar 650 vojakov (14 odstotkov) veleizdajalcev, 3300 ali 73 odstotkov jih je sodelovalo z nasprotnikom ali prijavljalo svoje ujetnike. Le 510 ujetnikov je

ostalo spodobnih in poštenih, kar je dolžnost slehernega vojaka. Nad štiri petine ujetnikov je pokazalo nezanesljivost, ker so sovražniku pomagali. Polkovnik Booth je rekel, da so bili ameriški ujetniki vsega sami krivi, ker so bili za tamkajšnje razmere »premekli«.

Za primerjavo navaja polkovnik Booth turške vojake, ki so v okviru čet OZN prišli v ujetništvo. Bilo jih je 229, od tega nad polovico ranjenec. Navzlic temu ni umrl v taboriščih noben Turk, čeprav so živeli vsi v enakih razmerah kot Američani. Noben izmed njih ni izdal domovine ali tovaršev, pravi polkovnik Booth. Oficirje so poslušali kot poprej in odšli iz taborišč prav tako disciplinirano, kot da so vojaki in ne ujetniki. »Korejska vojna je bila za nas mnogo bolj grenka nauk kot pa sputnik in naš neuspeh z umetnim satelitom,« je ugotovil publicist Kinkadee. »Za pa smo na vse že pozabili.«

POSNETKI so padli izpod neba

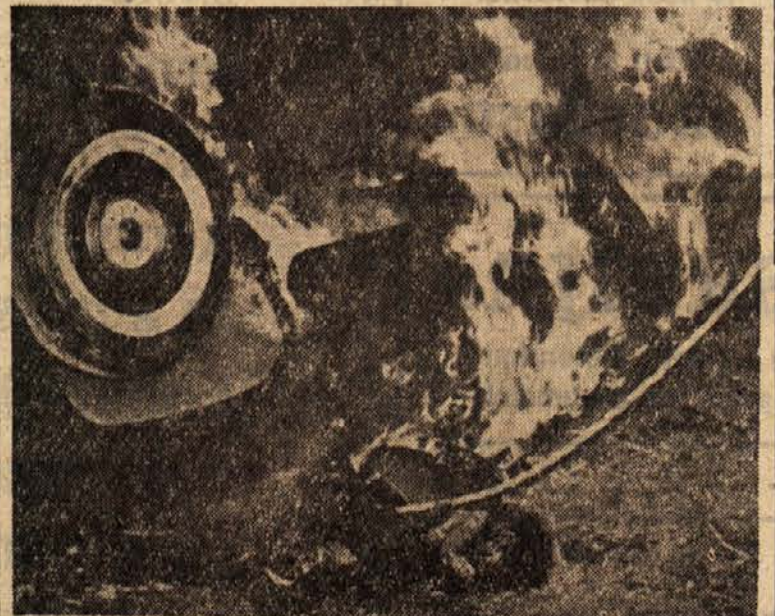
Pred kratkim je padlo na polje v ameriški državi Wisconsin »izpod neba« nekaj posnetkov sonca. To so najboljše fotografije sonca, kar so jih znanstveniki napravili doslej, posnel pa jih je fotoaparati, ki so ga montirali na stratosferski balon. Slike so bile posnete v vi-

šini 25 kilometrov. Avtomatični fotoaparati, opremljeni s teleskopom, katerega objektiv ima 8 cm premera in je bil naravnost proti soncu, je napravil okoli 8000 fotografskih posnetkov. Ko je bil filmski trak porabljen, sta se teleskop in aparat avtomatično ločila od balona in s padalom priletela na zemljo.

Zvezdoslovec princetonske univerze Martin Schwarzschild je dejal, da so nekateri izmed teh »stratosferskih« posnetkov sonca zelo zanimivi, ker ponazarjajo vrsto podrobnosti doslej neznanih sončnih evolucij. Na slikah so jasno zaznavni siloviti plinski viharji, ki zajemajo 320 do 960 km široko področje in prihajajo iz globlin »sončnega ozračja«.

Na vrsti je Atlantik

V začetku tega meseca je objavilo glasilo sovjetske mornarice »Sovjetski flote prispevek člana Akademije znanosti ZSSR Vasilija Sulejkina o proučevanju morskih in zračnih tokov na Atlantskem oceanu. Ugotovitve tega proučevanja bodo sovjetski prispevek mednarodnemu geofizikalnemu letu. Parnik »Mihail Lomonosov« (6000 BRT) bo proučeval tropsko področje Atlantskega oceana, ladja »Sedov« pa bo kmalu odpelala na področje med Azorskimi in Kapverdskimi otoki. V začetku prihodnjega leta bosta ladji »Ekvator« in »Sevastopol« raziskovali severni del Atlantskega oceana.

Američan Robert de Louis je na cesti pri Readingu v severnoameriški državi Massachusetts izgubil oblast nad krmilom in se je najprej zaletel v mostno ograjo, nato pa se je avto večkrat prekučnil po strmih nasipu. Na dnu ob reki se je vozilo vnelo, ponesrečeni voznik pa je imel srečo, ker so ga takoj potegnili izpod gorečih razbitin ter ga z več zlomi kosti in vsega opečenega in nezavestnega odpeljali v bližnjo bolnišnico. S takojšnjim operacijskim posegom so mu rešili življenje.

Za kopaljšča na prostem je neki ameriški konstruktor izdelal iz plastične snovi tale šotor, ki bo baje v krajih zmerno toplega pasu podaljšal kopalno sezono vsaj za štiri mesece. Če sončni žarki niso dovolj močni, temperira zrak majhen električni motor s šestindvojnokonsko močjo, sonce pa razširja skozi plastično snov vsaj skromen delček svoje poletne moči.

PROGNOZA

Iznajditelja in fizika Thomasa Edisona je nekdo opral v družbi: »Kaj menite, ali bo danes deževalo?«

»To je težko reči. Veste, ose je odvisno od vremena,« je zamisljeno odgovoril Edison.

VABILO

Paderemski je prejel vabilo od družine, katere člani so bili pridržani zaverovani o svojo glasbeno nadarjenost. Vabilo na večerjo se je glasilo takole:

»Moja žena bo igrala naše najnovejšo skladbo, moja hči bo zapela nekaj naših pesmi, sin pa jo bo spremljal. Večerja bo točno ob desetih.«

Paderemski se je pristrčno zahvalil za vabilo:

»Prišel bom točno ob desetih.«

ZAMUJENA PRILOŽNOST

Napoleon je imel dolg govor. Poslušala ga je tudi mati Imperatorja s Korzike je bil zelo zgovoren. Ko je končal, je opral mater: »Ali sem dobro govoril?«

»Mislim, da si zamudil celo vrsto lepih priložnosti,« mu je rekla.

»Kakšnih priložnosti?«

»Da bi nehal in sedel,« je odgovorila mati.

»Oprostite, ali je daleč do mehanične delavnice?«